هدف: *متر په سانتی، دیسی او ملی متر تبدیلول*

زده کړه

د یوه متر اجزاوی دیسی متر (dm) ، سانتی (cm) او ملی متر (mm) دی. کله چی غواړو متر په اجزاوو تبدیل کړو، نو هغه عدد په ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ ضرب کوو.

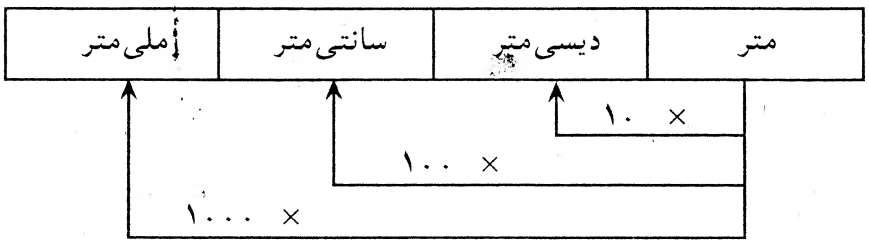

په یاد ولری.

کله چی یوه عدد په ۱۰ کی ضرب کوو نو صفر ورسره علاوه کوو.

کله چی یو عدد په ۱۰۰ کی ضرب کوو نو دوه صفرونو علاوه کوو.

کله چی یو عدد په ۱۰۰۰ کی ضرب کوو نو دری صفرونه علاوه کوو.

مثال:

٤ متر × ۱۰ = ٤۰ دیسی متر

٤ متر × ۱۰۰ = ٤۰۰ سانتی متر

٤ متر × ۱۰۰۰ = ٤۰۰۰ ملی متر

مشق:

۱- جوابونه او اړونده اجزاوی ولیکی.

الف: ۱۵ متر × = ۱۵,۰۰۰ ملی متر

ب: ۳۰ متر × ۱۰۰ =

ج: ۱۸۰ متر × = ۱۸۰۰ دیسی متر

د: ۷۰۰ دیسی متر × ۱۰ =

هـ: ٦۰ دیسی متر × = ٦۰۰۰ ملی متر

و: ٤۰۰ سانتی متر × ۱۰ =

۲- د یوه دیوار اوږدوالی ۱۲ متره دی. هغه په سانتی متر وښیایست.

۳- د یوه کور پراخوالی ۱۷ متره دی. تاسی هغه په دیسی متر تبدیل کړی.

٤- د یوه دیوار اوږدوالی ۱۲۰ دیسی متر دی. هغه په ملی متر څومره دی؟

۵- د یوه دیوار اوږدوالی ۱۳۰ متره دی. تاسی هغه په سانتی سره وښیاست.

هدف: د ملی متر څخه په سانتی متر، دیسی متر او متر سره یې واړول

زده کړه

چی کوچنی اجزاوی په لویو اجزاوو واړو، موږ یې په ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ تقسیم کوو.

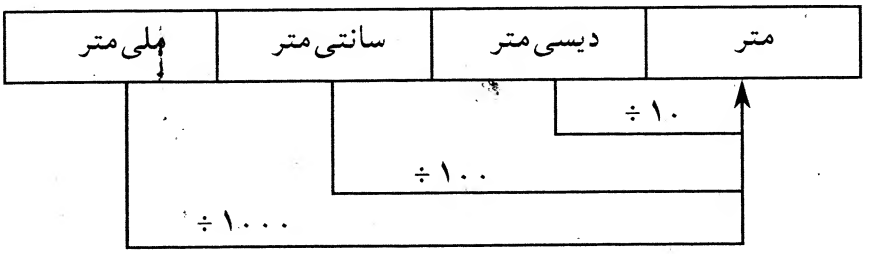

په یاد ولری:

کله چی موږ یو عدد پر ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ ویشو، موږ د مقسوم څخه د مقسوم علیه په اندازه صفرونه سره اختصار کوو.

مثال:

۳۰۰۰ ملی متر ÷ ۱۰۰۰ = ۳ متر

۳۰۰۰ سانتی متر ÷ ۱۰۰ = ۳۰ متر

۳۰۰۰ دیسی متر ÷ ۱۰ = ۳۰۰ متر

مشق:

۱- د اجزاوو په بدلون سره نامعلوم عددونه ولیکی.

الف: ۴۵۰,۰۰۰ ملی متر ÷ = ۴۵۰ متر

ب: ۳۰۰ متر ÷ = ۳ متر

ج: ۳۰۰ دیسی متر ÷ = ۳۰ متر

د: ÷ ۱۰ = ٤ متر

هـ: ÷ ۱۰۰ = ۲۵ متر

و: ÷ ۱۰۰۰ = ۵ متر

۲- په متر سره یې واړوی.

الف: ۲۰۰۰۰ سانتی متر ÷ ۱۰۰۰ = متر

ب: ٤۵۰۰۰ سانتی متر ÷ ۱۰۰ = متر

ج: ۳۰۰ دیسی متر ÷ ۱۰ = متر

د: ۳٤۰۰۰۰ ملی متر ÷ ۱۰۰۰ = متر

هـ: ۱۸۰۰۰ سانتی متر ÷ ۱۰۰ = متر

و: ۱۲۰۰۰ دیسی متر ÷ ۱۰ = متر

۳- د یوه خط کش اوږدوالی ۱۰۰۰ ملی متره دی. تاسی هغه په متر سره وښیاست.

٤- د یوه دیوار اوږدوالی ۲۰۰۰ سانتی متره دی. هغه په متر سره څومره دی؟

۵- د یوه کور اوږدوالی ۲۲۰ دیسی متره دی. هغه په متر سره واړوی.

هدف: *داوږدوالی د اندازه کولو تکرار*

زده کړه

د زهرا د پورنی اوږدوالی ۲ متره دی. هغه په سانتی متر ولیکی.

۲ متر × ۱۰۰ = ۲۰۰ سانتی متر

هغی ۳۰۰۰ ملی متره فیته را نیوله چی د خپل پورنی پړشاوخوایې ولګوی. هغی څو متره فیته رانیوله؟

۳۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰ = ۳ متره

مشق:

۱- د اندازه کولو واحد یې ولیکی.

الف: د یوی صفحی اوږدوالی

ب: د یوی کوټی اوږدوالی

۲- د واحد په بدلون سره جدول ډک کړی.

الف:	۳۷۱ متر	سانتی متر
ب:	۱٤۸۸ متر	دیسی متر
ج:	۳۹۷٤ متر	سانتی متر
د:	۳٤۳ متر	ملی متر

۳- د واحد په بدلون سره جدول ډک کړی.

الف:	۱۲۰۰ سانتی متر	متر
ب:	۲۷۰,۰۰۰ ملی متر	متر
ج:	۳,۸۰۰ دیسی متر	متر
د:	۲۹۸,۰۰۰ ملی متر	متر

٤- د یوی قالینی اوږدوالی ٦ متره دی. هغه اوږدوالی په ملی متر څومره دی؟

٥- د یوی فیتی اوږدوالی ۲,۵۰۰ سانتی متره دی. هغه اوږدوالی په مترونو څومره دی؟

هدف: د اوږدوالی د اندازه کولو ارزیابی

۱- د واحد په بدلون جدول بشپړه کړی.

الف:	۵ متر	ملی متر
ب:	۵۰ متر	دیسی متر
ج:	۸ متر	دیسی متر
د:	۳۰ متر	سانتی متر

۲- په متر سره یې واړوی.

الف: ۱۲۰,۰۰۰ ملی متر =

ب: ۱,۳٤۰,۰۰۰ سانتی متر =

ج: ۵۲,۰۰۰ دیسی متر =

د: ٤۲۰,۰۰۰ ملی متر =

هـ: ۳۲,۱۰۰ دیسی متر =

و: ۱٤۲,۰۰۰ سانتی متر =

۳- د واحد په بدلون سره جوابونه پیدا کړی.

الف: ۱۲۰۰ متر × ۱۰۰۰ =

ب: ۱۳,۵۰۰ متر × ۱۰۰ =

ج: ۱۲۰۰ متر × ۱۰ =

د: ۳۰,۰۰۰ ملی متر ÷ ۱۰۰۰ =

هـ: ۵۰۰۰ سانتی متر ÷ ۱۰۰ =

و: ۳۲۰۰ دیسی متر ÷ ۱۰ =

٤- د یوی تختی اوږدوالی ۲۰۰۰ ملی متر دی. هغه په متر ره وښیاست.

۵- دوی کوټی پراخوالی ۳۰ دیسی متر دی. هغه په متر سره واړوی.

٦- دیوه دیوار اوږدوالی ۲۵ متره دی. هغه په ملی متر سره څومره دی؟

۷- دیوی ونی جګوالی ۲۰ متره دی. هغه په سانتی متر سره څومره دی؟

هدف: د کیلومتر د اجزاوو معرفی کول

زده کړه

کیلو متر د اوږدوالی د اندازه کولو لپاره دی. یو کیلومتر کوچنی اجزاوی هم لری.

دیکا متر (dcm)، هکتو متر (hm) او متر (m)

۱ کیلومتر = ۱۰ دیکامتر

۱ کیلومتر = ۱۰۰ هکتو متر

۱ کیلومتر = ۱۰۰۰ متر

موږ کیلومتر د اوږدو فاصلو د اندازه کولو لپاره استعمالوو، لکه د ښارونو ترمینځ فاصله

مشق:

۱- د واحد په بدلون سره جدول بشپړه کړی؟

الف:	۱ کیلومتر	متر
ب:	۲ کیلومتر	متر
ج:	۳ کیلومتر	متر
د:	٤ کیلومتر	متر

۲- کوم یو مناسبه اندازې ښیئ، الف یا ب.

(۱) د کور او ښوونځی ترمینځ فاصله — الف: سانتی متر — ب: کیلومتر

(۲) د یوه موتر د سفر فاصله — الف: متر — ب: کیلومتر

(۳) د فتبال د لوبو میدان اوږدوالی — الف: کیلومتر — ب: متر

(٤) د ښوونکی د میز اوږدوالی — الف: کیلومتر — ب: متر

۳- جملې بشپړی کړی. متر یا کیلومتر ولیکی.

الف: د دوو ښارونو ترمینځ فاصله ۸۵ _____ ده.

ب: د یوی قالینی اوږدوالی ۲ _____ دی.

ج: د کابل او جلال آباد ترمینځ د سړک اوږدوالی ۱۵۰ _____ دی.

د: د یوه ټولګی د کوټې اوږدوالی ۵ _____ دی.

هدف: په هکتومتر، دیکامتر او متر سره د کیلومتر بدلول

زده کړه

د دې لپاره چې یو کیلومتر په کوچنیو برخو تبدیل کړو، نو په ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ کې یې ضرب کوو.

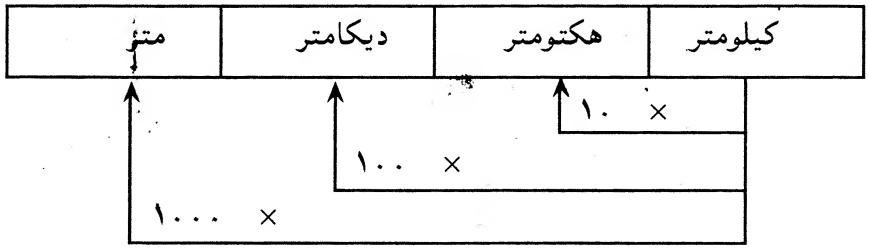

په یادولرې!

کله چې په ۱۰ کې ضرب کوو، نو یو صفر (۰) علاوه کوو.

کله چې په ۱۰۰ ضرب کوو، نو دوه صفر (۰۰) علاوه کوو.

کله چې په ۱۰۰۰ ضرب کوو، نو درې صفر (۰۰۰) علاوه کوو.

مثال: ۵ کیلومتر × ۱۰ = ۵۰ دیکامتر

۵ کیلومتر × ۱۰۰ = ۵۰۰ هکتومتر

۵ کیلومتر × ۱۰۰۰ = ۵۰۰۰ متر

مشق:

۱- جوابونه یې پیدا کړی.

الف: ۱٤ کیلومتر × ۱۰۰۰ =

ب: ۱۲ کیلومتر × ۱۰ =

ج: ۱۲۰ کیلومتر × ۱۰ =

د: ۱۹ هکتومتر × ۱۰ =

هـ: ۱۷ هکتومتر × = ۱۷۰۰ متر

و: ۱۸۰ کیلومتر × = ۱۸,۰۰۰ دیکامتر

ز: ۱۲۱ دیکامتر × = ۱۲۱۰ متر

ح: ۱۹۰ هکتومتر × = ۱۹۰۰ دیکامتر

ط: ۱۲۲ دیکامتر × ۱۰ = متر

ی: ۲۵ کیلومتر = دیکامتر

ک: ۱۸۱ هکتومتر = متر

۲- دوه سړک اوږدوالی ۱۲۰ کیلومتره دی. هغه په متر سره څومره اوږد دی؟

۳- د جلال آباد او تورخم ترمینځ فاصله ۷۵ کیلومتره ده. هغه په دیکامتر معلومه کړی.

٤- د کندهار او ترین کوټ ترمینځ فاصله ۱۰٤ کیلومتره ده. هغه په هکتومتر څومره ده؟

هدف: د متر څخه په دیکامتر، هکتومتر او کیلومتر تبدیلول

زده کړه

د کیلومتر د کوچنی برخو په لویو برخو د تبدیلولو لپاره ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ تقسموو.

کیلومتر	هکتومتر	دیکامتر	متر

÷ ۱۰

÷ ۱۰۰

÷ ۱۰۰۰

۱ متر = $\frac{۱}{۱۰}$ دیکامتر

۱ دیکامتر = $\frac{۱}{۱۰}$ هکتومتر

۱ هکتومتر = $\frac{۱}{۱۰}$ کیلومتر

مشق:

۱- د واحد په بدلولو سره نامعلوم عددونه ولیکی.

الف: ۲۳۰,۰۰۰ متر ÷ ۱۰۰۰ =

ب: ۵۳,۰۰۰ هکتومتر ÷ ۱۰ =

ج: ۵,۶۰۰ دیکامتر ÷ ۱۰۰ =

د: ۲۳,۰۰۰ متر ÷ ۱۰۰۰ =

هـ: ۳۱,۰۰۰ دیکامتر ÷ ۱۰۰ =

و: ۸,۲۰۰ هکتومتر ÷ ۱۰ =

۲- په جدول کی واحدونه تبدیل کړی.

متر	دیکامتر	هکتومتر	کیلومتر
۲٤۰,۰۰۰			
			۵۰
		٤۰۰	
	۲۱,۰۰۰		
			۲۱
		۱۵,۰۰۰	

۳- د یوی کوڅی اوږدوالی ۳۰۰۰ متره دی. هغه په کیلومتر څومره دی؟

٤- د جلال آباد او تورخم ترمینځ د سړک اوږدوالی ۷۵,۰۰۰ متره دی. هغه اوږدوالی په کیلومتر وښیاست.

هدف: *د فاصلې د اندازه کولو د واحدونو تکرار*

زده کړه

د پلخمرۍ او شیرخان بندر ترمینځ د سړک اوږدوالی ١٦٥٠٠٠ متره دی، هغه په کیلومتر وښیاست.

١٦٥٠٠٠ ÷ ١٠٠٠ = ١٦٥ کیلومتر

مشق:

١- د واحد په بدلولو سره جوابونه پیدا کړی.

الف: ٥٤ کیلومتر × ١٠٠ =

ب: ٢٩ هکتومتر × ١٠ =

ج: ٥١٠,٠٠٠ متر ÷ ١٠٠٠ =

د: ٧٢,٠٠٠ سانتی متر ÷ ١٠٠ =

هـ: ١,٢٠٠ هکتومتر ÷ ١٠ =

و: ٣٢٠ کیلومتر × ١٠٠٠ =

٢- په متر بې واړوئ.

الف: ٣٢ کیلومتر × ١٠٠٠ =

ب: ٧٣ کیلومتر × ١٠٠٠ =

ج: ١١ کیلومتر × ١٠٠٠ =

٣- په کیلومتر یې واړوی.

د: ١٢,٠٠٠ متر =

هـ: ٣٠,٠٠٠ متر =

و: ١٥٠,٠٠٠ متر =

٤- د یوه باغ اوږدوالی ١٠٠٠ متره دی. هغه اوږدوالی په کیلومتره څومره دی؟

٥- د یوې کوڅې اوږدوالی ٤ کیلومتره دی هغه په متر څومره دی؟

٦- د جلال آباد او اسعد آباد ترمینځ سړک ٨٥,٠٠٠ متره دی. هغه په کیلومتر څومره دی؟

٧- د یوه سړک اوږدوالی ٤٢٠ کیلومتره دی. هغه په متر څومره دی؟

هدف: د اوږدوالی د اندازه کولو ارزیابی

۱- کوم یو ښه اندازه ښیئ.

(۱) دکور څخه تر بازاره فاصله الف: ۵ سانتی متر ب: ۵ کیلومتر

(۲) د یوی قالین اوږدوالی الف: ۲ کیلومتر ب: ۲ متر

۲- د واحدونو په محاسبی سره جدول بشپړ کړی.

کیلومتر	هکتومتر	دیکامتر	متر
		۸۰۰	
۳۸۰			
	۸۹۰۰		
			۷۵۰,۰۰۰

٤- د جلال آباد او کابل ترمینځ فاصله ۱۵۰ کیلومتر ده . هغه په دیکامتر وښیاست.

۵- د یوه زراعتی فارم اوږدوالی ۳۰,۰۰۰ متره دی. هغه په کیلومتر څومره دی؟

هدف: د کیلوګرام او ګرام معرفي کول

زده کړه

مور د کوچینی (سپکو) شیانو د اندازه کولو لپاره ګرام (g) استعمالوو.

مثال: د یوه متوسط د کاغذ ګیرا وزن یو ګرام دی. مور د درندو شیانو د وزن د اندازه کولو لپاره کیلوګرام استعمالوو. د یوه کتاب وزن یو کیلوګرام دی.

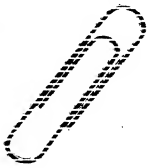

مشق:

۱- مناسب وزن انتخاب او ویې لیکی.

(۱) د یوی جوړی بوټونو وزن — الف: ۱ ګرام — ب: ۱ کیلوګرام

(۲) د عکس د چوکاټ وزن — الف: ۱۵۰ ګرام — ب: ۱۵۰ کیلوګرام

(۳) د یوه بایسکل وزن — الف: ۲۰ ګرام — ب: ۲۰ کیلوګرام

(٤) د یوی مجلی وزن — الف: ۲۰۰ ګرام — ب: ۲۰۰ کیلوګرام

۲- بشپړیې کړی ګرام یا کیلوګرام ولیکی.

الف: د یوه کتاب وزن ۱ _____ دی.

ب: د یوه قلم وزن تقریباً ۵ _____ دی.

ج: د یوی مجلی وزن تقریباً ۲۰۰ _____ دی.

د: د یوه بایسکل وزن تقریباً ۲۰ _____ دی.

٤- جدول کاپی کړی او بیا نامعلوم عددونه په جدول کی ولیکی.

الف:

٥٦١٧			٥٦١٤		٥٦١٢

ب:

٤١٢٢١		٤١٢١٩			٤١٢١٦

ج:

			٢١٢٢٠١		٢١٢١٩٩

٥- د حلقه شوی رقم مقامی قیمت ولیکی.

الف: ٦١٥ (٨) ب: ٥٦ (٢) ١ ج: ١٢١١٦ (٣) د: ١٦ (٥) ٢١٦

٦- لاندی عددونه ولیکی.

الف: څلور سوه او یولس زره دوه سوه او دوولس

ب: دری سوه زره نه سوه او یو

٧- اسد ٨٠٦,٧٨٢ افغانی درلودلی. هغه کابل ته ولاړ او یوه بایسکل یې په ٦٥٢,٨٦٣ افغانی رانیوی. اوس اسد څومره پیسی لری؟

٨٠٦٧٨٢

- ٦٥٢٨٦٣

٨- په افغانستان ٥٦٠,٨٤٧ تنه ماشومان دی چې باید واکسین شی. یونیسف په لومړی مرحله کی یوازی ٣٠٨,٥٥٣ تنه ماشومان واکسین کولای شی. تاسی د هغو ماشومانو شمیر معلوم کړی چې باید په دوهمه مرحله کی واکسین شی.

٩- اکبر یوه غوا په ٦٣٦,٠٠٠ افغانیو رانیوله. هغه ١٣٠,٠٠٠ افغانی د هغی پر خوراکی موادو مصرف کړی. وروسته بیا هغه خپله غوا په ٩٤٢,٥٦٠ افغانیو بیرته خرڅه کړه. اوس اکبر د ګټې اندازه معلومه کړی.

هدف: د کیلوګرام څخه په ګرام او له ګرام څخه په کیلوګرام تبدیلول

زده کړه

په ګرام سره د کیلوګرام د بدلولو لپاره مونږ عدد په ۱۰۰۰ کې ضرب کوو، لکه چه ښودل شوی دی:

کیلوګرام	ګرام

× ۱۰۰۰

د دې لپاره چه ګرامونه په کلوګرام تبدیل کوو هغه پر ۱۰۰۰ تقسیموو، لکه چه ښودل شوی دی.

ګرام .	کیلوګرام

÷ ۱۰۰۰

مشق:

۱- جوابونه یې په واحد سره ولیکی.

الف: ۹۵ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =

ب: ۱۰۲ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =

ج: ۲۰۳ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =

د: ۳۲٤ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =

۲- جوابونه یې په واحد سره ولیکی.

الف: ۸٦,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =

ب: ۱۰۲,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =

ج: ۲۲۵,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =

د: ۳۱۲,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =

هـ: ۳۱۸,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =

۳- جوابونه یې په واحد سره ولیکی.

الف: ۱۸ کیلوګرام × = ۱۸,۰۰۰ ګرام

ب: ۲۰۸ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =

ج: ۱۳۰ کیلوګرام × = ۱۳۰,۰۰۰ ګرام

د: ۱۲۱ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =

هـ: ۲۳۰ کیلوګرام × = ۲۳۰,۰۰۰ ګرام

٤- کیلوگرام په گرام سره واړوی.

الف: ۱۱,۰۰۰ گرام = کیلوگرام

ب: ۲۰۹,۰۰۰ گرام = کیلوگرام

ج: ۲۱۷,۰۰۰ گرام = کیلوگرام

د: ۳۰۳,۰۰۰ گرام = کیلوگرام

۵- گرام په کیلوگرام سره واړوی او د جدول خالی حایونه ډک کړئ.

۱۸,۰۰۰ گرام	÷		=	۱۸ کیلوگرام
۱۲٤,۰۰۰ گرام	÷	۱۰۰۰	=	
۱۰۸,۰۰۰ گرام	÷		=	۱۰۸ کیلوگرام
۳٤,۰۰۰ گرام	÷	۱۰۰۰	=	
۲۰۸,۰۰۰ گرام	÷		=	۲۰۸ کیلوگرام
۱٤,۰۰۰ گرام	÷	۱۰۰۰	=	

٦- د یو بایسکل وزن تقریباً ۲۰ کیلوگرام دی. هغه وزن په گرام سره تبدیل کړی.

۷- د یو چوکی وزن ۸۰۰۰ گرام دی. هغه په کیلوگرام سره وښایاست.

۸- د یو میز وزن تقریباً ۲۵ کیلوگرام دی. هغه په گرام سره واړوی.

۹- د ۸ کتابونو وزن ۱۷۰۰۰ گرام دی. هغه په کیلوگرام سره وښایاست.

هدف: د وزن اندازه کولو د واحدونو تکرار ګرام او کیلوګرام

زده کړه

۱) زمرک ۵۲ کیلوګرامه وزن لري. د هغه وزن په ګرامونو څومره دی؟
۵۲ کیلوګرام × ۱,۰۰۰ = ۵۲,۰۰۰ ګرام
۲) یو فیل مرغ ۱۰,۰۰۰ ګرام وزن لري. هغه په کیلوګرام څومره دی؟
۱۰,۰۰۰ ګرام ÷ ۱,۰۰۰ = ۱۰ کیلوګرام

مشق:

۱- واحدونه تبدیل کړی.

الف: ۵ کیلوګرام = ګرام
ب: ۸۲ کیلوګرام = ګرام
ج: ۲۰۰۰ ګرام = کیلوګرام
د: ۸۰۰۰ ګرام = کیلوګرام
هـ: ۰.۵ کیلوګرام = ګرام
و: ۳۰۰۰ ګرام = کیلوګرام
ز: ٤ کیلوګرام = ګرام

۲- واحدونه تبدیل او جدول بشپړ کړی.

	کیلوګرام	ګرام
الف:	۵۰	
ب:		۲۳۰,۰۰۰
ج:	٤۰	
د:	١٤	
هـ:		۲۰,۰۰۰
و:	۹۲	

	کیلوګرام	ګرام
ز:		٦۲,۰۰۰
ح:	۱۵۱	
ط:		٤٤,۰۰۰
ی:	۸۲	
ک:		۳٤۰,۰۰۰

۳- جوابونه یې پیدا او واحد یې ولیکی.

الف: ۵۵ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =
ب: ۲۲,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =
ج: ۲۵ کیلوګرام × ۱۰۰۰ =
د: ٤۲۰,۰۰۰ ګرام ÷ ۱۰۰۰ =

٤- پرویز ۵۳ کیلوګرامه وزن لري. هغه په ګرام واړوی.

۵- مریم ٤,۰۰۰ ګرامه وزن وړلای شي. هغه په کیلوګرام سره څومره دی؟

٦- د یوه بکس وزن ۲۰ کیلوګرامه دی. هغه په ګرام سره څومره دی؟

۷- د یوه میز وزن ۲۰,۰۰۰ ګرامه دی. د هغه میز وزن په کیلوګرام سره څومره دی؟

هدف: *د وزن د اندازه کولو ګرام او کیلوګرام په هلکه ارزیابی*

۱- هغه ښه تخمین د وزن انتخاب کړی.

(۱) د یوه کتاب وزن الف: ۲۰۰ ګرام ب: ۲۰۰ کیلوګرام

(۲) د یوه تلویزیون وزن الف: ۲۰ کیلوګرام ب: ۲۰ ګرام

۲- واحدونه یو په بل سره تبدیل کړی.

	ګرام		کیلوګرام
الف:	۱۸۰,۰۰۰	=	
ب:		=	۳۹
ج:	۷,۹۳۰,۰۰۰	=	
د:		=	۱۲۹

۳- د یوه بالا پوښ وزن ٤ کیلوګرامه دی. هغه په ګرام سره محاسبه کړی.

٤- د یوه کتاب وزن ۲,۰۰۰ ګرامه دی. هغه په کیلوګرام سره وښیاست.

هدف: د لیتر د اجزا وو معرفی کول

زده کړه

لیتر د مایعاتو د ظرفیت د اندازه کولو واحد دی.

۱ لیتر = ۱۰۰۰ ملی لیتره

یوه جګ په متوسطه توګه یو لیتر (/) اوبه نیسی. د سترګو قطره چکان یو ملی لیتر (/) مایع ظرفیت لری.

لیتر

ملی لیتر

مشق:

۱- ملی لیتر او یا لیتر ولیکی.

الف: د کالو پر مینځلو ماشین تقریباً ۵۰ ـــــ اوبه نیسی.

ب: د شیدو یو ګیلاس تقریباً ۲۵۰ ـــــ ظرفیت لری.

ج: د لامبو وهلو حوض ۱۰۰,۰۰۰ ـــــ اوبه نیسی.

د: د غوړو یوه قطی ۵ ـــــ غوړی نیسی.

هـ: د مرغانو د قفس بوتل ٤۰ ـــــ اوبه ظرفیت لری.

و: په سطل کې تقریباً ۲ ـــــ اوبه شته.

هدف: *د لیتر او مې لیتر په یو بل سره بدلول*

زده کړه

ددی لپاره چه لیتر په ملی لیتر سره تبدیل کړو، نو هغه په ۱۰۰۰ کی ضرب کوو.

ملی لیتر	لیتر

× ۱۰۰۰

مثال: ۳ لیتر په ملی لیتر سره بدل کړی.

۳ لیتر × ۱۰۰۰ = ۳۰۰۰ ملی لیتر

چی ملی لیتر په لیتر تبدیل کرو، نو مونږ یې پر ۱۰۰۰ تقسیم کوو لکه چه ښودل شوی دی.

ملی لیتر	لیتر

÷ ۱۰۰۰

مثال: ۳۰۰۰ ملی لیتره په لیتر تبدیل کړی.

۳۰۰۰ ملی لیتر ÷ ۱۰۰۰ = ۳ لیتر

مشق:

۱- په ملی لیتر سره یې تبدیل کړی.

الف: ۲ لیتر =
ب: ۸ لیتر =
ج: ۱۷ لیتر =
د: ۱۲ لیتر =
هـ: ۱۰۱ لیتر =
و: ۱۵ لیتر =

۲- د واحد په بدلولو سره، جدول بشپړه کړی.

ملی لیتر				لیتر
۴,۰۰۰	÷		=	۴
۲۵,۰۰۰	÷	۱۰۰۰	=	
۱۳,۰۰۰	÷		=	۱۳
۱۹,۰۰۰	÷	۱۰۰۰	=	
۱۸,۰۰۰	÷		=	۱۸

۳- په ملي لیتر سره یې تبدیل کړی.

الف: ۲٤۰ لیتر × ۱,۰۰۰ =

ب: ۱۰۱ لیتر × ۱۰۰۰ =

ج: ۵۰۱ لیتر × ۱۰۰۰ =

د: ۱۰۰۰ لیتر × ۱۰۰۰ =

٤- د واحد په بدلولو سره، جدول بشپړه کړی.

۲٤,۰۰۰ ملی لیتر	÷	۱۰۰۰	=	
۱۰۱,۰۰۰ ملی لیتر	÷		=	۱۰۱ لیتر
۱۹,۰۰۰ ملی لیتر	÷	۱۰۰۰	=	
۲۱۲,۰۰۰ ملی لیتر	÷		=	۲۱۲ لیتر
٤۲۸,۰۰۰ ملی لیتر	÷	۱۰۰۰	=	

۵- واحدونه تبدیل کړی.

ملی لیتر	لیتر
٦۸,۰۰۰	
	۱۲٦
۱۹۰,۰۰۰	
	۱۲۱
۲۲,۰۰۰	

٦- ملی لیتر یا لیتر ولیکی.

الف: د رنګ یو لویه قطی ٤ _____ رنګ نیسی.

ب: د کالو د مینځلو ماشین ۸۰ _____ اوبه نیسی.

ج: د اوبه سلواغه ۸,۰۰۰ _____ اوبه نیسی.

د: د شربتو یو جګ ۱۲,۰۰۰ _____ شربت نیسی.

هدف: د ظرفیت د اندازه کولو تکرار

زده کړه

یو لوښی ۲۰ لیتره اوبه نیسی. هغه په ملی لیتر واړوی.

۲۰ لیتر × ۱۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰ ملی لیتر

د اوبو یو بوتل ۲۰۰۰ ملی لیتره اوبه نیسی هغه په لیتر واړوی:

۲,۰۰۰ ملی لیتر = ۲,۰۰۰ ÷ ۱,۰۰۰ = ۲ لیتر

مشق:

۱- په ملی لیتر سره یې واړوی.

الف: ۳ لیتر = ملی لیتر
ب: ٦ لیتر = ملی لیتر
ج: ۷ لیتر = ملی لیتر
د: ۹ لیتر = ملی لیتر

۲- نامعلوم عددونه پیدا او ویې لیکی.

الف: ۲ لیتر × = ۲,۰۰۰ ملی لیتر
ب: ۱۲,۰۰۰ ملی لیتر ÷ = ۱۲ لیتر
ج: ۲۷ لیتر × = ۲۷,۰۰۰ ملی لیتر
د: ۵۳۰,۰۰۰ ملی لیتر ÷ = ۵۳۰ لیتر

۳- واحدونه تبدیل او جدول بشپړ کړی.

لیتر		ملی لیتر
	=	٤,۰۰۰
۲۷	=	
	=	۷۲,۰۰۰
۱۹۸	=	

٤- د تیلو یو ټانکر ۷۰۰ لیتره تیل نیسی. هغه په ملی لیتر واړوی.

۵- د شیدو یو لوی لوښی ۲۵,۰۰۰ ملی لیتره شیدی نیسی. هغه په لیتر واړوی.

هدف: د ظرفیت د اندازې ارزیابی

۱- واحدونه یو په بل سره واړوی.

الف: ۱ لیتر = ملی لیتر
ب: ۳,۰۰۰ ملی لیتر = لیتر
ج: ۵ لیتر = ملی لیتر
د: ۸,۰۰۰ ملی لیتر = لیتر

۲- واحدونه یو په بل سره واړوی.

	لیتر	ملی لیتر
الف:	۵۰	
ب:		۱۰۲,۰۰۰
ج:	۲۸	
د:		۳۲,۰۰۰
هـ:	۹۲	

	لیتر	ملی لیتر
و:		۱۹۰,۰۰۰
ز:	۴۹	
ح:		۹۸,۰۰۰
ط:	۶۹	
ی:		۵۱,۰۰۰

۳- نا معلوم عددونه پیدا کړی.

الف: ۸۰,۰۰۰ ملی لیتر ÷ ۱,۰۰۰ =
ب: ۱۴۲ لیتر × = ۱۴۲,۰۰۰ ملی لیتر
ج: ۵۴ لیتر × ۱,۰۰۰ =
د: ۲۱۰,۰۰۰ ملی لیتر ÷ = ۲۱۰ لیتر
هـ: ۲۰۵,۰۰۰ ملی لیتر ÷ ۱,۰۰۰ =
و: ۸۰۹,۰۰۰ ملی لیتر ÷ = ۸۰۹ لیتر
ز: ۲۰۲,۰۰۰ ملی لیتر ÷ ۱۰۰۰ =
ح: ۱۰۹,۰۰۰ ملی لیتر ÷ = ۱۰۹ لیتر
ط: ۲۹ لیتر × ۱,۰۰۰ =
ی: ۳۵ لیتر × = ۳۵,۰۰۰ ملی لیتر

هدف: قمری جنتری معرفی کول

زده کړه

په اسلامی هیوادو کې قمری جنتري استعمالیږی، هغه دوولس میاشتی لری.

محرم الحرم، صفر المظفر، ربیع الاول، ربیع الاخر، جمادی الاول، جمادی الاخر، رجب المرجب، شعبان المعظم، رمضان المبارک، شوال المکرم، ذی القعده، ذولحجه الحرام

قمری کال ۳۵٤ ورځی لری.

مشق:

۱- لاندینیو پوښتنو ته جواب ورکړی.

الف: په یوه قمری کال کی څو میاشتې شته؟

ب: په یوه قمری کال کی څو ورځې شته؟

۲- وروستی میاشت یې ولیکی.

الف: محرم الحرام

ب: ربیع الاول

ج: جمادی الاخر

د: رمضان المبارک

۳- ترمخه میاشت یې ولیکی.

الف: رمضان المبارک

ب: جمادی الاول

ج: ربیع الاول

د: ذوحجة الحرام

هدف: د حاصل سره د ۵ او ٦ رقمی عددونو د جمع تکرار

زده کړه

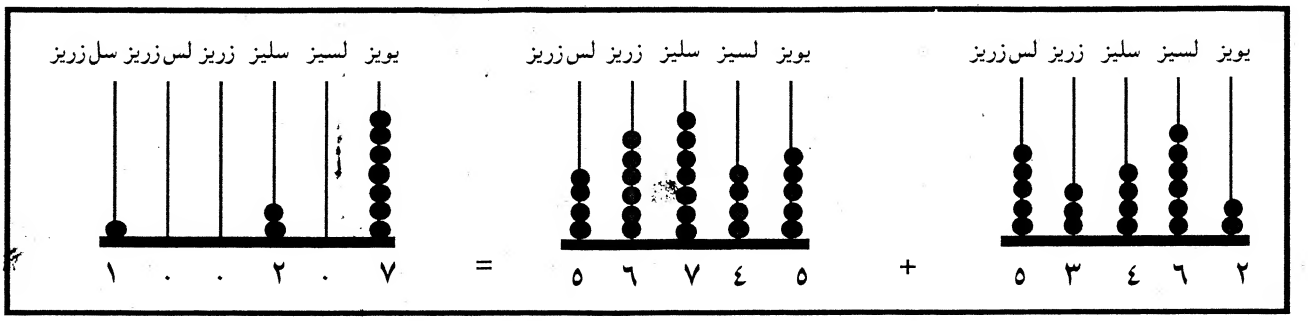

مشق: جمع ئی کړی.

الف:

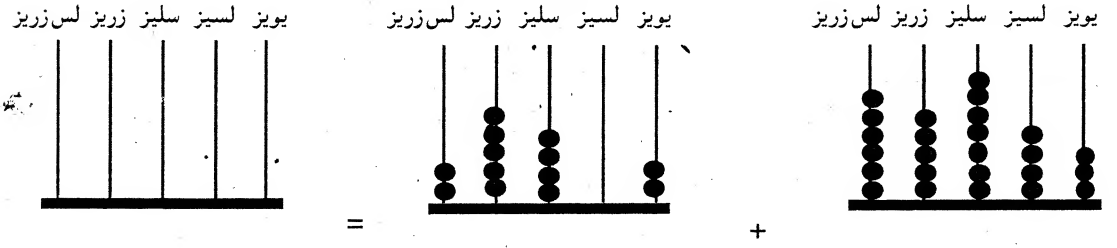

ب:

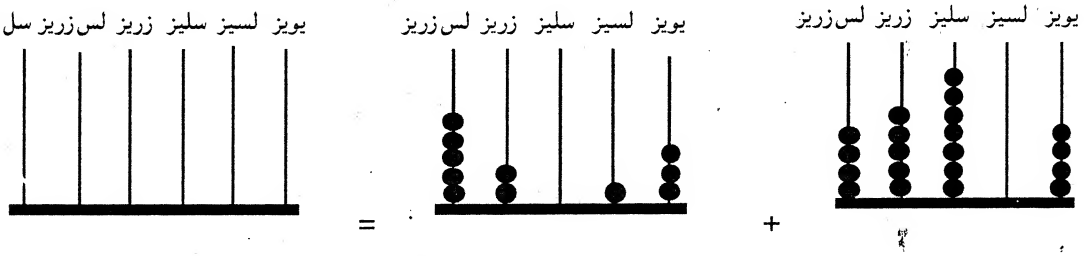

۲- لاندنی عددونه جمع کړی.

مثال:

یویزونه	لسیزونه	سلیزونه	زریزونه	لس زریزونه	سل زریزونه
۳	۸	٦	۵	.	٦
۹	.	۵	.	٤	.
۲	۹	۱	٦	٤	٦

+

الف:

۵	٦	.	۸	۲
٤	.	۲	۳	.

+

ب:

۵	.	۷	.	۳
۹	۲	٤	۵	.

+

ج:

۱	۵	.	۳	.	۷
.	٦	٤	۷	۳	۲

+

۳- احمد یوه غوا په ٦۸۳ , ٦۰۵ افغانیو رانیوله. هغه همدارنګه د خپل زوی لپاره یو چرګ په ۵۰۹ , ٤۰ افغانیو رانیوی. احمد څومره پیسی خرڅی کړی؟

هدف: د موسمونو او حرارت معرفي کول

زده کړه

په یوه کال کې څلور مووسمونه شته. پسرلی، اوړی، منی او ژمی. موږ د حرارت درجه د سانتی ګریډ (c.) په درجه اندازه کوو او د ترمامیتر څخه کار اخلو. د ترمامیتر آله د ۱۰، ۱۰ درجو په فاصله ښودل کېږي. مثلاً. ۱۰، ۲۰، ۳۰ او داسې نور تر ۱۰۰ پورې. موږ هغه درجه چې اوبه یخې کیږي، هغې ته صفر (0 .c) درجه د سانتی ګریډ وایو.

د حرارت درجه یا هوا په:

پسرلی او منی کې معتدل،

اوړی کې ډېر ګرم،

او ژمی کې یخ وي.

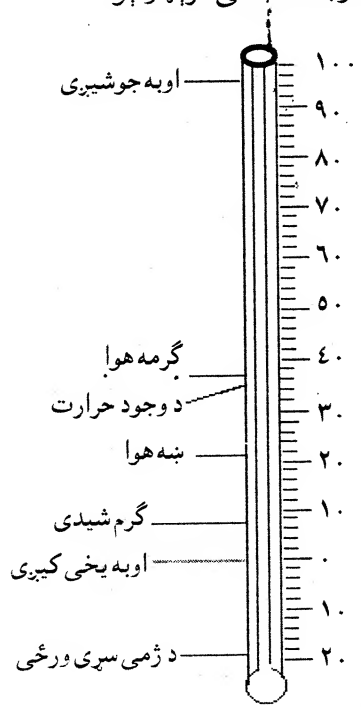

لارښود

یخ:	تر ۱۰ درجه سانتی ګریډ کښته
معتدل:	د ۱۰ څخه تر ۲۱ درجه سانتی ګریډ
ګرم:	د ۲۱ څخه تر ۳۵ درجه سانتی ګریډ
ډېر ګرم:	د ۳۵ درجه سانتی ګریډ څخه پورته

مشق: د لاندې شپانو لپاره ډېر ورته درجه د حرارت انتخاب کړی. (الف، ب، یا ج)

۱- اوبه یخې کیږي:	الف: ۳۰ سانتی ګریډ	ب: ۲۰ سانتی ګریډ	ج: ۰ سانتی ګریډ
۲- د باغ د کښت وخت:	الف: ۲۵ سانتی ګریډ	ب: ۰ سانتی ګریډ	ج: ۵ سانتی ګریډ
۳- ونې بلګونه رزوي:	الف: ۲۵ سانتی ګریډ	ب: ۵ سانتی ګریډ	ج: ۴۰ سانتی ګریډ
۴- د ژمی د بالا پوښ اغوستلو وخت:	الف: ۷۵ سانتی ګریډ	ب: ۱ سانتی ګریډ	ج: ۲۸ سانتی ګریډ
۵- پر ډنډ باندې د یخې د بوټو لوبې کول:	الف: ۲۰ سانتی ګریډ	ب: ۴۰ سانتی ګریډ	ج: ۰ سانتی ګریډ
۶- اوبه جوشیږي:	الف: ۸۵ سانتی ګریډ	ب: ۱۰۰ سانتی ګریډ	ج: ۹۰ سانتی ګریډ

۷- د حرارت درجه په ۱۲ بجې کې د سانتی ګریډ ۴۰ درجې وه. په ۳ بجې د ماسپښین کې باران وشو او ۱۵ درجې ښکته وغورځیده. تاسو معلومه کړی چې د حرارت درجه په ۳ بجې کې څومره وه؟

۸- د حرارت درجه د سهار په ۶ بجو کې د سانتی ګریډ ۱۰ درجه وه او د غرمې ۱۲ بجو پورې، ۲۰ درجې پورته لاړه او د ماسپښین ۲ بجو پورې ۱۲ درجې نور هم پورته شو. او وروسته د دغه ۱۵ درجې پورې بیرته راښکته شوه. معلومه کړی چې د حرارت درجه د شنبې په ۸ بجو کې څو وه؟

هدف: *د اوونۍ د ورځو تکرار*

زده کړه

یوه هفته ۷ ورځې لري. د هفتې ورځې عبارت دي له:
شنبه، یکشنبه، دوشنبه، سه شنبه، چهارشنبه، پنجشنبه، جمعه

مشق:

۱- یوه اوونۍ څو ورځې لري؟

۲- نن ورځ سه شنبه ده، سبا به کومه ورځ وي؟

۳- نن ورځ سه شنبه ده.. پرون کومه ورځ وه؟

٤- تر درکړه شوو ورځو وروسته ورځ ولیکئ؟

الف: دوشنبه ب: چهارشنبه ج: یکشنبه د: پنجشنبه

هـ: شنبه و: سه شنبه ز: جمعه

٥- تر لاندې ورځو مخکې ورځ ولیکئ؟

الف: شنبه ب: سه شنبه ج: یکشنبه

٦- هغه ورځې چې د درکړه شوې ورځې څخه دوه ورځې وروسته راځي، ولیکئ.

الف: چهارشنبه ب: دوشنبه ج: جمعه د: یکشنبه

هـ: شنبه و: سه شنبه ز: پنجشنبه

۷- د مریمې مور هغې لپاره د دوه ورځې مخکې یوه جوړه بوټونه رانیول. نن ورځ جمعه ده. هغې په کومه ورځ بوټونه رانیول؟

۸- مور د دوو ورځو په تړخ کې لوګرته ځي. نن ورځ پنجشنبې ده. په کومه ورځ به مور لوګر ته ولاړ شي؟

هدف: د وخت تکرار

زده کړه

د وخت د اندازه کولو لپاره د ساعت څخه کار اخیستل کیږی.

کوچنی عقربک ساعت ښیئ.

اوږد د عقربک دقیقی ښیئ.

یو ساعت ۶۰ دقیقی دی.

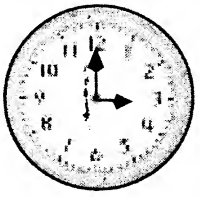

مثال:

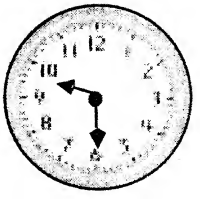

۹:۳۰

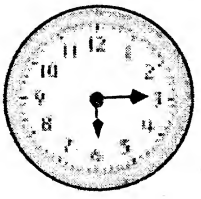

۶:۱۵

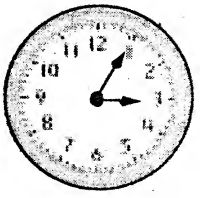

۳:۰۵

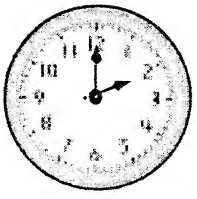

۲:۰۰

مشق:

۱- د مثال له زویه وخت ولیکئ.

الف:

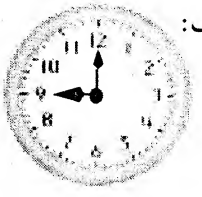

۹:۳۰

ب:

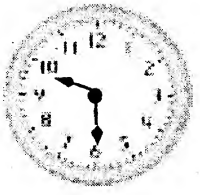

ج:

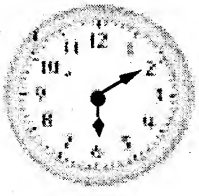

د:

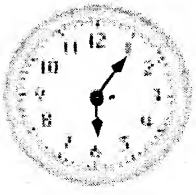

هـ:

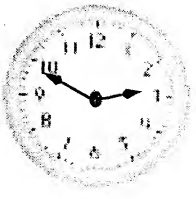

و:

ز:

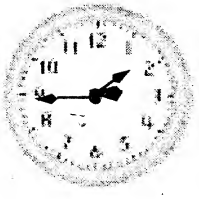

ح:

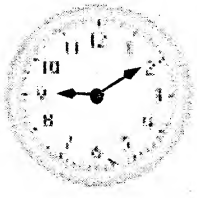

۲- لاندې د شکیلا د کار کولو تقسیم اوقات دی. د شکیلا د هر کار وخت ولیکی؟

الف: چرګانو ته دانه ورکوی.

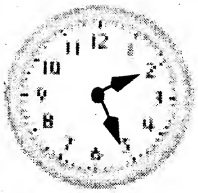

د: اوبه راوړی.

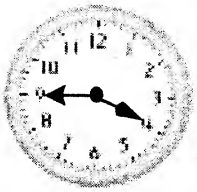

ب: خپله کوټه پاکوی.

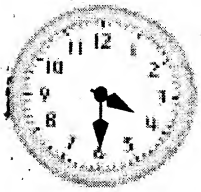

هـ: کورنی کار کوی.

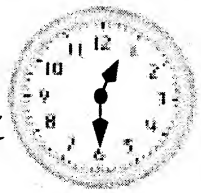

ج: د غرمی ډوډی لپاره ځی.

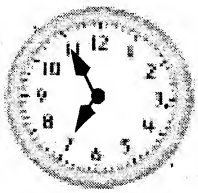

و: د ماښام ډوډی خوری.

۳- وخت یې ولیکی.

الف: تر ۹:۳۰ بجو یو ساعت وروسته

ب: تر ۵:۲۰ دری ساعت وروسته

ج: ۶:۱۵ څلور ساعته وروسته

د: تر ۶:۰۵ شپږ ساعته وروسته

٤- ننګیالی د سهار ناشتا پر ۷:۱۰ وخوړله. هغه یو ساعت وروسته ښوونځی ته ولاړ.
هغه څه وخت ښوونځی ته ورسیدی؟

۵- رابعی خپله نقاشی د ماسپښین پر ۳:٤۰ شروع کړه. هغی خپل کار دوه ساعته وروسته بشپړه کړه.
هغی څه وخت خپله نقاشی خلاصه کړه؟

٦- فاطمه مغازی ته د ماسپښین پر ۲:۵۰ بجو ولاړه. هغه یو ساعت وروسته بیرته خپل کورته راغله.
هغه پر څو بجو کورته راغله؟

هدف: د وخت د واحدونو تکرار

زده کړه

ورمه د ۱٤۱٥ کال د جمادی الاول په میاشتی کی د یکشنبی په ورځ د سهار پر ۸:٤٥ زیږیدلی وه.

	کال	میاشت	ورځ	وخت
د ورمی کالیزه	۱٤۱٥	جمادی الاول	یکشنبه	۸:٤٥

مور د وخت اړده زمانه په کلونو سره اندازه کوو.
متوسط وخت په میاشتو سره ښیوو.
لنډ وخت په ورځو سره اندازه کوو.
ډیر لنډ وخت په ساعتونو او دقیقو سره اندازه کوو.

مشق:

۱- لاندنی سوالونو ته جواب ورکړی.

الف: یو کال څو ورځی لری؟ ب: په یوه کال کی څو فصلونه شته؟ ج: یو فصل څو میاشتی لری؟

د: یوه اوونی څو ورځی لری؟ هـ: یوه ورځ څو ساعتونه لری؟

۲- د هفتی ورځی په ترتیب سره ولیکی.

		دو شنبه	سه شنبه			جمعه

۳- د کال میاشتی په ترتیب سره ولیکی.

محرم الحرام		ربیع الاول			جمادی الاخر
رجب المرجب			شوال المکرم	ذوالقعدة الحرام	

٤- وخت د شکلونو له رویه ولیکی.

الف: 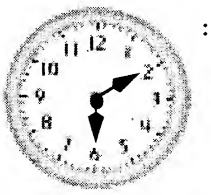

ب:

ج: 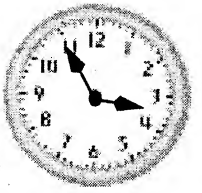

د: 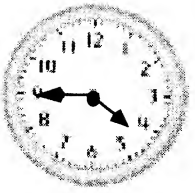

٥- ډیره نژدی د حرارت درجه انتخاب کړی

(١) د وجود حرارت:

الف: ٨٠ درجه سانتی ګرېد ب: ٣٧ درجه سانتی ګرېد ج: ١ درجه سانتی ګرېد

(٢) ښه هوا:

الف: ٢٠ درجه سانتی ګرېد ب: ٤٠ درجه سانتی ګرېد ج: ٥ درجه سانتی ګرېد

(٣) د ژمی سړی ورځی:

الف: ٠ درجه سانتی ګرېد ب: ٣٤ درجه سانتی ګرېد ج: ٢٥ درجه سانتی ګرېد

(٤) ډیره ګرمه هوا

الف: ٤٠ درجه سانتی ګرېد ب: ٢٥ درجه سانتی ګرېد ج: ٣٢ درجه سانتی ګرېد

٦- نبی د ماښام پر ٨:٤٥ په مطالعه پیل وکړ. هغه د دوو ساعتو نو لپاره سبق وواید. هغه سبق ویل پر څو بجو ختم کړ؟

٧- د حرارت درجه د سهار پر ٦ بجو ٢٥ درجی سانتی ګرېډ وه. تر لسو بجو پوری هغه ١٠ دوجی نوره هم زیاته شوه. پر ١٢ بجو د غرمی باران وشو او د حرارت درجه ٨ درجی راټیټه شوه. پر ١٢ بجو د حرارت درجه څو ډرجی وه؟

هدف: د وخت د اندازه کولو په اړونده د قابلیت ارزیابی

۱- په یو قمری کال کی څو ورځی سته؟

۲- د مخه او وروسته میاشت یې ولیکی.

الف: صفرالمظفر

ب: ذوالقعدة الحرام

ج: شوال المکرم

د: ذی الحجه الحرام

۳- ډیر نژدی د حرارت درجه انتخاب کړی. (الف، ب یا ج)

	دسانتی ګرېډ درجه	دسانتی ګرېډ درجه	دسانتی ګرېډ درجه
(۱) تو دو جامو ته اړتیا شته:	الف: ۵	ب: ۲۵	ج: ۳۵
(۲) د اوړی نازکو جامو ته اړتیا شته:	الف: ۷۰	ب: ٤۰	ج: ۱۰
(۳) شګوفه غوړیږی:	الف: ۰	ب: ۲۰	ج: ٤۰
(٤) اوبه جوشیږی:	الف: ۱۲۰	ب: ۱۰۰	ج: ۰
(۵) ونی پانی رژوی:	الف: ۵	ب: ۱۵	ج: ۳۵
(٦) اوبه یخی کیږی:	الف: ۱۰۰	ب: ۲۵	ج: ۰

٤- مخکنی او وروستی ورځی یې ولیکی.

الف: دوشنبه

ب: پنجشنبه

ج: شنبه

د: سه شنبه

۵- وخت ولیکی

الف:

ب:

هدف: د مربع د ضلع پیدا کول

زده کړه

د یوه شکل محیط د هغه د شاوخوا د فاصلې څخه عبارت دی.

مثال:

د یوه مربع شکله باغ محیط پیدا کړی

کله چې یو اړخ یا یوه ضلع یې ۳۰ متره اوږده وی.

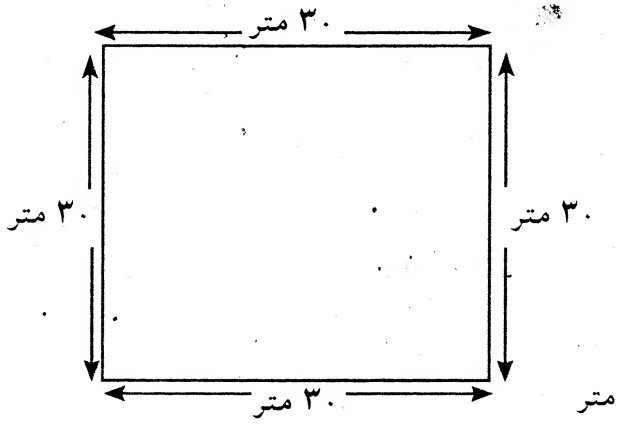

د یوی مربع محیط = ۳۰ + ۳۰ + ۳۰ + ۳۰ = ۱۲۰ متر

یا ۳۰ × ٤ = ۱۲۰ متر

د مربع محیط = ضلع × ٤

د مربع د یوی ضلع پیدا کولو لپاره موږ محیط پر ٤ ویشو.

د یوی مربع محیط = ۲۸ سانتی متر

یوه ضلع یې = ۲۸ سانتی متر ÷ ٤ = ۷ سانتی متر

مشق:

محیط یې معلوم کړی.

الف:

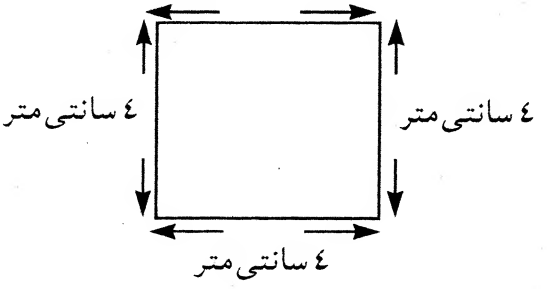

ب:

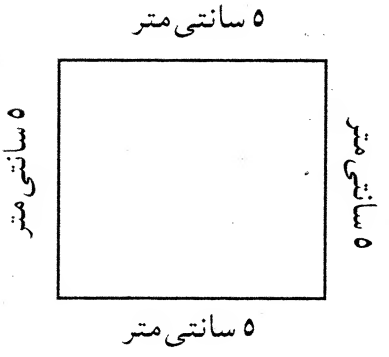

ج:

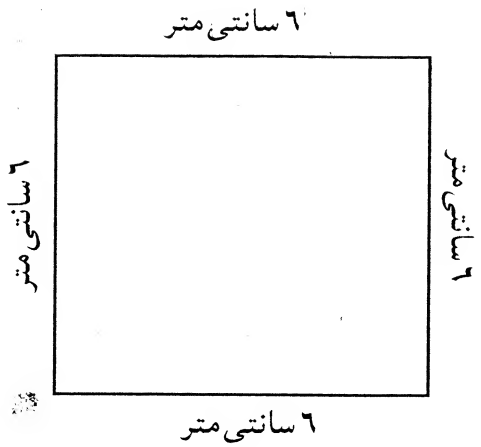

د:

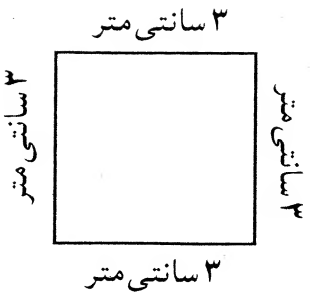

٢- جدول بشپړ کړی:

د مربعی ضلع	د مربعی محیط
٤ سانتی متر	
	٢٨ سانتی متر
٨ سانتی متر	
	٢٤ سانتی متر
٥ سانتی متر	

٣- د یوی مربع محیط معلوم کړی کله چی یوه ضلع یې ٣٥ متره وی؟

٤- د یوی مربع محیط معلوم کړی کله چی یوه ضلع یې ٥٠ سانتی متره وی؟

٥- د یوی مربع ضلع معلومه کړی کله چی محیط یې ٢٤٠ متره وی؟

هدف: د یوه ځلور ضلعی (مستطیل) یوه ضلع پیدا کول

زده کړه

د یوه شکل محیط د هغه د شاوخوا د فاصلی څخه عبارت دی.

لومړی مثال: رحیم غواړی چی خپل د باغ پر شاوخوا کټاره راتاو کړی. د هغه باغ ۱۰۰ متره پراخوالی او ۲۰۰ متره اوږدوالی لری. څومره متره کټاری ته اړتیا لری؟

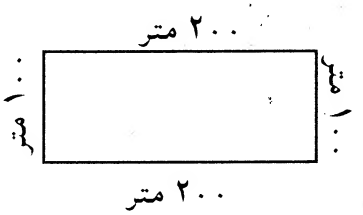

محیط = اړخ + اړخ + اړخ + اړخ

محیط = ۱۰۰ + ۲۰۰ + ۱۰۰ + ۲۰۰ = ۶۰۰ متر

محیط = ۲ × پراخوالی + اوږدوالی

۱/۲ محیط = پراخوالی + اوږدوالی

پراخوالی = ۱/۲ محیط − اوږدوالی

اوږدوالی = ۱/۲ محیط − پراخوالی

دوهم مثال:

د یوی قالین محیط ۲٤ متره دی. پسور یې ٤ متره دی.

د قالین اوږدوالی معلوم کړی؟

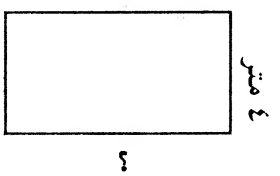

اوږدوالی = ۱/۲ محیط − پسور

اوږدوالی = $\frac{۲٤}{۲}$ − ٤

اوږدوالی = ۱۲ − ٤ = ۸ متر

مشق:

۱ − د لاندینیو مستطیل شکلونو محیط معلوم کړی.

الف:

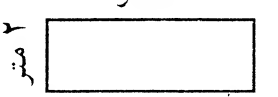

ب:

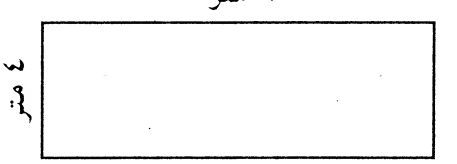

ج:

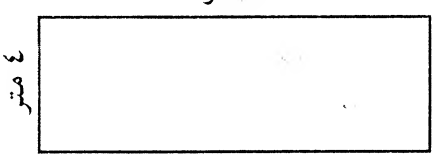

د:

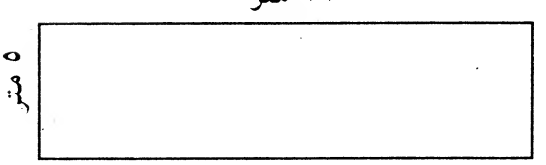

هدف: د قرض سره د ۵ او ٦ رقمی عددونو د تفریق تکرار

زده کړه

کله چی موږ لوی عددونه یو له بله څخه تفریق کوو نو یویزونه، لسیزونه، سلیزونه، زریزونه او لس زریزونه رقمونه یو تر بل لاندی لیکو او ځینی رقمونه په بیلابیلو ګروپونو تبدیل کوو.

د مثال په توګه:

۸۲۱۳٥
- ٦۳٦۲٦

سلیزونه او زریزونه بیا ګروپ کوو	یویزونه یو له بل څخه تفریق کوو	لسیزونه بیا ګروپ کوو
۲۱٤	۲۱٤	۷۱۱۱۱۲۱٤
۸۲۱۳٤	۸۲۱۳٤	۸۰۲ ~~۳~~ ~~۱~~ ~~٤~~
- ٦۳٦۲٦	- ٦۳٦۲٦	- ٦۳ ٦۲٦
	۸	۸

وروسته لسیزونه، سلیزونه او زریزونه یو له بله څخه تفریق کوو.

۷۱۱۱۱۲۱٤
~~۸~~ ~~۲~~ ~~۱~~ ~~۳~~ ~~٤~~
- ٦۳٦۲٦
۱۸٥۰۸

مشق:

۱- جدول کاپی کړی او بیا نامعلوم عددونه پکی ولیکی.

٦٥۹,۰٤۳	−		=	۳۲٥,۷۹۳
−				−
				۲۱٤٥٦۲
=				=
۳,۰۲۹	=		−	

۲- اندازی پیدا کړی او خالی ځایونه ډک کړی.

د مستطیل محیط	پسور	اوږدوالی
۳۰ متر		۸ متر
۲۲ متر	۳ متر	
	۵ متر	۱۲ متر
۵۰ متر	۱۰ متر	
	۲۰ متر	۳۰ متر

۳- شبنم یوه قالینه لری. د قالینی پسور ٤ متره او اوږدوالی یې ۸ متره دی . هغه غواړی چې پرشا وخوایې یو فیته نصب کړی. هغه ددی فیتی څومتره ته اړتیا لری؟

٤- پروین غواړی ی یو عکس ته چوکاټ ورکړی. د عکس محیط ٤۸ سانتی متره دی. هغه د عکس د اوږدوالی لپاره ۱٦ سانتی متر لرگی ته اړتیا لری. هغه باید د عکس د پسور لپاره څو متره لرگی قطع کړی؟

هدف: د مثلث د ضلع پیدا کول

زده کړه

لومړی مثال: حبیبه د منیو یو باغ لری چی مثلث شکله دی. هغی غواړی چی د هغه پر شاخوا کتاره (احاطه) جوړه کړی. هغی څو متره اغزی لرونکی سیم ته اړتیا لری؟

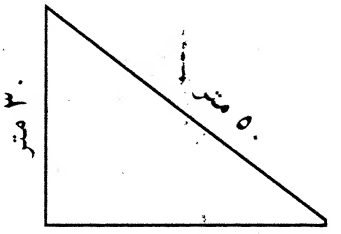

د مثلث محیط = ضلع + ضلع + ضلع = ۳۰ + ٤۰ + ۵۰ = ۱۲۰ سانتی متر

د یو ضلعی د پیدا کولو لپاره موږ محیط او دوو نورو ضلعو په هکله معلومات ته اړتیا لرو.

دوهم مثال: د وه مثلث شکله د ګلانو د کرد محیط ۲٤ متره دی. دوی ضلع یې ۲ متره او ۳ متره اوږدوالی لری. تاسی یې د دریمی ضلع اوږدوالي معلوم کړی؟

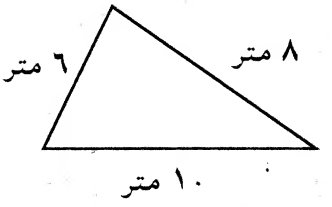

ضلع = محیط - (ضلع + ضلع)

ضلع = ۲٤ - (٦ + ۸) = ۲٤ - ۱٤ = ۱۰ متر

مشق:

۱- اندازی پیدا او خالی ځایونه ډک کړی.

مثلث			
ضلع	ضلع	ضلع	محیط
۵ سانتی متر	۷ سانتی متر	٦ سانتی متر	
۹ سانتی متر		۸ سانتی متر	۲٤ سانتی متر
	٦ سانتی متر	٤ سانتی متر	۱۵ سانتی متر
۸ سانتی متر	٤ سانتی متر		۱۷ سانتی متر
۳ سانتی متر	۵ سانتی متر	٦ سانتی متر	
۵ سانتی متر	۵ سانتی متر		۱۵ سانتی متر
٦ سانتی متر	٤ سانتی متر	۷ سانتی متر	
	٤ سانتی متر	٤ سانتی متر	۱۲ سانتی متر
۷ سانتی متر	۹ سانتی متر	۵ سانتی متر	
٤ سانتی متر		۵ سانتی متر	۱۷ سانتی متر

۲- د گل گلابو د یوه مثلثی شکل د پټی محیط معلوم کړی کله چه یو اړخ یې ۱۸ متره او هغه نور دواړه اړخه یې ۴۰ متره وی؟

۳- مریم غواړی چی د گلابو د پټی پر شا وخوا چې ۳ ارخونه لری گلان شنه کړی. د گلابو د پټی هریو اړخ ۵ متره اوږد دی. د گلانو د پټی محیط یې معلوم کړی؟

۴- د یوه مثلثی شکله گلانو د پټی محیط ۱۸ متره دی. دوه اړخه یې ۱۱ متره اوږده دی. م دریم اړخ اوږدوالی یې معلوم کړی؟

هدف: د دایرې د محیط معرفي کول

زده کړه

شعاع (r):

د دایرې شعاع د دایرې د مرکز او د محیط ترمینځ فاصله ښیئ.

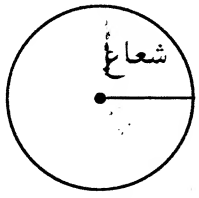

قطر (d):

د دایرې قطر د محیط د یوې خوا څخه تر بلې خوا پورې هغه فاصله ده چې د مرکز څخه تیره شوې وي.

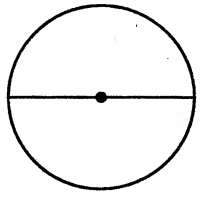

قطر = شعاع × ۲

π ° یو ثابت عدد دی چې ۲۲/۷ قیمت لري او د دایرې د محیط او مساحت ~~د معلومولو~~ لپاره استعمالیږي.

محیط:

د دایرې محیط د دایرې د شاوخوا فاصلې څخه عبارت دی. د دایرې محیط = قطر × π

مثال: د لاندینۍ دایرې محیط معلوم کړئ.

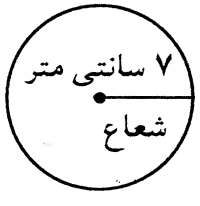

قطر = ۲ × ۷ = ۱٤سانتي متر

محیط = قطر × π

محیط = ۱٤ × $\frac{۲۲}{۷}$ = $\frac{۲۲ \times ۱٤}{۷}$ = ٤٤ سانتي متر

محیط = ٤٤ سانتي متر

مشق:

۱- لاندی جدول بشپړی کړی.

شعاع	قطر	محیط
	۱٤ متر	٤٤ متر
۱٤ متر	۲۸ متر	
۲۱ متر		۱۳۲ متر
۲۸ متر	٥٦ متر	
	۷۰ متر	۲۲۰ متر

۲- ناصر د ګلانو یو دایروی پټی په خپل باغ کی لری. قطر یې ۷ متره دی. هغه غواړی چی یوه کټاره د هغه پر شاوخوا را جوړه کړی. هغه څو متره اغزی لرونکی سیم ته اړتیا لری؟

۳- احمد یوه ټوټه ځمکه را نیوله چی دایروی شکل لری. شعاع یې ٥٦ متره ده. د ځمکی محیط معلوم کړی؟

هدف: د محیط او اضلاعو تکرار

زده کړه

د یوه شکل محیط د هغه د شاوخوا فاصله ده.

د مربع محیط = ضلع × ٤

د مستطیل محیط = ۲ (پسور + اوږدوالی)

د مثلث محیط = ضلع + ضلع + ضلع

د دایرې محیط = $\frac{۲۲}{۷}$ × قطر

مشق:

۱- اندازې بشپړې کړې.

	۱ ضلع	۲ ضلع	۳ ضلع	٤ ضلع	محیط
الف:	٤ سانتی متر				۱٦ سانتی متر
ب:	۵ سانتی متر	۷ سانتی متر			۲۱ سانتی متر
ج:	۲ سانتی متر	۵ سانتی متر			۱٤ سانتی متر
د:	۸ سانتی متر				۳۲ سانتی متر
هـ:	٦ سانتی متر	۵ سانتی متر	۵ سانتی متر		
و:	۹ سانتی متر				۲۳ سانتی متر

۲- اندازې بشپړې کړې.

	شعاع	قطر	محیط
الف	۷ سانتی متر		٤٤ سانتی متر
ب	۲۱ سانتی متر	٤۲ سانتی متر	
ج		۷۰ سانتی متر	۲۲۰ سانتی متر

۳- نجیبه یو مستطیل شکله د ګلانو پټی لری. پسور یې ۷۰ متره او اوږدوالی یې ۱۰۰ متره دی. د ګلانو د پټی محیط معلوم کړی؟

٤- پروین غواړی چی د خپلو ګلانو پر شاخوا کټاره را تاو کړی. هغه دری مساوی اړخونه لری. محیط یې ۲٤ متره دی. د ګلانو د پټی د یوی خوا (اړخ) اوږدوالی معلوم کړی.

۵- یعقوب د لامبو حوض لری. د هغه قطر ۱۰ متره دی. هغه غواړی چی د حوض پر شاوخوا تړ ۲ مترو پوری ونی کښیږدی. دونو پر شاوخوا محیط معلوم کړی.

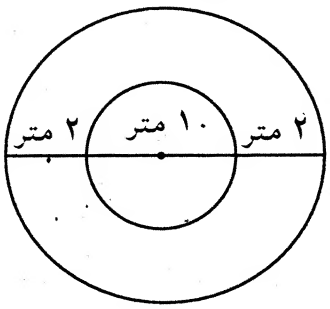

هدف: د محیط او اضلاعو ارزیابی

۱- اندازی محاسبه با بشپړی کړی.

	۱ ضلع	۲ ضلع	۳ ضلع	٤ ضلع	محیط
الف:	۹ سانتی متر				۳٦ سانتی متر
ب:	٤ سانتی متر		۷ سانتی متر		۱٦ سانتی متر
ج:	۲ سانتی متر	۵ سانتی متر			۱٤ سانتی متر
د:	۸ سانتی متر		۵ سانتی متر		۱۸ سانتی متر
هـ:			۵ سانتی متر		۱۸ سانتی متر
و:			٤ سانتی متر	۸ سانتی متر	۲٤ سانتی متر

۲- فاطمه غواړی د چرګانو لپاره یوه کوډله جوړه کړی چی ۳ متره پراخه او ۵ متره اوږده وی. د هغی محیط معلوم کړی.

۳- د حمیدی دستمال مربع شکله دی. یو طرف یې ۸۰ سانتی متر دی. د هغی د دستمال محیط معلوم کړی.

٤- د یوه مثلث شکله د ګلانو د پټۍ محیط ۱٤ متره دی. دوه اړخونه یې مجموعاً ۸ متره اوږده دی. د هغه د دریم اړخ اوږدوالی معلوم کړی.

۵- رابعه غواړی چی د خپل دایروی شکله سرمېزی پر شاوخوا څنډه وکنډی. چی د هغی شعاع ۵٦ سانتی متره اوږده وی، د څنډی ټول اوږدوالي معلوم کړی؟

هدف: د مربع د مساحت معرفي

زده کړه

موږ د یوې مربع مساحت د هغه د داخلي مربعو د شمیرلو له رویه پیدا کوو. یا دا چې د هغې ضلعې یو په بل کې ضرب کړو. مساحت په مربع واحدونو سره ښودل کیږي.

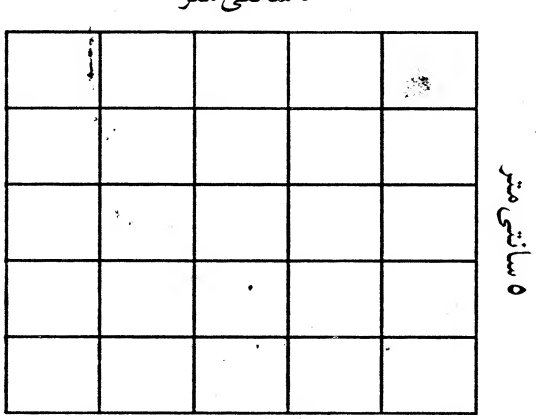

په پورتني شکل کې ۲۵ کوچني مربعو شته چې هر یوه یې ۱ سانتي متر^{۲} دی. نو د پورتني شکل ۲۵ سانتي متر مربع دی. هره ضلع یې ۵ سانتي متر اوږده ده. موږ هغه یو له بل سره ضربوو. (ضلع × ضلع) = ۵ × ۵ = ۲۵ د پورتني شکل مساحت ۲۵ سانتي متر مربع دی.

مشق:

۱- لاندینی اندازې بشپړې کړی.

ضلع × ضلع	د مربعي مساحت
٤ سانتي متر ×	١٦ سانتي متر مربع
٦ سانتي متر × ٦ سانتي متر	
٨ سانتي متر ×	٦٤ سانتي متر مربع
٧ سانتي متر × ٧ سانتي متر	

۲- د یو مربع مساحت پیدا کړی چې یو ضلع یې ٤ سانتي متره وي.

۳- احمد یوه مربع شکله د ګلانو باغ لري چې یو ضلع یې ۵۰ متره دی. هغه غواړي چې د هر ضلع خواته ۲ متره خالیګاه د ونې د کښینولې لپاره پریږدي. د هغه د باغ مساحت څومره به وي؟

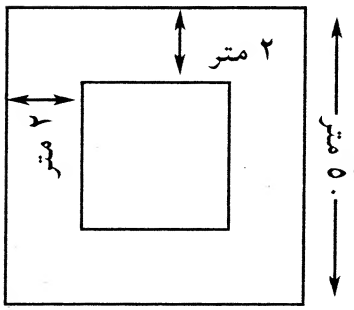

هدف: د مستطیل د مساحت معرفی کول

زده کړه

د مستطیل د مساحت د پیدا کولو لپاره موږ پسور په اوږدوالی کې ضربوو. د شکل مساحت په مربع واحدونو سره ښودل کیږي:

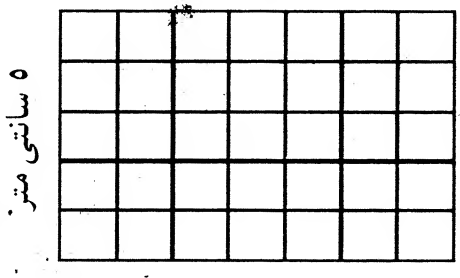

د مستطیل مساحت = پسور × اوږدوالی = ۸ سانتی متر × ۵ سانتی متر = ۴۰ سانتی متر مربع

د مستطیل د اوږدوالی یا پسور د معلومولو لپاره موږ مساحت پر پسور یا اوږدوالی ویشو.

مساحت = ۴۰ سانتی متر مربع، اوږدوالی = ۸ سانتی متر

پسور = ۴۰ ÷ ۸ = ۵ پسور = ۵ سانتی متر

مشق:

۱- خالی ځایونه په صحیح اندازه ډک کړی.

دمستطیل مساحت	اوږدوالی		پسور
	۶ سانتی متر	×	۶ سانتی متر
	۶ سانتی متر	×	
۴۲ سانتی متر^2		×	۶ سانتی متر
	۹ سانتی متر	×	
۳۲ سانتی متر^2		×	۴ سانتی متر
	۶ سانتی متر	×	

۲- د ملګرو ملتونو د مهاجرینو دفتر د پاکستان له صوبه سرحد څخه د افغانی مهاجرینو د بیا سستنیدو لپاره لاندنې پلان جوړ کړی دی. نامعلوم عددونه پکې ولیکی. البته جدول پخپلو کتابچو کې کاپی کړی.

کال	ټول مهاجرین	ستیندونکی	پاته
۲۰۰۰	۹۸۹,۸۲۳	۲۱۳,۲۱۹	
۲۰۰۱	۷۷٦,٦۰٤	۱۱[illegible],۲۱۵	
۲۰۰۲	٦٦٦,۳۸۹	۱۰۰,٤۱۱	
۲۰۰۳	٥٦٥,۹۷۸	۱۱٤,۸۹۲	
۲۰۰٤	٤٥۱,۰۸٦	۲٤۱,۰٤۳	
۲۰۰٥	۲۱۰,۰٤۳	۱۰۰,۰٤۳	

۲- د یوه مستطیل مساحت معلوم کړی کله چی اوږدوالی یې ٦ سانتی متره او پسور یې ۳ سانتی متره وی؟

۳- د یوی کوټی مساحت معلوم کړی کله چی اوږدوالی یې ۱۲ متره او پسور یې ٤ سانتی متره وی؟

٤- خوږه غواړی چی د خپلی کوټی لپاره یوه قالینه رانیسی. د کوټی اوږدوالی ٦ متره او پراخوالی یې ٤ متره وی. هغه غواړی چی هر طرف ته یو متر فاصله پریږدی او بیا پاته برخه په قالین فرش کړی. د خوږی د قالین مساحت به څومره وی؟

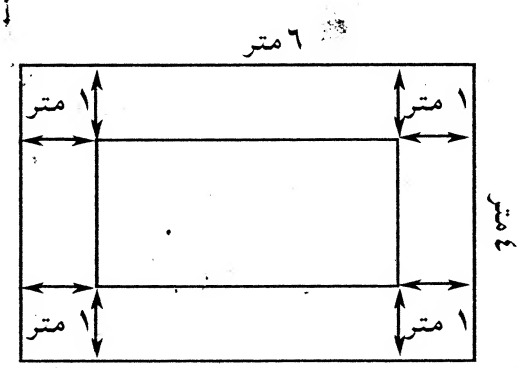

هدف: د مستطیل او مربع د مساحت تکرار

زده کړه

د مربع مساحت = ضلع × ضلع
د مستطیل مساحت = طول × عرض
د مستطیل د عرض (پسور) د معلومولو لپاره مور مساحت پر طول (اوږدوالی) تقسیموو.
د مستطیل د طول د معلومولو لپاره مور مساحت پر عرض تقسیموو.

مثال:

مساحت = ۱۶۸ متر^{۲} ÷ طول = ۱٤ متر

عرض = ۱٦۸ متر^{۲} ÷ ۱٤ متر = ۱۲ متر

د مربع د یوی ضلع د معلومولو لپاره مور یو عدد چی په خپل ځان کی ضرب شوی وی، په نظر کی نیسو چی هغه یې ضلع ده.

مثال:

مساحت = ۱٦ متر^{۲} ÷ ضلع = ٤ متر

مساحت = ۹ متر^{۲} ÷ ضلع = ۳ متر

مساحت = ۲۵ متر^{۲} ÷ ضلع = ۵ متر

مساحت = ۳٦ متر^{۲} ÷ ضلع = ٦ متر

مشق:

۱- د طول یا عرض د پیدا کولو سره، جدول بشپړی کړی.

مساحت	ضلع	ضلع
۲۷ متر^{۲}	۹ متر	
۲٤ سانتی متر^{۲}		٤ سانتی متر
۷۲ سانتی متر^{۲}		٦ سانتی متر
۸۸ متر^{۲}	۱۱ متر	

۲- اندازې بشپړې کړې.

مساحت	ضلع	ضلع
	۲۲ متر	۲۲ متر
۳۰۰ سانتی متر ۲	۱۵ سانتی متر	
۳۲٤ سانتی متر ۲		۱۸ سانتی متر
۱۱۲۰ متر ۲	۳۲ متر	
	٤۱ سانتی متر	٤۲ سانتی متر
۲٥٦ متر ۲		۱٦ متر

۳- د یوې قالین مساحت معلوم کړې، کله چې طول (اوږدوالی) یې ٤ متره او عرض (پسور) یې ۳ متره وی.

٤- د ولې د کښت اوږدوالی ۸۸ متره او پسوریې ۷۰ متره دی. مساحت یې معلوم کړې.

٥- نذیر یو مربع شکله باغ لری. د باغ هر طرف ۷۷ متره دی. د باغ مساحت معلوم کړې.

دئوابونو کلي

هدف: د مربع او مستطیل د مساحت په اړونده ارزیابی

۱- اندازی بشپړی کړی او خالي ځایونه ډک کړی.

مساحت	ضلع	ضلع
۱۶ سانتی متر ۲	٤ سانتی متر	
	٦ متر	٦ متر
٦٤ سانتی متر ۲		۸ سانتی متر
٥٤ سانتی متر ۲	۹ سانتی متر	
٤۸ متر ۲		٤ متر
٦۳ سانتی متر ۲	۹ سانتی متر	
	۸ سانتی متر	۳ متر
۱۲۰ سانتی متر ۲		۱۲ سانتی متر
	۲۰ متر	۲٥ متر
۲۲٥ سانتی متر ۲	۱٥ سانتی متر	
۹٦ سانتی متر ۲		۱۲ سانتی متر

۲- نصیر یوه مربع شکله کوټه لری. د کوټی هر طرف ٤ متره دی. د کوټی مساحت معلوم کړئ.

۳- خوګی د چرګانو لپاره یو مربع شکله ځای جوړ کړ چی هر طرف یې ۷ متره دی. مساحت یې معلوم کړی.

٤- نازیه یو باغ لری چی ۹۲ متر اوږد او ۸۱ متر پراخ دی. د باغ مساحت معلوم کړی.

۱-

الف: ۵,۲۳٤ ب: ۳,۵۷۲ ج: ٦,٤۵۳

۲-

یویزونه			زریزونه		
یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز
۵	۱	۲	۸		
٦	۷	٤	۹		
۸	۳	۹	٦		
۳	٤	۵	۸		
۵	۰	۰	۷		
۲	۰	٦	۹		

۳-

الف: نه زره اته سوه پنځه شپیته ب: اته زره اته اویا

ج: شپږ زره دوه سوه دیرش د: اوه زره اته سوه نه

۱-

الف: ٤,۲۱۵ ب: ۵,۲۳٤ ج: ۳,۵۵۳ د: ٦,٤۵۳

۲-

الف: ۵٦,۳٤۵ ب: ۵۵,٤٤٦ ج: ٦٤,۳۲۲

۳-

الف: ۹,۷٤۸ ب: ۸,٦۸۹

٤-

الف: سلیز ب: لسیز ج: یویز

۱-

الف:

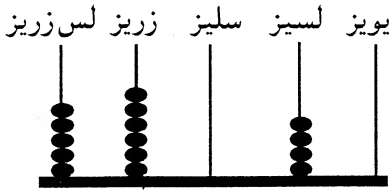

۵٦۰٤۰

ب:

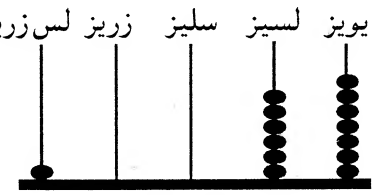

۱۰۰٦۷

ج:

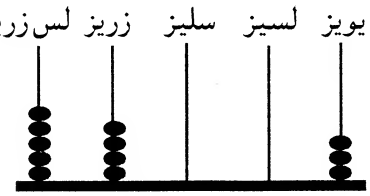

۵٤۰۰۳

۲-

یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	
۱	٤	۰	۳	۵	۵۳,۰٤۱
۳	٤	۲	۰	٦	٦۰,۲٤۳
۵	۰	٤	۵	۳	۳۵,٤۰۵
٤	۰	٦	۰	۷	۷۰,٦۰٤

۳-

مواد	مقدار	قیمت
اوړه	۷ کیلو	۱۳۰,۵۰۰
چای	۱ کیلو	۱۲۰,۳۰۰
بوره	۷ کیلو	۱٤۳,۰۵۰
غوښی	۷ کیلو	٤۹۰,۲٦۰

٤-

الف: ۱۸۲,۰۹۰ ب: ۹۵۰,٦۲۰ ج: ۳۷۰,٤۸۹ د: ۵٦۰,۰۸۰
هـ: ۷۸۰,۰۸۸ و: ۹۹,۹۹۹ ز: ۱٦۸,۵۰۹ ح: ۵۹۷,۰٦۰
ط: ٦۹۷,۰٦۰ ی: ۲۹۹,۱۰۰ ك: ۱۷۰,۹۱۰ ل: ۹۸۰,۱۱۰
م: ۳۸۵,۳۰۰

١- ٧٨,٩٧٨

٢- ٤٩٥,٢٩٩

٣-

٣٢٧,٥٥٥	=	١٢٤.١٣	+	٢.٣٥٤٢
+				
١.٢٢٣١				
=				
٤٢٩,٧٨٦	+	٢٣٠١.٢	=	٦٥٩,٨٨٨
				+
				١٢.١.١
				=
				٧٧٩.٩٨٩
				+
		٨٩٩,٩٩٩	=	١٢٠.١٠

١-

الف:

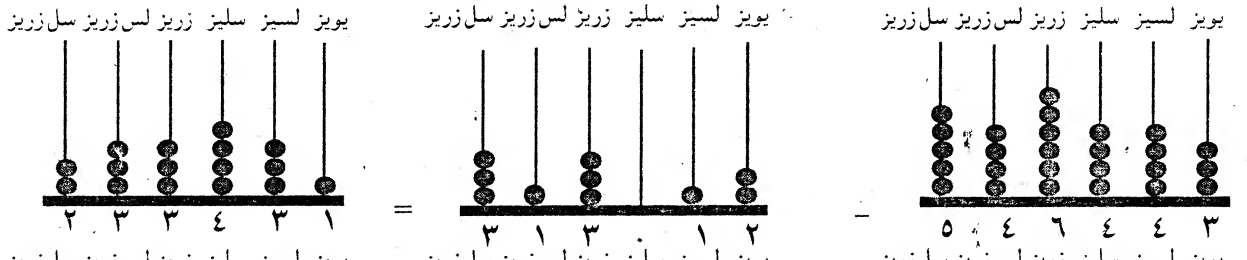

ب:

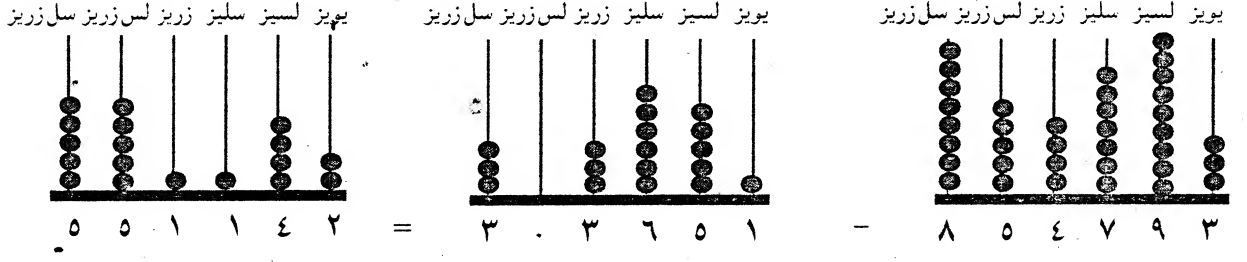

ج:

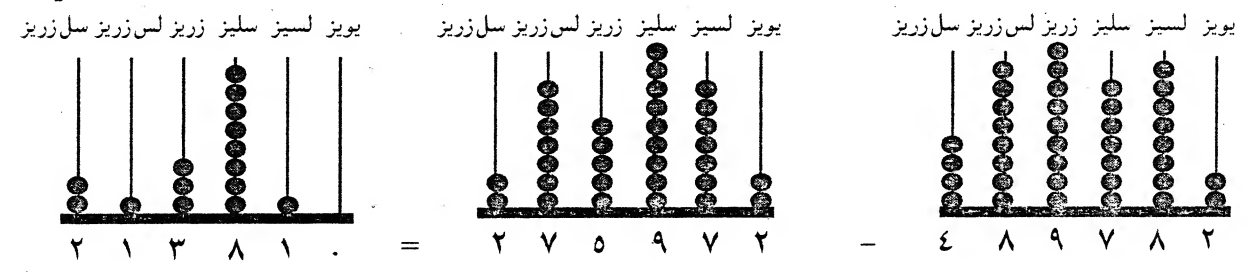

٢- ٦٢٣,٤٢١

٣- ٥١٢,٢٣١

هدف: *تر میلیون پوری عددونه ولوستلای او ولیکلای شی.*

زده کړه

کله چی مور د ښارونو، ایالتونو او یا مملکتونو د نفوس په هکله خبری کوو، نو مور لوی عددونه استعمال کوو. د مثال په توګه د ترکمنستان نفوس ۲۲۹,۲۴۹,٤ تنه یا څلور میلیونه، دوه سوه نه ویشت زره او دوه سوه نه څلویښت تنه دی. د کویټ نفوس ۱,۸۳٤,۲٦۹ یا یو میلیون اته سوه څلور دیرش زره او دوه سوه نه شپیته تنه دی. د عمان نفوس ۲,۲۸۳,۳۲٤ یا دوه میلیونه دوه سوه دری اتیا زره او دری سوه څلورویشت تنه دی.

ترکمنستان

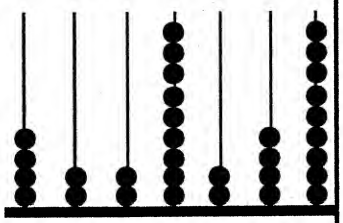

٤ ۲ ۲ ۹ ۲ ٤ ۹

کویټ

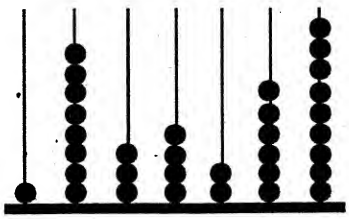

۱ ۸ ۳ ٤ ۲ ٦ ۹

عمان

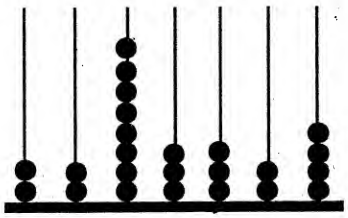

۲ ۲ ۸ ۳ ۳ ۲ ٤

مور کولای شو چی همدغه نفوس په یوه جدول کی هم وښیو.

د مملکت نوم	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	میلیون	لس میلیون	سل میلیون
د ترکمنستان نفوس	۹	٤	۲	۹	۲	۲	٤		
د کویت نفوس	۹	٦	۲	٤	۳	۸	۱		
د عمان س نفوس	٤	۲	۳	۳	۸	۲	۲		

مشق:

۱- چوت رسم کړی او بیا عدد په کې وښیاست.

مثال تعقیب کړی.

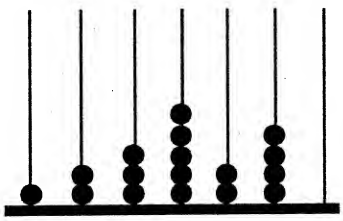

۱ ۲ ۳ ۵ ۲ ٤ ۰

الف:

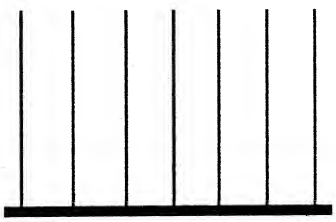

۸ ۷ ۲ ۹ ۱ ۱ ۰

ب:

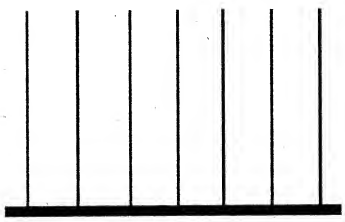

۱ ۲ ۱ ۰ ۵ ۱ ٦

١- ٦٨٨,٥٢٨ افغانۍ

٢-

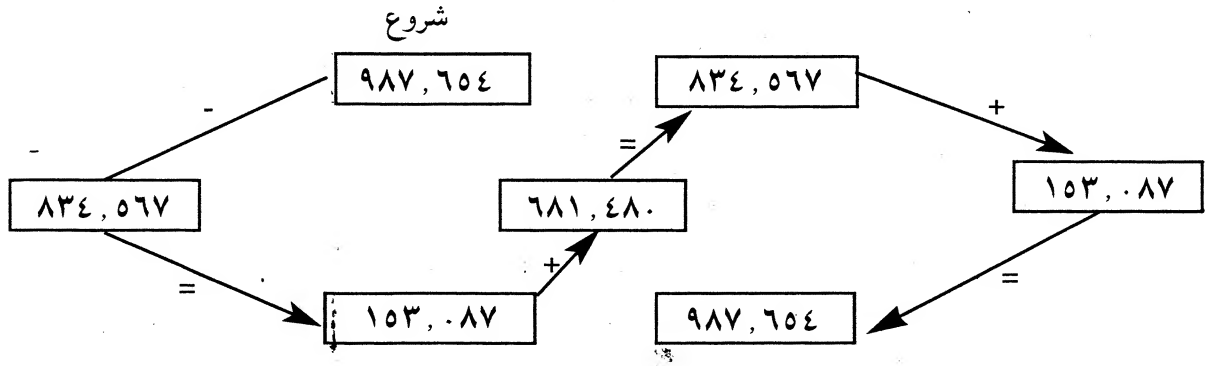

٣-

دزلمی ټول عاید: ٢٣٣,١٤٥

دزلمی ټول پس انداز: ٤٦٣,٤٤٤

ځلورم ټولګی — جمع ٨

١-

الف:

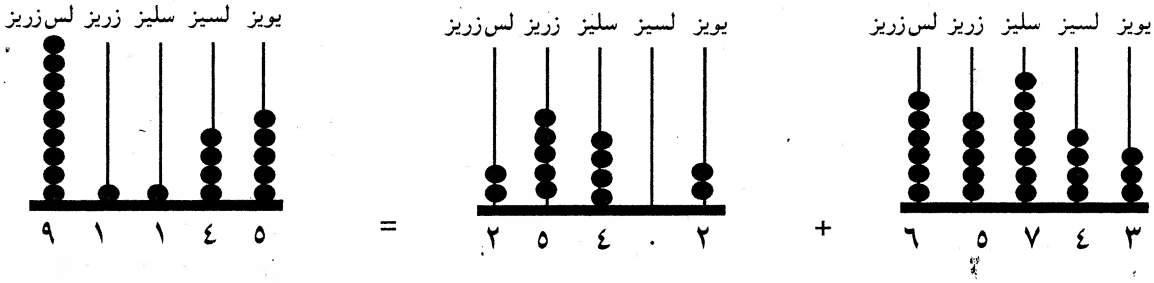

ب:

٢-

الف: ٩٦٣,١٣٤ ب: ٩٣٦,١٣٤ ج: ٩٤٠,٥١١

٣- ٦٤٦,١٩٢ افغانۍ

۱-

۳۲۵,۷۹۳	=	۳۳۳,۲۵۰	-	۶۵۹,۰۴۳
-				-
۲۱۴,۵۶۲				۶۵۶,۰۱۴
=				=
۱۱۱,۲۳۱	-	۱۰۸,۲۰۲	=	۳,۰۲۹

۲-

کال	تول‌مهاجرین	ستیندونکی	پاته
۲۰۰۰	۹۸۹,۸۲۳	۲۱۳,۲۱۹	۷۷۶,۶۰۴
۲۰۰۱	۷۷۶,۶۰۴	۱۱۰,۲۱۵	۶۶۶,۳۸۹
۲۰۰۲	۶۶۶,۳۸۹	۱۰۰,۴۱۱	۵۶۵,۹۷۸
۲۰۰۳	۵۶۵,۹۷۸	۱۱۴,۸۹۲	۴۵۱,۰۸۶
۲۰۰۴	۴۵۱,۰۸۶	۲۴۱,۰۴۳	۲۱۰,۰۴۳
۲۰۰۵	۲۱۰,۰۴۳	۱۰۰,۰۴۳	۱۱۰,۰۰۰

۱-

الف:

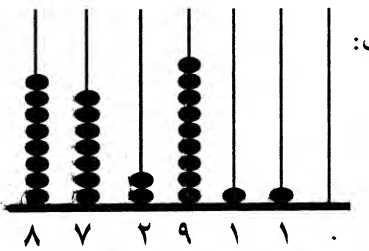

ب:

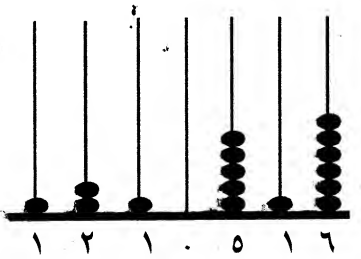

۲-

	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	ملیون	لس ملیون	سل ملیون
۱,۲۳۹,۸۲۲	۲	۲	۸	۹	۳	۲	۱		
۹,۲۳۰,۸۷۰	۰	۷	۸	۰	۳	۲	۹		
۸,۹۷۸,۲۱۱	۱	۱	۲	۸	۷	۹	۸		
۲,۳۱۲,۱۰۱	۱	۰	۱	۲	۱	۳	۲		
۱,۰۰۱,۹۷۸	۸	۷	۹	۱	۰	۰	۱		

۳-

الف: ۲,۳۱۲,۵۱۶، ۲,۳۱۲,۵۰۰، ۲,۱۸۱,۵۱۶، ۲,۱۸۱,۲۰۰، ۲,۱۰۱,۹۰۰، ۲,۱۸۷,۱۰۰، ۲,۹۰۰,۱۰۰

ب: ۳,۶۳۰,۱۰۰، ۳,۴۴۱,۱۰۰، ۳,۱۳۶,۱۳۶، ۳,۴۴۵,۲۰۰

٤-

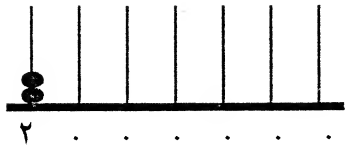

٥-

الف: ۲,۳۰۰,۰۰۰ ب: ۹,۱۲۱,۰۰۰

٦-

الف: ۴,۱۱۱,۲۰۰ < ۴,۲۱۱,۲۰۰

ب: ۳,۱۲۰,۱۰۰ > ۳,۱۱۰,۱۰۰

ثلورم تولگی — جمع او تفریق ۱۱

۱-

الف: ۷,۱۱۲,۸۰۰ ب: ۳,۱۸۷,۹۰۰ ج: ۱۲,۸۱۰,۱۰۰ د: ۷,۸۱۰,۱۰۰

هـ: ۱۸,۸۱۰,۱۰۰

۲-

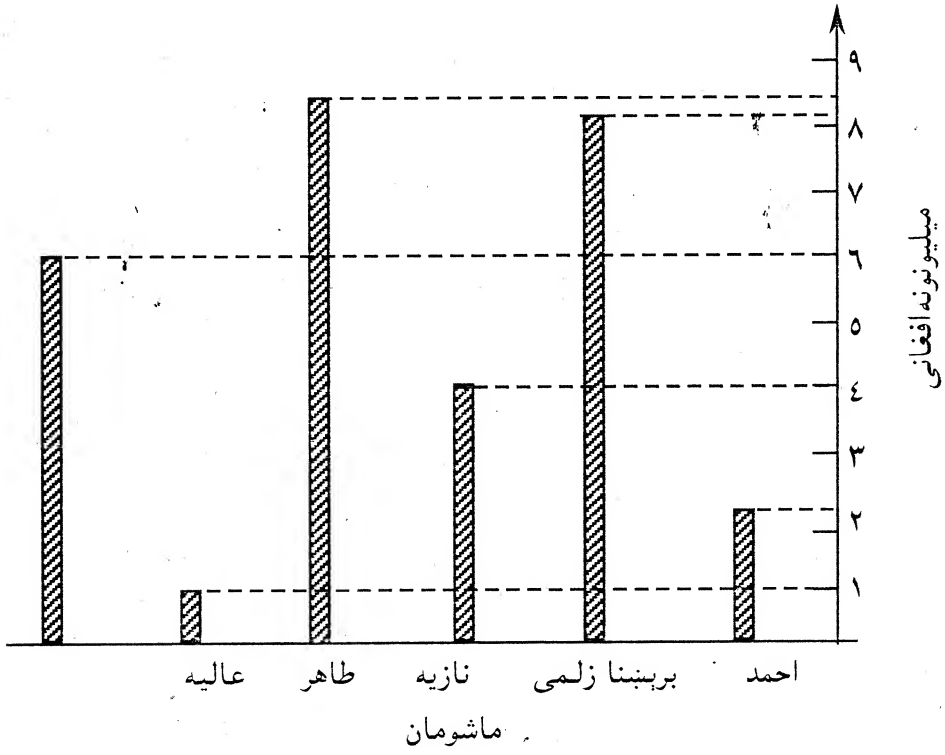

۳-

الف: ۱۰,۴۰۰,۰۰۰ ب: ۱,۰۰۰,۰۰۰ طاهر ج: ۸,۳۰۰,۰۰۰ د: ۲۲,۴۰۰,۰۰۰

هـ: ۷,۳۰۰,۰۰۰ و: ۱۵,۱۰۰,۰۰۰ ز: ۷,۳۰۰,۰۰۰

۱-

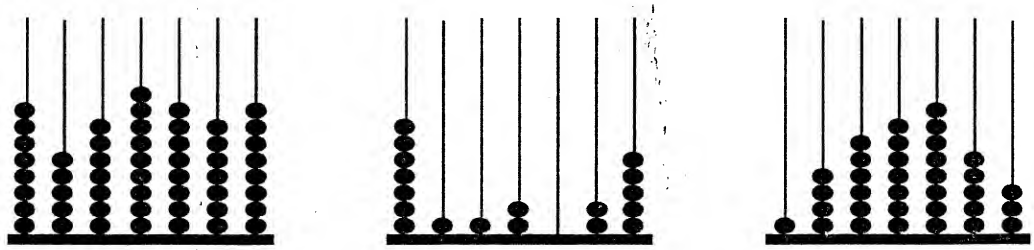

۳ ۵ ۸ ۷ ۶ ٤ ۱ + ۵ ۲ . ۲ ۱ ۱ ۷ = ۸ ۷ ۸ ۹ ۷ ۵ ۸

بنار	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	میلیون	لس میلیون	سل میلیون
سروبی	۳	۵	۸	۷	٦	٤	۱		
پغمان	۵	۲	.	۲	۱	۱	۷		
مجموعه	۸	۷	۸	۹	۷	۵	۸		

۲-

کال	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	میلیون	لس میلیون	سل میلیون
۱۹۷۸	.	۷	٦	۵	٤	۳	۱		
۱۹۷۹	٦	۲	۱	٤	۵	٤	۸		
مجموعه	٦	۹	۷	۹	۹	۷	۹		

۳-

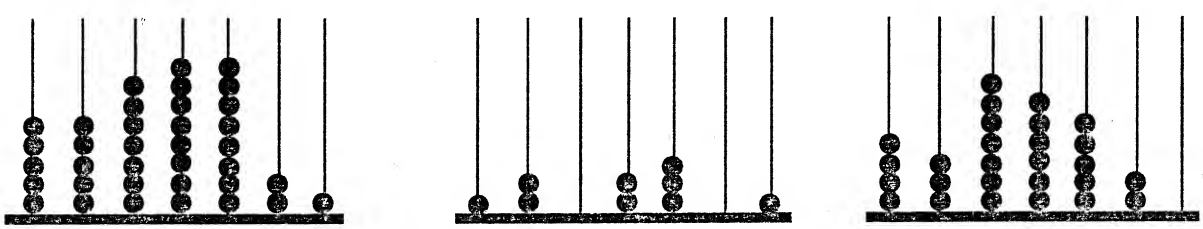

. ۲ ۵ ٦ ۷ ۳ ٤ + ۱ . ۳ ۲ . ۲ ۱ = ۱ ۲ ۸ ۸ ۷ ۵ ۵

۱- ۵,۴۰۰,۹۶۹

۲- ۴۴۸,۲۴۸

۳-

۷,۳۰۵,۳۰۱	-	۳,۲۲۱,۴۵۴	=	۴,۰۸۳,۸۴۷
-		-		-
۴,۴۵۹,۷۰۲	-	۲,۳۶۶,۴۵۳	=	۲,۰۹۳,۲۴۹
=		=		=
۲,۸۴۵,۶۰۸	-	۸۵۵,۰۰۱	=	۱,۹۹۰,۵۹۸

۱-

الف: ۵۹۵,۵۵۳ ب: ۱۱۱,۹۴۴ ج: د هرات نفوس

۲-

۷,۶۵۸,۳۴۲	+	۲,۱۳۱,۶۴۵	=	۹,۷۸۹,۹۸۷
+				-
۲,۱۳۱,۶۴۵		۷,۶۵۸,۳۴۲		۲,۱۳۱,۶۴۵
=				=
۹,۷۸۹,۹۸۷	-	۲,۱۳۱,۶۴۵	=	۷,۶۵۸,۳۴۲

۱-

الف: ۲ × ٤ = ۸ ب: ۳ × ٤ = ۱۲ ج: ۲ × ۳ = ٦ د: ٦ × ٤ = ۲٤

هـ: ٤ × ٥ = ۲۰ و: ۸ × ٥ = ٤۰ ز: ۹ × ۳ = ۲۷

۲-

دنخودو پوښ شمیر	۱	۲	۳	٤
دنخودو شمیر	٥	۱۰	۱٥	۲۰

۳-

×	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹
۱	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹
۲	۲	٤	٦	۸	۱۰	۱۲	۱٤	۱٦	۱۸
۳	٤	٦	۹	۱۲	۱٥	۱۸	۲۱	۲٤	۲۷
٤	٤	۸	۱۲	۱٦	۲۰	۲٤	۲۸	۳۲	۳٦
٥	٥	۱۰	۱٥	۲۰	۲٥	۳۰	۳٥	٤۰	٤٥

۱-

الف: ۷ × ۷ = ٤۹ ب: ۸ × ٦ = ٤۸ ج: ٦ × ٦ = ۳٦

۷ × ۷ = ٤۹ ۸ × ٦ = ٤۸ ٦ × ٦ = ۳٦

د: ۸ × ۷ = ٥٦ هـ: ۹ × ٦ = ٥٤

۸ × ۷ = ٥٦ ۹ × ٦ = ٥٤

۲-

الف:

×	٦	۷	٦	۷	۷	٦	٦	۷	٦	٦	۷	۷	۷
	٥	۷	۲	۳	٥	۳	۱	٦	۸	٤	۸	۹	۲
	۳۰	٤۹	۱۲	۲۱	۳٥	۱۸	٦	٤۲	٤۸	۲٤	۳٥	٦۳	۱٤

ب:

×	۸	۹	۷	۸	۹	۷	٦	۸	۹
٦	٤۸	٥٤	٤۲	٤۸	٥٤	٤۲	۳٦	٤۸	٥٤
۷	٥٦	٦۳	٤۹	٥٦	٦۳	٤۹	٤۲	٥٦	٦۳

۱-

الف: ۸ × ۳ = ۲٤ / ۳ × ۸ = ۲٤

ب: ۸ × ٤ = ۳۲ / ٤ × ۸ = ۳۲

ج: ۳ × ۸ = ۲٤ / ۸ × ۳ = ۲٤

د: ۵ × ۸ = ٤۰ / ۸ × ۵ = ٤۰

هـ: ۸ × ٦ = ٤۸ / ٦× ۸ = ٤۸

و: ۸ × ۹ = ۷۲ / ۹ × ۸ = ۷۲

۲-

۹	۸	۷	٦	۵	٤	۳	۲	۱
۸ ×	۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸
۷۲	٦٤	۵٦	٤۸	٤۰	۳۲	۲٤	۱٦	۸

۱- ۹ × ٤ = ۳٦ / ٤ × ۹ = ۳٦

۲- ۹ × ۳ = ۲۷ / ۳ × ۹ = ۲۷

۳- ۹ × ۵ = ٤۵ / ۵ × ۹ = ٤۵

٤- ۹ × ۵ = ٤۵ / ۵ × ۹ = ٤۵

۵-

الف:

۲۷	۹	۳
۷۲	۹	۸
۸۱	۹	۹
۵٦	۹	٦
٦۳	۹	۷

ب:

۹	۸	۷	٦	۵	٤	۳	۲	۱
۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹
۸۱	۷۲	٦۳	۵٤	٤۵	۳٦	۲۷	۱۸	۹

۱-

الف: ۲۱۰ ب: ۵,۵۰۰ ج: ۴۴,۰۰۰ د: ۵,۱۰۰

هـ: ۲۰۰ و: ۹۲,۰۰۰ ز: ۱,۹۱۰ ح: ۹۱,۱۰۰

ط: ۵۹,۰۰۰ ی: ۱۲,۱۰۰ ك: ۱۰,۱۰۰ ل: ۹۱,۰۰۰

م: ۹۹۰

۲-

الف: ۱۰۰ ب: ۱۰۰۰ ج: ۱۰ د: ۱۰

هـ: ۱۰۰ و: ۱۰ ز: ۱۰۰۰ ح: ۱۰

ط: ۱۰۰۰ ی: ۱۰۰۰ ك: ۱۰۰۰ ل: ۱۰

۱-

الف: ۱۰,۵۷۰ ب: ۳,۷۸۰ ج: ۱۲,۸۷۰

۲-

۵۴۶۰	=	۱۵۶	×	۳۵
				×
۲۵۷۴	=	۱۹۸	×	۱۳
				=
۲۵۴۸۰	=	۵۶	×	۴۵۵
		×		×
۱۱۹۶	=	۵۲	×	۲۳
		=		=
		۲۹۱۲		۱۰۴۶۵

۳-

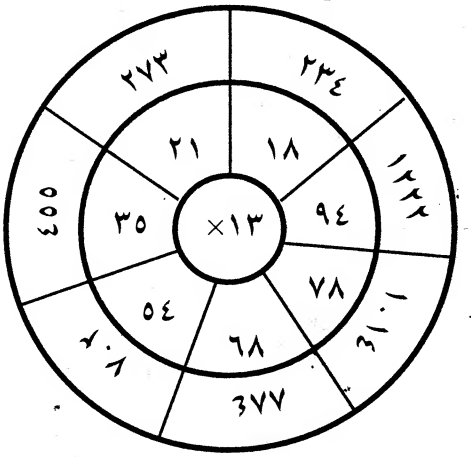

۴-

الف: ۲,۵۸۴ ب: ۵,۳۳۶ افغانی ج: ۳,۳۵۴ د: ۳,۷۱۰ افغانی

ثلورم تولگی — ضرب ۲۳

۱-

الف: ۲۶۳,۵۶۲ ب: ۱۰۵,۳۰۰

۲-

الف: ۹۰,۲۸۲ ب: ۷۲,۶۲۴

۳- ۶۵,۶۸۸

ثلورم تولگی — ضرب ۲۴

۱-

الف: ۲۳,۱۱۲ ب: ۴۶,۴۳۱ ج: ۴,۳۲۰,۰۹۰ د: ۹,۳۶۴,۴۹۸

۲-

۲۴	×	۲۰۶	=	۴,۹۴۴
۱۲	×	۲۰۶	=	۲,۴۷۲
۳۶	×	۲۰۶	=	۹,۴۱۶

ثلورم تولگی — ضرب ۲۵

۱-

الف: ۸,۶۵۹,۹۲۶ ب: ۲,۴۱۹,۲۳۳

۲- ۳۷۵,۹۱۳

۳- ۱,۲۲۶,۲۲۱

۴- ۶۰,۴۲۸,۸۸۹

۱-

الف: ۲۲ ÷ ۱۱ = ۲ / ۲۲ ÷ ۲ = ۱۱
ب: ۲٤ ÷ ۳ = ۸ / ۲٤ ÷ ۸ = ۳
ج: ۲۷ ÷ ۹ = ۳ / ۲۷ ÷ ۳ = ۹

۲-

الف: ۲٤ ÷ ۳ = ۸ / ۲٤ ÷ ۸ = ۳ / ۸ × ۳ = ۲٤ / ۳ × ۸ = ۲٤
ب: ۳٦ ÷ ۳ = ۱۲ / ۳٦ ÷ ۱۲ = ۳ / ۳ × ۱۲ = ۳٦ / ۱۲ × ۳ = ۳٦
ج: ۱٤ ÷ ۲ = ۷ / ۱٤ ÷ ۷ = ۲ / ۲ × ۷ = ۱٤ / ۷ × ۲ = ۱٤
د: ۲۷ ÷ ۹ = ۳ / ۲۷ ÷ ۳ = ۹ / ۹ × ۳ = ۲۷ / ۳ × ۹ = ۲۷

۳-

الف: ۳ ب: ۳ ج: ۲ د: ۲
هـ: ۳ و: ۳ ز: ۱۲ ح: ۱۲
ط: ٦ ی: ٦ ك: ٥ ل: ٥

۱-

الف:

۱٦	-	٤	=	۱۲	-	٤	=	۸	-	٤	=	٤	-	٤	=	.

ب: ٤ ځله

۲-

الف: ۸ ب: ۹ ج: ٥
د: ٤ هـ: ٥ و: ۳

۳-

الف: ٤ × ۸ = ۳۲ / ۸ × ٤ = ۳۲ / ۳۲ ÷ ۸ = ٤ / ۳۲ ÷ ٤ = ۸
ب: ۹ × ٤ = ۳٦ / ٤ × ۹ = ۳٦ / ۳٦ ÷ ۹ = ٤ / ۳٦ ÷ ٤ = ۹
ج: ۷ × ٥ = ۳٥ / ٥ × ۷ = ۳٥ / ۳٥ ÷ ۷ = ٥ / ۳٥ ÷ ٥ = ۷

٤- ۸

۲- د مثال له رویه عددونه په جدول کې ولیکی خو لومړی جدول کاپی کړی.

	سل میلیون	لس میلیون	میلیون	سل زریز	لس زریز	زریز	سلیز	لسیز	یویز
۱,۲۳۹,۸۲۲			۱	۲	۳	۹	۸	۲	۲
۹,۲۳۰,۸۷۰									
۸,۹۷۸,۲۱۱									
۲,۳۱۲,۱۱۱									
۱,۰۰۱,۹۷۸									

۳- لاندنی جدول ته پاملرنه وکړی.

۲,۳۱۲,۵۱۶	۳۶۰,۱۰۰	۹,۹۹۹,۲۱۰	۳,٤٤۱,۱۰۰	٦,۱۳۹,۲۱۱	۸,۱۳۱,۵۳۲
٤,۵۱۱,۲۱٤	۲,۳۱۲,۵۰۰	۱,۳٤۵,۱۹۱	۲,۱۸۱,۵۱٦	۳,۱۳٦,۱۳٦	۲,۱۸۱,۲۰۰
۲,۱۰۱,۹۰۰	۵,۱۱۰,٤٤۰	۹,۲۳۱,۵۰۰	٤,۳۹٤,۱۱۱	۷,۹۳۱,۲۰۰	۱,۵۳۹,۱۹٤
۳,٤٤۵,۲۰۰	۲,۱۸۷,۱۰۰	۱,۹۹۹,۲۲۱	٤۲۳,۲۰۰	۲,۹۰۰,۱۰۰	٤,۳٤٤,۲۸۷

الف: هغه عددد ولیکی چې (۲) یې په میلیون مقام کی وی.

ب: هغه عدد ولیکی چې (۳) یې د لس زریز په مقام کی وی.

٤- د کابل نفوس ۲,۰۰۰,۰۰۰ دی. هغه په چوت کې وښیاست.

۵- لاندنې عددونه په معیاری ډول ولیکی.

الف: دوه میلیونه دری سوه زره

ب: نه میلیونه یو سل او شل زره

٦- د (>) یا (<) علامی په لیکلو سره لاندی عددونه مقایسه کړی.

مثال ته وګوری: ۳۲۱۲۳۰۰ > ۲۳۱۲۵۰۰

الف: ٤,۱۱۱,۲۰۰ ٤,۲۱۱,۲۰۰

ب: ۳,۱۲۰,۱۰۰ ۳,۱۱۰,۱۰۰

۱-

۲۴	۲۸	۳۶	۴۲	۴۸	۵۴	۵۶	۶۳	۳۰
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
۶	۷	۶	۷	۶	۶	۷	۷	۶
=	=	=	=	=	=	=	=	=
۴	۴	۶	۶	۸	۹	۸	۹	۵

۲-

۶، ۷، ۴۲				
۶	×	۷	=	۴۲
۴۲	÷	۶	=	۷
۷	×	۶	=	۴۲
۴۲	÷	۷	=	۶

۳-

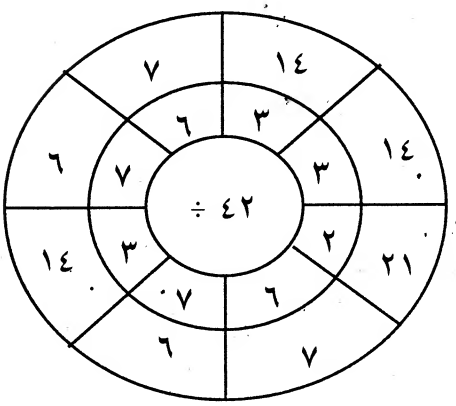

۴- ۹ منی

۵- ۹ زده کوونکو

ژلورم‌تولگی تقسیم ۳۰

۱-

الف: ۵ ب: ۸

ج: ۵ × ۸ = ۴۰ / ۸ × ۵ = ۴۰ / ۴۰ ÷ ۸ = ۵ / ۴۰ ÷ ۵ = ۸

۲-

الف: ۹ ب: ۶

ج: ۹ × ۶ = ۵۴ / ۶ × ۹ = ۵۴ / ۵۴ ÷ ۶ = ۹ / ۵۴ ÷ ۹ = ۶

۳-

۷۲	۶۴	۶۳	۴۸	۴۰	۳۶	۲۴	۱۸	۸
۸	۸	۹	۸	۸	۹	۸	۹	۸
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱

÷

٤-

الف: ٥٦ ÷ ٧ = ٨ / ٥٦ ÷ ٨ = ٧ / ٨ × ٧ = ٥٦ / ٧ × ٨ = ٥٦

ب: ٤٥ ÷ ٥ = ٩ / ٤٥ ÷ ٩ = ٥ / ٩ × ٥ = ٤٥ / ٥ × ٩ = ٤٥

ج: ٦٣ ÷ ٧ = ٩ / ٦٣ ÷ ٩ = ٧ / ٩ × ٧ = ٦٣ / ٧ × ٩ = ٦٣

د: ٧٢ ÷ ٨ = ٩ / ٧٢ ÷ ٩ = ٨ / ٩ × ٨ = ٧٢ / ٨ × ٩ = ٧٢

٥-

الف: ٣ ب: ٨ ج: ٨

د: ٢ هـ: ٤ و: ٩

٦- ٧ ورغ

ثلورم تولگی تقسیم ٣١

١-

١٨	٧٢	٢٧	٥٦	٦٣	٤٨	١٥	٣٦	٣٥	٦٤	٦٣	٤٨	٣٦	٤٥	٥٦	٤٨	٦٣	٨٠
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
٢	٨	٣	٧	٩	٦	٣	٤	٩	٨	٧	٦	٤	٥	٧	٨	٩	٨
=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
٩	٩	٩	٨	٧	٨	٥	٩	٥	٨	٩	٨	٩	٩	٨	٦	٧	١٠

٢-

٧٢	٦٤	٥٦	٦٣	٧٢	٤٩	٧٢	٦٣	٤٠	٥٤	٥٦	٣٥	٣٢	٤٥	٤٦	٦٣	٨١	٥٤	٥٦
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
٨	٨	٧	٩	٨	٧	٩	٧	٨	٩	٨	٧	٨	٩	٨	٧	٩	٩	٧
=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
٩	٨	٨	٧	٩	٧	٨	٩	٥	٥	٧	٥	٤	٥	٨	٩	٩	٦	٨

٣- ٧ کمیسانو

٤- ٨ میزونو

٥ - ٩ دانی

ځلورم ټولګی — تقسیم ۳۳

۱-

الف: ۱,۱۲۸ ب: ۱,۲۲۱

۲- ۱,۶۱۲

ځلورم ټولګی — تقسیم ۳٤

۱-

الف: ۲۱,٤۲۱ ب: ۱۲,۳۲۱ ج: ۱۲,۱۲۱ د: ۳۲,۱۲۱

۲-

الف: ۱۱,۲۱۲ ب: ۱٤,۲۱۲ ج: ۳۲,۱۲۱ د: ۱۱,۱۱۱

هـ: ٤۱,۲۲۱ و: ۲۲,۱۱۲ ز: ۲۳,۲۱۱

۳- ۲۱,۲۱۲

٤- ۳۲,۱۲۳

ځلورم ټولګی — تقسیم ۳۵

۱-

الف: ۹۱٦ پاتی ۱ ب: ٦٤۹ پاتی ۳ ج: ۸۳۷ پاتی ۱ د: ۹٤۰ باقی ۲

۲-

الف: ۹۳۵ افغانی ٤ باقی ب: ۸۹۷ افغانی ٤ باقی ج: ٤۸۹ افغانی ٤ باقی

د: ۸۹۳ افغانی ۵ باقی هـ: ۱۸۵ افغانی ٤ باقی

۳- ۱۳۹ پنسلونه

٤- ۹۸٦ زده کوونکو

۱-

الف: ۸,۹۱۲ پاتی ۳ ب: ۸,۹۳٤ پاتی ۳

۲-

شماره	مقدار	مجموعی قیمت	خارج قسمت	باقیمانده
الف:	۷ بایسکل	٦۸,٤٥٦	۹۷۷۹	۳
ب:	۸ رادیو	۸۱,٥۹٦	۱۰,۱۹۹	٥
ج:	۹ چوکی	۹۹,۸۷٥	۱۱,۰۹۷	۲
د:	٦ ساعت	۸۷,۱۲٤	۱٤,٥۲۰	٤
هـ:	٥ بکس دستی	۹۸,٥٤۲	۱۹,۷۰۸	۲

۳- ۱۰,۸۸۷ باقی ۱ کتابچه

٤- ۱۲٤۰۹ افغانی

۱-

مقسوم		مقسوم علیه		خارج قسمت	باقیمانده
٥۸۹	÷	۷	=	۸٤	۱
٥۸۸	÷	۸	=	۷۳	٤
۳٤٥٦	÷	۳	=	۱۱٥۲	۰
٦۸۸۷	÷	۹	=	۷٦٥	۲
۹۸٦٥	÷	۸	=	۱۲۳۳	۱
۲۰۹۷۰	÷	٦	=	٦٤۹٥	۰
۳۹۳۰۸	÷	۹	=	٤۳٦۷	٥

۲-

۱) ب ۲) ج

۳-

احمد	خوښ لری	چې هره	ورځ	ښوونځی	ته	ورشی
اوس	هغه	یو	خوشحاله	زده کوونکی	دی.	

٤- ۲,۳۱٥ افغانی

٥- ۳۲۱٥ زده کوونکو

٦- ۳٤٦۰ ماشومان

۱-

الف: ٤,٤٨٠ ب: ٨,٩٢٠ ج: ٩,٨٩٠ د: ٦٨,٧٥٠

هـ: ٨,٩٥٠ و: ٩,٧٥٠ ز: ٦,٧٤٠ ح: ٤٥٠

۲- ٤,٨٠٠ افغانی

۳- ۱۲۰ افغانی

ځلورم ټولګی تقسیم ٤٠

۱-

٦,٤٨٥	÷	١٠	=	٦٤٨	باقی	٥
٩٨,٧٠٣	÷	١٠٠	=	٩٨٧	باقی	٣
٨٤,٠٢١	÷	١٠٠	=	٨٤٠	باقی	٢١
٩,٧٢٣	÷	١٠	=	٩٧٢	باقی	٣
٦٥,٨٢١	÷	١٠٠	=	٦٥٨	باقی	٢١

۲- ٤٨٩ کتابونه ٥ باقی

۳- ٤٨٦ کیلو ګرام باقی ٧٥

٤- ٨٧٩ پنسلونه ٩ باقی

ځلورم ټولګی تقسیم ٤١

۱-

الف: ٢,٩٤٥ ب: ٢,٧٩٥

۲-

الف: ٢,٨٦٥ ب: ١,٩٧٥ ج: ٢,١٧٨ د: ٣,٢٥٦

هـ: ٢,٧٨٩ و: ١,٥٦٨ ز: ١,٣٥٢ **دبایسکل دختراع کال ۱۸۳۹**

۳- ٢,٥٦٨

١-

١	١,١٥٤	÷	١٢	=	٩٦	باقی	٢
٢	٢,٧٨٥	÷	٣٢	=	٨٧	باقی	١
٣	٣,٨٩٨	÷	٤١	=	٩٥	باقی	٣
٤	١٥,٨٧٢	÷	٦٥	=	٢٤٤	باقی	١٢
٥	١٨,٧٦٥	÷	٨٦	=	٢١٨	باقی	١٧

٢- ١٩٥

٣- ٧٣ پاکټ ٢٠ شیرینی باقی

٤- ٢١

څلورم ټولګی تقسیم ٤٣

١-

الف: ١٠ ب: ٢٨ ج: ١٠٠ د: ٣٢

هـ: ٣٢ و: ١٠ ز: ٢١ ح: ١٠٠

ط: ٥٠١ ی: ١٠

٢-

الف: ١٢٢ ب: ٢١٢ ج: ١,٠٧١ د: ١,١٢٥

٣-

الف: ١٠٤ باقی ٢٣ ب: ١٠٧ باقی ١٤ ج: ٩٠٢ باقی ٥٨ د: ١٠٩٥ باقی ٥٦

٤- ١٦٠ متر

٥- ١٦٨ ساعتونه

٦- ١١٠٣ افغانی ١٦ باقی

ځلورم ټولګی — تقسیم ٤٥

١-

الف: ٢٥ ب: ٧٨ ج: ٦٥ د: ٤٥

٢- ٣١٥ افغانۍ باقی ١ افغانۍ

٣- ١٤٥ پنسل

ځلورم ټولګی — تقسیم ٤٦

١-

الف: ١٢٣ باقی ١٣٣ ب: ٢٦٥ باقی ٢١٣

٢-

مقسوم	تقسیم	مقسوم علیه	=	جواب	پاتی
٩٧,٦٥٦	÷	٢٦٠	=	٣٧٥	١٥٦
١٠٨,٩٢٢	÷	٢٥٦	=	٤٢٥	١٢٢
١٤٤,٩٨٧	÷	٢٧٧	=	٥٢٣	١١٦
١٠٥,٦٩٦	÷	٣٣٧	=	٣١٣	٢١٥
٧٥,١٩٣	÷	١٦٥	=	٤٥٥	١١٨

٣-

الف: ٣١١ کمیسان ب: ١٨٧ جوړی بوټونه ج: ٧٩١ جوړی جرابی

ځلورم ټولګی — تقسیم ٤٧

١-

الف: ٢٩ ب: ٥٩ ج: ٣,٢٤٥

٢-

الف: ٢١ باقی ٨ ب: ٨٩ باقی ٢ ج: ١٢٣٢ باقی ٩١

٣- ٢٥ څانګو

٤- ١٩٥ ورځ

ځلورم ټولګی — تقسیم ٤٩

١-

٩٨٣,٤٧٥	÷	٢٣٢٥	=	٤٢٣
٦٨,٠٠٥	÷	٢٣٤٥	=	٢٩
١٨٧,١٨٨	÷	٢٤٦٣	=	٧٦
١,٣٧٢,٣٥٦	÷	٣٤٩٢	=	٣٩٣
٢٣٣,٤٧٢	÷	٢٤٣٢	=	٩٦
٩٦,٤٩٩	÷	٧٤٢٣	=	١٣

٢- ١,١١١ افغانۍ ٢١٠٤ باقی

٣- ٢٦٤ پنسل پاک

٤- ٩٨٧ بوجی

ځلورم ټولګی — تقسیم ٥٠

١-

الف: ٧١ باقی ١٨ ب: ٥٣ باقی ٣٧ ج: ٤٢١ باقی ٦٦

٢- ٥٢ افغانۍ

٣- ٨ کرېټونه ٤٧ منۍ باقی

٤- ١٩ دیوالونه او ٠ خښتې باقی

ځلورم ټولګی — تقسیم ٥١

١-

الف: ٤٩٨٥ ب: ٦ باقی ٨١٥ ج: ٩ باقی ١,٠٥٨ د: ٢٤ باقی ١٤٢٦

٢- ١٧ تنه و ١٣٠١ باقی

٣- ١٢٤ تنه ١٣٨٩ تن باقی

ثلورم تولگی — کسرونه ۵۳

۱-

الف: $\frac{۲}{۳}$ ب: $\frac{۲}{۶}$ ج: $\frac{۳}{۹}$

د: $\frac{۱}{۴}$ هـ: $\frac{۲}{۴}$ و: $\frac{۱}{۶}$

۲-

الف: $\frac{۱}{۲}$ ب: $\frac{۵}{۸}$ ج: $\frac{۳}{۴}$ د: $\frac{۴}{۴}$

هـ: $\frac{۳}{۱۰}$ و: $\frac{۵}{۱۰}$ ز: $\frac{۲}{۳}$ ح: $\frac{۳}{۳}$

ط: $\frac{۲}{۶}$ ی: $\frac{۵}{۸}$ ك: $\frac{۱}{۴}$ ل: $\frac{۱}{۴}$

ثلورم تولگی — کسرونه ۵۴

۱-

الف: ۸ ب: ۴ ج: ۶ د: ۴

۲-

الف: ۲ ب: ۳ ج: ۱

د: ۳ هـ: ۴ و: ۵

۳-

الف: $\frac{۱}{۴}$ ب: $\frac{۳}{۴}$ ج: $\frac{۴}{۴}$ د: $\frac{۳}{۱۰}$ هـ: $\frac{۵}{۱۰}$

و: $\frac{۷}{۱۲}$ ز: $\frac{۱}{۸}$ ح: $\frac{۱}{۱۲}$ ط: $\frac{۲}{۳}$ ی: $\frac{۲}{۳}$

۴-

الف: ۲ ب: ۳ ج: ۴ د: ۸

ثلورم تولگی — کسرونه ۵۵

۱-

الف: $\frac{۱}{۲}$ ب: $\frac{۱}{۲}$ ج: $\frac{۱}{۳}$

د: $\frac{۱}{٤}$ هـ: $\frac{۲}{۳}$ و: $\frac{۱}{۳}$

۲-

الف: $\frac{۱}{۲}$ ب: $\frac{۲}{۳}$ ج: $\frac{۱}{٤}$

د: $\frac{۲}{۳}$ هـ: $\frac{۲}{۳}$ و: $\frac{۲}{۵}$

۳- $\frac{۱}{۳}$

٤- $\frac{۲}{۳}$

ثلورم تولگی — کسرونه ۵٦

۱-

ب: $\frac{۸}{۹}$ ج: $\frac{۷}{۸}$ د: $\frac{۳}{٤}$ هـ: $\frac{۷}{۸}$

۲- $\frac{۵}{٦}$ برخه

ثلورم تولگی — کسرونه ۵۷

۱-

ب: $\frac{۱}{۳}$ ج: $\frac{۱}{۳}$ د: $\frac{۱}{٤}$ هـ: $\frac{٤}{۹}$

۲- $\frac{۱}{۳}$

هدف: د جمع او تفریق عملیه. د ګراف په استعمال سره د میلیون عددونو ښودل

زده کړه

د ځینو احصائیوی معلوماتو د ښودلو لپار مور ګرافونه استعمالوو. د مثال په توګه په افغانستان کې د ۱۹۹٤ څخه تر ۱۹۹۹ کلونو په ترڅ کی د ماشومانو واکسین کول په لاندنی ګراف کی ښودل شوی دی.

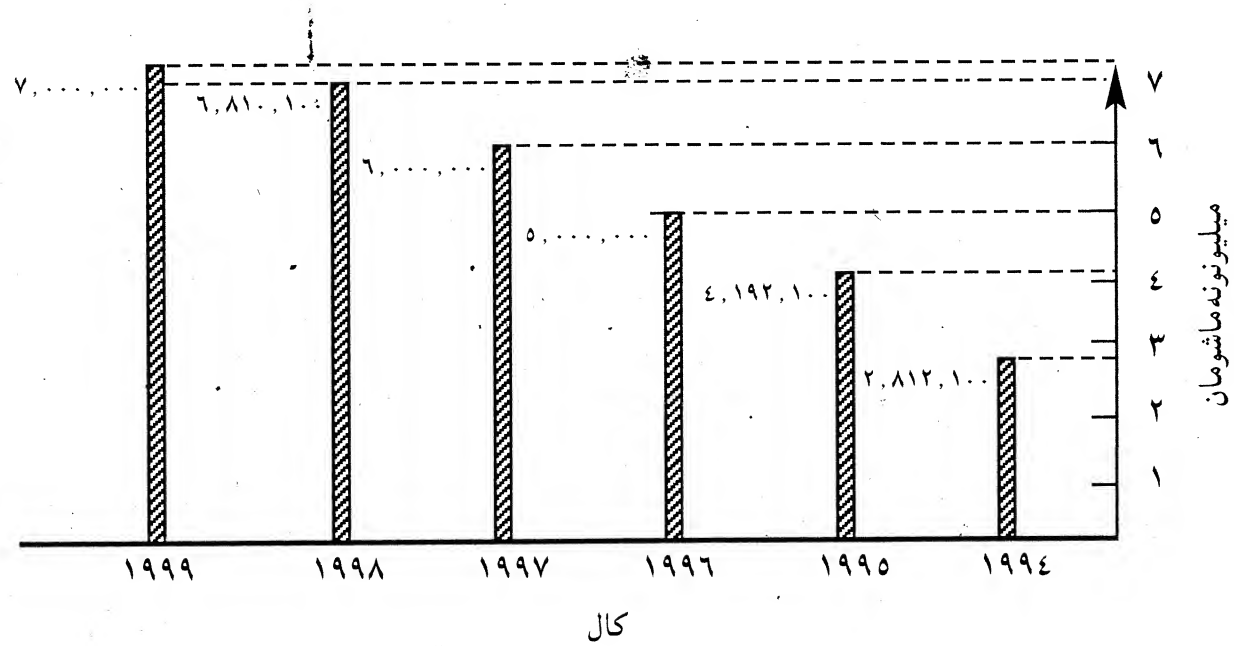

مشق:

۱- حل یې کړی.

الف: په ۱۹۹٤ او ۱۹۹٦ کلونو کې په مجموعی ډول څو تنه ماشومان واکسین شوه؟

ب: په ۱۹۹۹ کال کې د ۱۹۹٤ کال په پرتله څو تنه زیات ماشومان واکسین شول.

ج: د ۱۹۹۸ او ۱۹۹۹ کلونو په ترڅ کی په مجموعی ډول څو تنه ماشومان واکسین شول.

د: د پورته مجموعی او د ۱۹۹٦ کال د واکسین شوو ماشومانو د شمیر توپیر څو تنه دی.

هـ: د ټولو هغو ماشومانو مجموعی شمیر معلوم کړی چی د ۱۹۹۷، ۱۹۹۸ او ۱۹۹۹ کلونو په ترڅ کی واکسین شوی دی.

۱-

الف: $\frac{۱}{٤}$ ب: $\frac{۵}{٦}$ ج: $\frac{۱}{٦}$

د: $\frac{۱}{۲}$ هـ: ۱ و: $\frac{۱}{٦}$

ز: $\frac{۵}{۹}$ ح: $\frac{۵}{۱۲}$ ط: $\frac{۲}{۵}$

۲-

الف: ۱ ب: $\frac{٤}{۵}$ ج: ۱ د: $\frac{۲}{۳}$

۳-

الف: $\frac{۱}{۲}$ ب: $\frac{۲}{۷}$ ج: $\frac{۱۰}{۹}$ د: $\frac{۱}{٤}$

هـ: $\frac{۱}{۵}$ و: $\frac{۱}{۲}$ ز: $\frac{۱}{۳}$ ح: $\frac{۱}{۲}$

٤- $\frac{۳}{۵}$ میل

۵- $\frac{۱}{۲}$ متر

څلورم ټولګی
اندازې ٦۰

۱-

الف: ۱۰۰ ب: ۲۰۰ ج: ۳۰۰

۲-

۱. الف ۲. ب ۳. الف ٤. الف

۳-

الف: متر ب: متر ج: سانتی متر د: متر

څلورم ټولګی — اندازې ٦١

١-

الف: ١٠٠٠ ب: ٣٠٠٠ سانتی متر ج: ١٠

د: ٧٠٠٠ سانتی متر هـ: ١٠٠ و: ٤٠٠٠ ملی متر

٢- ١٢٠٠ سانتی متر

٣- ١٧٠ دیسی متر

٤- ١٢,٠٠٠ ملی متر

٥- ١٣,٠٠٠ سانتی متر

څلورم ټولګی — اندازې ٦٢

١-

الف: ١٠٠٠ ب: ١٠٠ ج: ١٠

د: ٤٠ هـ: ٢٥٠٠ و: ٥٠٠٠

٢-

الف: ٢٠ متر ب: ٤٥٠ متر ج: ٣٠ متر

د: ٣٤٠ متر هـ: ١٨٠ متر و: ١٢٠٠ متر

٣- ١ متر

٤- ٢٠ متر

٥- ٢٢ متر

څلورم ټولګی — اندازې ٦٣

١-

الف: سانتی متر ب: متر

٢-

الف: ٣٧,١٠٠ ب: ١٤,٨٨٠ ج: ٣٩٧,٤٠٠ د: ٣٤٣,٠٠٠

٣-

الف: ١٢ ب: ٢٧٠ ج: ٣٨٠ د: ٢٩٨

٤- ٦,٠٠٠ ملی متر

٥- ٢٥ متر

١-

الف: ٥,٠٠٠ ب: ٥٠٠ ج: ٨٠ د: ٣,٠٠٠

٢-

الف: ١٢٠ متر ب: ١٣,٤٠٠ متر ج: ٥,٢٠٠ متر

د: ٤٢٠ متر هـ: ٣,٢١٠ متر و: ١,٤٢٠ متر

٣-

الف: ١,٢٠٠,٠٠٠ ملی متر ب: ١,٣٥٠,٠٠٠ سانتی متر ج: ١٢,٠٠٠ دیسی متر

د: ٣٠ متر هـ: ٥٠ متر و: ٣٢٠ متر

٤- ٢ متر

٥- ٣ متر

٦- ٢٥,٠٠٠ ملی متر

٧- ٢,٠٠٠ سانتی متر

ځلورم ټولګی اندازې ٦٥

١-

الف: ١,٠٠٠ ب: ٢,٠٠٠ ج: ٣,٠٠٠ د: ٤,٠٠٠

٢-

١. ب ٢. ب ٣. ب ٤. ب

٣-

الف: کیلومتر ب: متر ج: کیلومتر د: متر

ځلورم ټولګی اندازې ٦٦

١-

الف: ١٤,٠٠٠ متر ب: ١٢٠ هکتومتر ج: ١٢٠٠ هکتومتر د: ١٩٠ دیسی متر

هـ: ١٠٠ و: ١٠٠ ز: ١٠ ح: ١٠

ط: ١٢٢٠ متر ی: ٢٥٠٠ دیسی متر ك: ١٨,١٠٠ متر

٢- ١٢٠,٠٠٠ متر

٣- ٧,٥٠٠ دیسی متر

٤- ١,٠٤٠ هکتومتر

ځلورم ټولګی — اندازې ٦٧

١-

الف: ٢٣٠ کیلومتر ب: ٥٣٠ کیلومتر ج: ٥٦ کیلومتر

د: ٢٣ کیلومتر هـ: ٣١٠ کیلومتر و: ٨٢٠ کیلومتر

٢-

متر	دیکا متر	هکتو متر	کیلو متر
٢٤٠,٠٠٠	٢٤,٠٠٠	٢,٤٠٠	٢٤٠
٥٠,٠٠٠	٥,٠٠٠	٥٠٠	٥٠
٤٠,٠٠٠	٤,٠٠٠	٤٠٠	٤٠
٢١٠,٠٠٠	٢١,٠٠٠	٢,١٠٠	٢١٠
٢١,٠٠٠	٢,١٠٠	٢١٠	٢١
١,٥٠٠,٠٠٠	١٥٠,٠٠٠	١٥,٠٠٠	١,٥٠٠

٣- ٣ کیلومتر

٤- ٧٥ کیلومتر

ځلورم ټولګی — اندازې ٦٨

١-

الف: ٥٤,٠٠٠ متر ب: ٢٩٠ دیسی متر ج: ٥١٠ کیلومتر

د: ٧٢٠ کیلومتر هـ: ١٢٠ کیلومتر و: ٣٢٠,٠٠٠ متر

٢-

الف: ٣٢,٠٠٠ متر ب: ٧٣,٠٠٠ متر ج: ١١,٠٠٠ متر

٣-

الف: ١٢ کیلومتر ب: ٣٠ کیلومتر ج: ١٥٠ کیلومتر

٤- ١ کیلومتر

٥- ٤,٠٠٠ متر

٦- ٨٥ کیلومتر

٧- ٤٢٠,٠٠٠ متر

څلورم ټولګی — اندازې ۷۰

۱-

۱. ب ۲. الف ۳. ب ٤. الف

۲-

الف: کیلوګرام ب: ګرام ج: ګرام د: کیلوګرام

څلورم ټولګی — اندازې ۷۱

۱-

الف: ۹۵۰۰۰ ګرام ب: ۱۰۲,۰۰۰ ګرام ج: ۲۰۳,۰۰۰ ګرام د: ۳۲٤,۰۰۰ ګرام

۲-

الف: ۸٦ کیلوګرام ب: ۱۰۲ کیلوګرام ج: ۲۲۵ کیلوګرام
د: ۳۱۲ کیلوګرام هـ: ۳۱۸ کیلوګرام

۳-

الف: ۱۰۰۰ ب: ۲۰۸,۰۰۰ ګرام ج: ۱۰۰۰
د: ۱۲۱,۰۰۰ ګرام هـ: ۱۰۰۰

٤-

الف: ۱۱ ب: ۲۰۹ ج: ۲۱۷ د: ۳۰۳

۵-

۱۸,۰۰۰ ګرام	÷	۱۰۰۰	=	۱۸ کیلوګرام
۱۲٤,۰۰۰ ګرام	÷	۱۰۰۰	=	۱۲٤ کیلوګرام
۱۰۸,۰۰۰ ګرام	÷	۱۰۰۰	=	۱۰۸ کیلوګرام
۳٤,۰۰۰ ګرام	÷	۱۰۰۰	=	۳٤ کیلوګرام
۲۰۸,۰۰۰ ګرام	÷	۱۰۰۰	=	۲۰۸ کیلوګرام
۱٤,۰۰۰ ګرام	÷	۱۰۰۰	=	۱٤ کیلوګرام

٦- ۲۰,۰۰۰ ګرام

۷- ۸ کیلوګرام

۸- ۲۵,۰۰۰ ګرام

۹- ۱۷ کیلوګرام

۱-

الف: ۵,۰۰۰ ګرام ب: ۸۲,۰۰۰ ګرام ج: ۲ کیلوګرام د: ۸ کیلوګرام

هـ: ۵,۰۰۰ ګرام و: ۳ کیلوګرام ز: ۴,۰۰۰ ګرام

۲-

الف: ۵۰,۰۰۰ ب: ۲۳۰ ج: ۴۰,۰۰۰ د: ۱۴,۰۰۰

هـ: ۲۰ و: ۹۲,۰۰۰ ز: ۶۲ ح: ۱۵۱,۰۰۰

ط: ۴۴ ی: ۸۲,۰۰۰ ك: ۳۴۰

۳-

الف: ۵۵,۰۰۰ ګرام ب: ۲۲ کیلوګرام ج: ۲۵,۰۰۰ ګرام د: ۴۲۰ کیلوګرام

۴- ۵۳,۰۰۰ کیلو ګرام

۵- ۴ کیلوګرام

۶- ۲۰,۰۰۰ ګرام

۷- ۲۰ کیلوګرام

څلورم ټولګی اندازې ۷۴

۱-

الف: لیتر ب: ملی لیتر ج: لیتر

د: لیتر هـ: ملی لیتر و: لیتر

١-

الف: ٢,٠٠٠ ملى ليتر ب: ٨,٠٠٠ ملى ليتر ج: ١٧,٠٠٠ ملى ليتر

د: ١٢,٠٠٠ ملى ليتر هـ: ١٠١,٠٠٠ ملى ليتر و: ١٥,٠٠٠ ملى ليتر

٢-

ملى ليتر				ليتر
٤,٠٠٠	÷	١٠٠٠	=	٤
٢٥,٠٠٠	÷	١٠٠٠	=	٢٥
١٣,٠٠٠	÷	١٠٠٠	=	١٣
١٩,٠٠٠	÷	١٠٠٠	=	١٩
١٨,٠٠٠	÷	١٠٠٠	=	١٨

٣-

الف: ٢٤٠٠٠٠ ملى ليتر ب: ١٠١٠٠٠ ملى ليتر ج: ٥٠١٠٠٠ ملى ليتر د: ١٠٠٠٠٠٠ ملى ليتر

٤-

٢٤,٠٠٠ ملى ليتر	÷	١٠٠٠	=	٢٤ ليتر
١٠١,٠٠٠ ملى ليتر	÷	١٠٠٠	=	١٠١ ليتر
١٩,٠٠٠ ملى ليتر	÷	١٠٠٠	=	١٩ ليتر
٢١٢,٠٠٠ ملى ليتر	÷	١٠٠٠	=	٢١٢ ليتر
٤٢٨,٠٠٠ ملى ليتر	÷	١٠٠٠	=	٤٢٨ ليتر

٥-

ملى ليتر	ليتر
٦٨,٠٠٠	٦٨
١٢٦,٠٠٠	١٢٦
١٩٠,٠٠٠	١٩٠
١٢١,٠٠٠	١٢١
٢٢,٠٠٠	٢٢

٦- ليتر

٧- ليتر

٨- ملى ليتر

٩- ملى ليتر

څلورم ټولګی — اندازې ۷٦

۱-

الف: ۳۰۰۰ ملی لیتر ب: ٦۰۰۰ ملی لیتر ج: ۷۰۰۰ ملی لیتر د: ۹۰۰۰ ملی لیتر

۲-

الف: ۱۰۰۰ ب: ۱۰۰۰ ج: ۱۰۰۰ د: ۱۰۰۰

۳-

لیتر		ملی لیتر
٤	=	٤,۰۰۰
۲۷	=	۲۷,۰۰۰
۷۲	=	۷۲,۰۰۰
۱۹۸	=	۱۹۸,۰۰۰

٤- ۷۰۰,۰۰۰ ملی لیتر

۵- ۲۵ لیتر

څلورم ټولګی — اندازې ۷۸

۱-

الف: ۱۲ میاشتی ب: ۳۵٤ ورځ

۲-

الف: صفرالمظفر ب: ربیع الاخر ج: رجب المرجب د: شوال المکرم

۳-

الف: شعبان المعظم ب: ربیع الثانی ج: صفرالمظفر د: ذی القعدة الحرام

څلورم ټولګی — اندازې ۷۹

۱- ج ۲- الف

۳- ب ٤- ب

۵- ج ٦- ب

۷- ۲۵ سانتی ګرېډ درجه ۸- ۲۷ سانتی ګرېډ درجه

۱- ۷ ورځ

۲- چهارشنبه

۳- دوشنبه

٤-

الف: سه شنبه ب: پنجشنبه ج: دوشنبه د: جمعه

هـ: یکشنبه و: چهارشنبه ز: شنبه

٥-

الف: جمعه ب: دوشنبه ج: شنبه

٦-

الف: جمعه ب: چهارشنبه ج: یکشنبه د: سه شنبه

هـ: دوشنبه و: پنجشنبه ز: شنبه

۷- چهارشنبه

۸- شنبه

۱-

الف: ۹:۰۰ ب: ۹:۳۰ ج: ٦:۱۰ د: ٦:۰٥

هـ: ۲:٥۰ و: ۱۰:۱٥ ز: ۱:٤٥ ح: ۹:۱۰

۲-

الف: ۸:۲۰ ب: ۹:۲۰ ج: ۱۲:۳۰

د: ۲:۲٥ هـ: ٤:۳۰ و: ٦:٥٥

۳-

الف: ۱۰:۳۰ ب: ۸:۲۰ ج: ۱۰:۱٥ د: ۱۲:۰٥

٤- ۸:۱۰ سهار

٥- ٥:٤۰ غرمی نه ورسته

٦- ۳:٥۰ غرمی نه ورسته

څلورم ټولګی — اندازې ۸۲

۱-

الف: ۳۵٤ ورځ　　ب: ٤ فصلونه　　ج: ۳ میاشتی

د: ۷ ورځ　　هـ: ۲٤ ساعته

۲-

شنبه	یکشنبه	دو شنبه	سه شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه

۳-

محرم الحرام	صفر المظفر	ربیع الاول	ربیع الآخر	جمادی الاول	جمادی الاخیر
رجب المرجب	شعبان المعظم	رمضان المبارك	شوال المکرم	ذوالقعده الحرام	ذی الحجة الحرام

٤-

الف: ٦:۱۰　　ب: ۹:۳۰　　ج: ۳:۵۵　　د: ٤:٤۵

۵-

۱. ب　　۲. الف　　۳. الف　　٤. الف

٦- ۱۰:٤۵ دشپی

۷- ۲۷ سانتی ګرېډ درجه

څلورم ټولګی — هندسه ۸٤

۱-

الف: ۱٦ سانتی متر　　ب: ۲۰ سانتی متر　　ج: ۲٤ سانتی متر　　د: ۱۲ سانتی متر

۲-

دمربعی ضلع	دمربعی محیط
٤ سانتی متر	۱٦ سانتی متر
۷ سانتی متر	۲۸ سانتی متر
۸ سانتی متر	۳۲ سانتی متر
٦ سانتی متر	۲٤ سانتی متر
۵ سانتی متر	۲۰ سانتی متر

۳- ۱٤۰ متر

٤- ۲۰۰ سانتی متر

۵- ٦۰ متر

۲- د مثال له رویه لاندی معلومات په گراف کې وښیاست.

نوم	افغانی
احمد	۲,۳۰۰,۰۰۰
بریښنا	۸,۱۰۰,۰۰۰
زلمی	٤,۰۰۰,۰۰۰
نازیه	۸,۳۰۰,۰۰۰
طاهر	۱,۰۰۰,۰۰۰
عالیه	٦,۰۰۰,۰۰۰

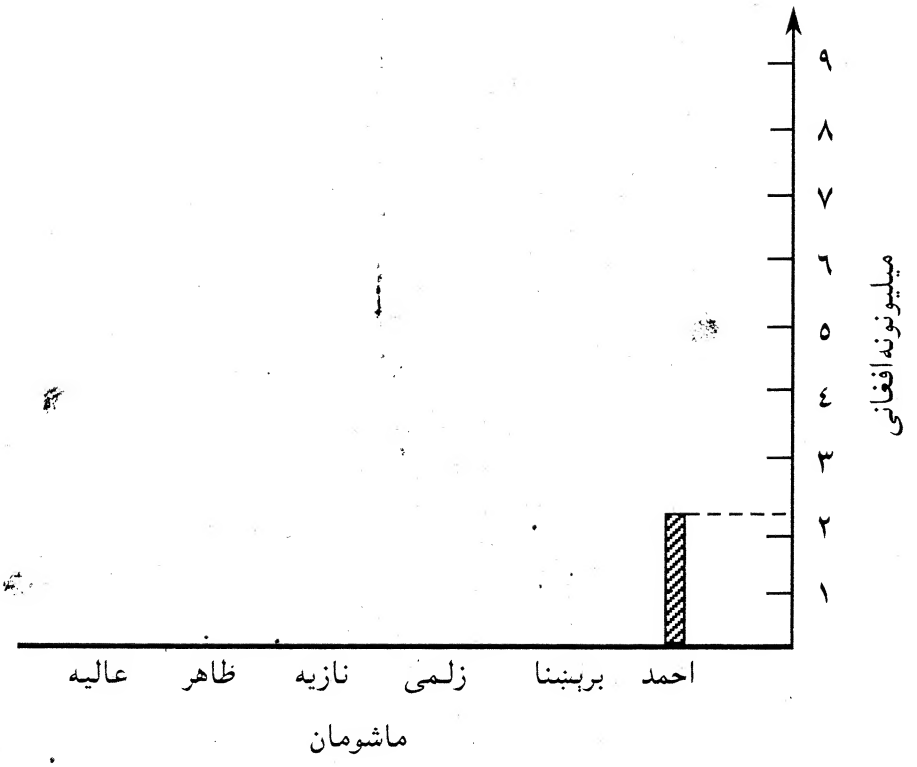

الف: احمد او بریښنا دواړه څومره افغانی لری؟

ب: د پورته ماشومانو له جملی څخه څوک تر ټولو لږ افغانی لری؟ مقداریې ولیکې.

ج: د پورته ماشومانو له جملی څخه څوک تر ټولو ډیری افغانی لری؟ مقداریې ولیکی.

د: ټولی نجونی څومره افغان لری؟

هـ: ټول هلکان څومره افغانی لری؟

و: د نجونو او هلکانو ترمینځ د پیسو د مقدار توپیر څومره دی؟

ز: د ډیرترین او لږ ترین مقدار پیسو ترمینځ توپیر څومره دی؟

۱-

الف: ۱۲ متر ب: ۲٤ متر ج: ۲٦ متر د: ۳۲ متر

۲-

دمستطیل محیط	پسور	اوږدوالی
۳۰ متر	۷ متر	۸ متر
۲۲ متر	۳ متر	۸ متر
۳٤ متر	۵ متر	۱۲ متر
۵۰ متر	۱۰ متر	۱۵ متر
۱۰۰ متر	۲۰ متر	۳۰ متر

۳- ۲٤ متر

٤- ۸ متر

۱-

مثلث			
ضلع	ضلع	ضلع	محیط
۵ سانتی متر	۷ سانتی متر	٦ سانتی متر	۱۸ سانتی متر
۹ سانتی متر	۷ سانتی متر	۸ سانتی متر	۲٤ سانتی متر
۵ سانتی متر	٦ سانتی متر	٤ سانتی متر	۱۵ سانتی متر
۸ سانتی متر	٤ سانتی متر	۵ سانتی متر	۱۷ سانتی متر
۳ سانتی متر	۵ سانتی متر	٦ سانتی متر	۱٤ سانتی متر
۵ سانتی متر	۵ سانتی متر	۵ سانتی متر	۱۵ سانتی متر
٦ سانتی متر	٤ سانتی متر	۷ سانتی متر	۱۷ سانتی متر
٤ اسنتی متر	٤ سانتی متر	٤ سانتی متر	۱۲ سانتی متر
۷ سانتی متر	۹ سانتی متر	۵ سانتی متر	۲۱ سانتی متر
٤ سانتی متر	۸ سانتی متر	۵ سانتی متر	۱۷ سانتی متر

۲- ۵۸ متر

۳- ۱۵ متر

٤- ۷ متر

۱-

شعاع	قطر	محیط
۷ متر	۱٤ متر	٤٤ متر
۱٤ متر	۲۸ متر	۸۸ متر
۲۱ متر	٤۲ متر	۱۳۲ متر
۲۸ متر	٥٦ متر	۱۷٦ متر
۳٥ متر	۷۰ متر	۲۲۰ متر

۲- ۲۲ متر

۳- ۳٥۲ متر

۱-

	۱ ضلع	۲ ضلع	۳ ضلع	٤ ضلع	محیط
الف:	٤ سانتی متر	٤ سانتی متر	٤ سانتی متر	٤ سانتی متر	۱٦ سانتی متر
ب:	٥ سانتی متر	۷ سانتی متر	۹ سانتی متر		۲۱ سانتی متر
ج:	۲ سانتی متر	٥ سانتی متر	۲ سانتی متر	٥ سانتی متر	۱٤ سانتی متر
د:	۸ سانتی متر	۸ سانتی متر	۸ سانتی متر	۸ سانتی متر	۳۲ سانتی متر
هـ:	٦ سانتی متر	٥ سانتی متر	٥ سانتی متر		۱٦ سانتی متر
و:	۹ سانتی متر	۷ سانتی متر	۷ سانتی متر		۲۳ سانتی متر

۲-

الف: ۱٤ سانتی متر ب: ۲۸ سانتی متر ج: ۳٥ سانتی متر

۳- ۳٤۰ متر

٤- ۸ متر

٥- ۱٤ متر

۱-

ضلع × ضلع	دمربعی مساحت
٤ سانتی متر × ٤ سانتی متر	١٦ سانتی متر مربع
٦ سانتی متر × ٦ سانتی متر	٣٦ سانتی متر مربع
٨ سانتی متر × ٨ سانتی متر	٦٤ سانتی متر مربع
٧ سانتی متر × ٧ سانتی متر	٤٩ سانتی متر مربع

۲- ١٦ سانتی متر مربع

۳- ٢١١٦ متر مربع

۱-

دمستطیل مساحت	اوږدوالی		پسور
٣٠ سانتی متر٢	٦ سانتی متر	×	٥ سانتی متر
١٢ سانتی متر٢	٦ سانتی متر	×	٢ سانتی متر
٤٢ سانتی متر٢	٧ سانتی متر	×	٦ سانتی متر
٤٥ سانتی متر٢	٩ سانتی متر	×	٥ سانتی متر
٣٢ سانتی متر٢	٨ سانتی متر	×	٤ سانتی متر
٢٤ سانتی متر٢	٦ سانتی متر	×	٤ سانتی متر

۲- ١٨ سانتی متر مربع

۳- ٤٨ متر مربع

٤- ٨ متر مربع

۱-

مساحت	ضلع	ضلع
۲۷ متر۲	۹ متر	۳ متر
۲٤ سانتی متر۲	٦ سانتی متر	٤ سانتی متر
۷۲ سانتی متر۲	۱۲۰ سانتی متر	٦ سانتی متر
۸۸ متر۲	۱۱ متر	۸ متر

۲-

مساحت	ضلع	ضلع
٤۸٤ سانتی متر۲	۲۲ متر	۲۲ متر
۳۰۰ سانتی متر۲	۱۵ سانتی متر	۲۰ سانتی متر
۳۲٤ سانتی متر۲	۱۸ سانتی متر	۱۸ سانتی متر
۱,۱۲۰ متر۲	۳۲ متر	۳۵ متر
۱۷۲۲ سانتی متر۲	٤۱ سانتی متر	٤۲ سانتی متر
۲۵٦ متر۲	۱٦ متر	۱٦ متر

۳- ۱۲ متر مربع
٤- ٦۱٦۰ متر مربع
۵- ۵۹۲۹ متر مربع

هدف: د میلیونو نو جمع کول

زده کړه

کله کله موږ لوی عددونه لکه د ښارونو نفوس په چوت کی نښسو. همدارنګه موږ کولای شو چې لوی عددونه په یوه جدول کی جمع کړو. د مثال په توګه: که د (الف) ښار نفوس ۳٦۷ . ٥٦۲ . ٤ او د (ب) د ښا نفوس ٥۲۲ . ۲۳۷ . ٥ تنه وی. موږ د دواړو ښارونو نفوس په لاندی ډول جمع کوای شو:

د (الف) ښار

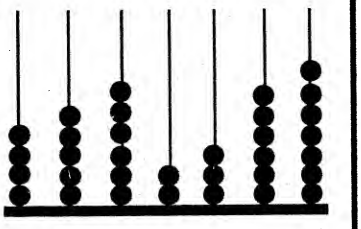

٤ ٥ ٦ ۲ ۳ ٦ ۷

+

د (ب) ښار

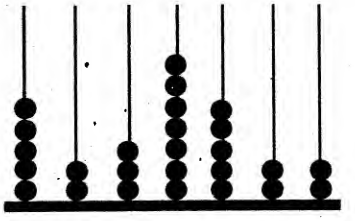

٥ ۲ ۳ ۷ ٥ ۲ ۲

=

دواړه ښارونه

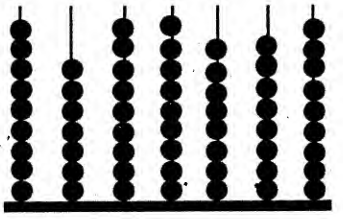

۹ ۷ ۹ ۹ ۸ ۸ ۹

موږ همدارنګه پورته عددونه جمع کولای شو لکه په لاندنی جدول کې چې ښودل شوی دی.

ښار	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	میلیون	لس ملیون	سل میلیون
الف	۷	٦	۳	۲	٦	٥	٤		
ب	۲	۲	٥	۷	۳	۲	٥		
ټول	۹	۸	۸	۹	۹	۷	۹		۰

مشق:

۱- د کابل د ښوونې او روزنې شعبې ۸۵۳ , ٤٦٧ , ۱ کتابچې د سروې زده کوونکو ته او ۰۲۵ , ۱۱۲ , ۷ کتابچې د پغمان زده کوونکو ته وویشلې. د ټولو ویشل شوو کتابچو شمیر معلوم کړی؟

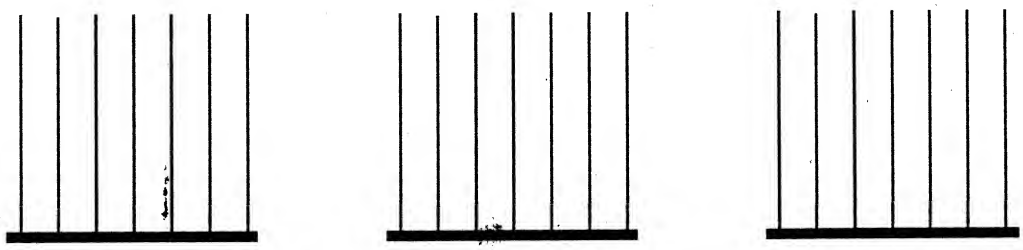

۸ ۵ ۷ ۹ ۸ ۷ ۸ = ۷ ۱ ۱ ۲ . ۲ ۵ + ۱ ٤ ٦ ۷ ۸ ۵ ۳

ښار	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	میلیون	لس ملیون	سل میلیون
سروې	۳	۵	۸	۷	٦	٤	۱		
پغمان	۵	۲	۰	۲	۱	۱	۷		
ټول									

۲- افغانستان ۶۷۰ , ۳٤۵ , ۱ ټنه غنم په ۱۹۷۸ کال کې او ۱۲٦ , ٤۵٤ , ۸ ټنه غنم په ۱۹۷۹ کال کې د پاکستان څخه وارد کړل. تاسې په دواړو کلونو کې د ټولو وارد کړه شوو غنمو مجموعي مقدار معلوم کړی؟

کال	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز	میلیون	لس ملیون	سل میلیون
۱۹۷۸	۰	۷	٦	۵	٤	۳	۱		
۱۹۷۹	٦	۲	۱	٤	۵	٤	۸		
ټول									

۳- په کال ۱۹۷۸ کې د افغانستان د جنوب-غرب حوزې نفوس ۵۲۰ , ۳۷٦ , ٤ ټنه وو او ۳۰۱ , ۲۰۲ , ۱ ټنه د مرکزي افغانستان څخه و د غې حوزې ته ورغلل. اوس د افغانستان د جنوب، غرب حوزې مجموعي نفوس څومره دی؟

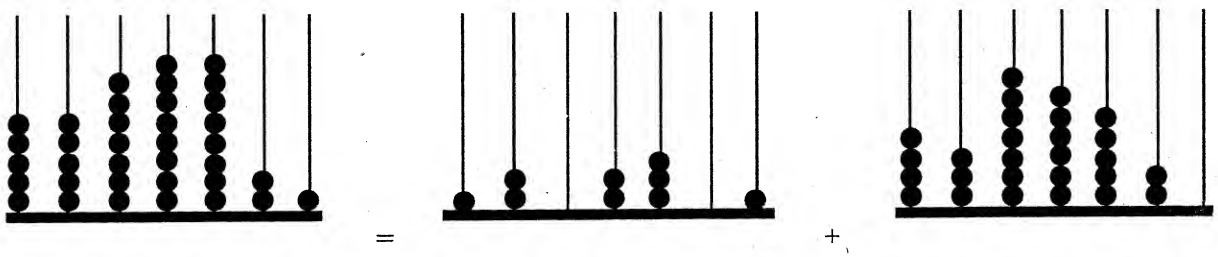

هدف: *تر زر (۱۰۰۰) پوری د مقامی قیمت تکرار*

زده کړه

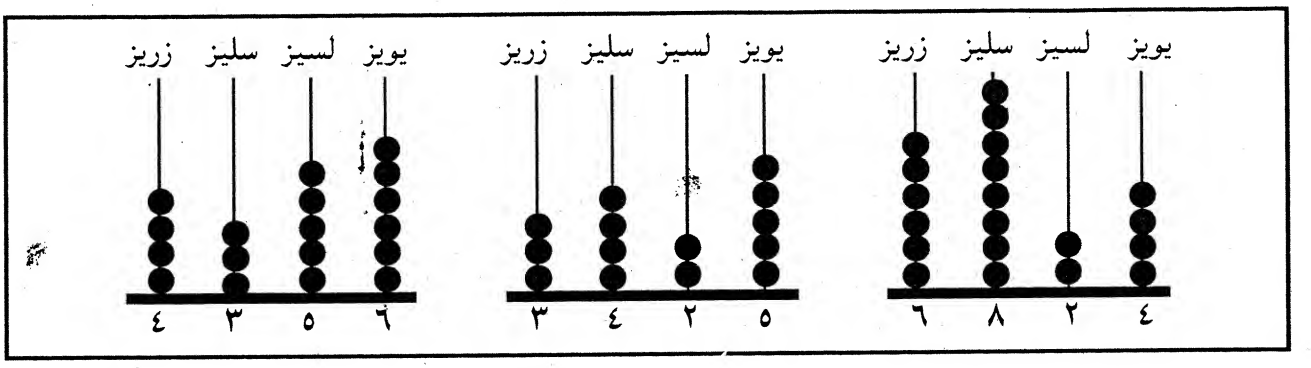

مشق:

۱- د چوت له رویه عددونه ولیکی.

مثال:

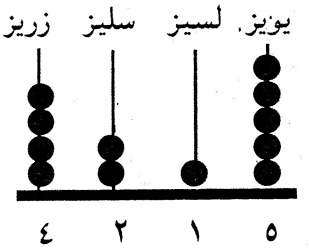

الف:

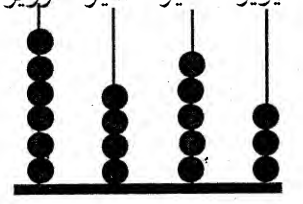

ب:

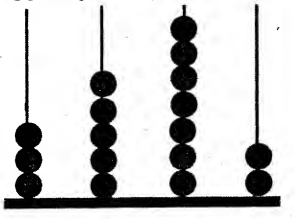

ج:

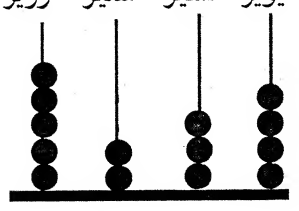

۲- د مثال له رویه په خالی ځایونو کې عددونه ولیکی.

	یویزونه			زریزونه		
	یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز
۸۲۱۵	۵	۱	۲	۸		
۹۴۷۶						
۶۹۳۸						
۸۵۴۳						
۷۰۰۵						
۹۶۰۲						

۳- لاندینی عددونه په کلماتو ولیکی.

مثال: ۸,۵۶۹ اته زره پنځه سوه او نه شپیته

الف: ۹,۸۶۵

ب: ۸,۰۷۸

ج: ۶,۲۳۰

د: ۷,۸۰۹

هدف: لوی عددونه چی د صفر درلوونکی وی تفریق کړی.

زده کړه

کله چی موږ لوی عددونه چی د صفر درلوونکی وی تفریق کوونو هغه باید مرحله په مرحله تفریق کړو.

مثال ته وګوری:

احمد ۴,۳۰۵,۵۰۰ افغانی درلودلی. هغه په ۲,۲۲۸,۳۷۵ افغانیو یو نوی کور ګرانیوی. اوس د احمد سره څومره پیسی پاته دی؟

ټولی پیسی = ۴۳۰۵۵۰۰ افغانی

د نوی کور قیمت = ۲۲۲۸۳۷۵ افغانی

اوس نو مرحله په و مرحله تفریق کوو:

۴۳۰۵۵۰۰ − ۲۲۲۸۳۷۵ = ۷۷۱۲۵

۴۳۰۵۵۰۰ − ۲۲۲۸۳۷۵ = ۲۰۷۷۱۲۵

۴۳۰۵۵۰۰ − ۲۲۲۸۳۷۵ = ۱۲۵

۴۳۰۵۵۰۰ − ۲۲۲۸۳۷۵ = ۷۱۲۵

مشق:

۱- نصیر ۹,۸۰۰,۳۹۰ افغانی درلودلی. هغه ۴,۳۹۹,۴۲۱ افغانی د یوه مسجد د آبادولو لپاره اعانه ورکړه. اوس نصیر څومره افغانی لری.

۲- په کابل کی ۱,۳۰۴,۵۶۰ تنه ماشومانو واکسین ته اړتیا درلودله. د هغه جملی څخه ۸۵۶,۳۱۲ تنه د مارچ او جولای دمیاشتو تر مینځ واکسین شول. اوس څو تنه ماشومان واکسین ته اړتیا لری؟

۳- کاپی یې کړی او بیا نا معلوم عددونه پکی ولیکی.

	=	۳۲۲۱۴۵۴	−	۷۳۰۵۳۰۱
−		−		−
۲۰۹۳۲۴۹	=		−	۴۴۵۹۷۰۲
=	=	=		=
۱۹۹۰۵۹۸	=	۸۵۵۰۰۱	−	

هدف: د میلیونونو جمع او تفریق

زده کړه

په پاکستان کې د افغانی مهاجرینو شمیر ۱,۸۲۹,٤۰۵ تنه دی.

په ایران کې د افغانی مهاجرنیو شمیر ۲,۱٦۵,۵۰٦ تنه دی.

د پاکستان څخه ۳۰٤,٦۰۹ تنه او د ایران څخه ۱۸۲,٦۷۵ تنه افغانی مهاجرین بیرته خپل وطن ته ځی.

مور کولای شو چې هم د هغه مهاجرینو شمیر معلوم کړو چې بیرته افغانستان ته ستانه شوی دی او هم د مهاجرینو هغه شمیر معلوم کړو چی اوس هم په ایران او پاکستان کی اوسیږی.

په ایران کې افغانی مهاجرین = ۲,۱٦۵,۵۰٦

د ایران څخه راستانه شوی مهاجرین = ۱,۸۲۹,٦۷۵

په ایران کې پاته مهاجرین : ۲,۱٦۵,۵۰٦ - ۱۸۲,٦۷۵ = ۱,۹۸۲,۸۳۱

په پاکستان کې مهاجرین: ۱,۸۲۹,٤۰۵

د پاکستان څخه د ستانه شوو مهاجرینو شمیر: ۳۰٤,٦۰۹

په پاکستان کې پاته مهاجرین : ۱,۸۲۹,٤۰۵ - ۳۰٤,٦۰۹ = ۱,۵۲٤,۷۹٦

د افغانستان ته د ټولو بیرته ستنیدونکو مهاجرینو شمیر:

۳۰٤,٦۰۹ + ۱۸۲,٦۷۵ = **٤۸۷,۲۸٤**

په پاکستان او ایران دواړو کې د پاته مهاجرینو عمومی شمیر:

۱,۵۲٤,۷۹٦ + ۱,۹۸۲,۸۳۱ = **۳,۵۰۷,٦۲۷**

مشق:

۱- یو شمیر افغانی ښارونو نفوس وګوری او بیا لاندنی سوالانو ته ځواب ورکړی.

نفوس

ښار	۱۹۷۹	۱۹۹۱
کابل	۹۳۱,٤۱۸	۱,٥۲٦,۹۷۱
مزار	٥۸,۰۱٤	۷۰۳,۹۹۰
قندهار	٥٦۷,۲۰٤	۷۱۱,۰۳۷
هرات	۷٦۹,۱۱۱	۹۳۱,٤۷۳

الف: د ۱۹۷۹ کال په پرتله په ۱۹۹۱ کال کی د کابل د اوسیدونکو شمیر څومره زیات وو.

ب: په ۱۹۹۱ کال کی د کابل د نفوس او د مزار او قندهار دواړو ښارونو د مجموعی نفوس ترمینځ توپیر څومره دی؟

ج: د ۱۹۷۹ او ۱۹۹۱ کلونو ترمینځ د مزار او هرات د ښارونو د کوم ښار نفوس ډیرشو.

۲- لومړی یې کاپی کوی او بیا نامعلوم عددونه ولیکی.

۷,٦٥۸,۳٤۲	+		=	۹,۷۸۹,۹۸۷
−				+
۲,۱۳۱,٦٤٥				۲,۱۳۱,٦٤٥
=				=
	−	۲,۱۳۱,٦٤٥	=	

هدف: د مقامی قیمت، جمع او تفریق په هکله ارزیابی

۱- لومړی چوت رسم کړی. بیا عددونه ولیکی او په چوت کی یې وښیاست.
په ایران کی د افغانی مهاجرینو شمیر دوه میلیونه یو سل او پنځه شپیته زره او پنځه سوه او شپږ دی.

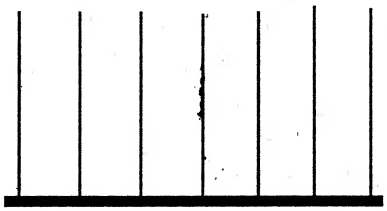

۲- د حلقه شوی رقم مقامی قیمت ولیکی.
الف: ۱۴۷۵۳۰۰ ب: ۶۸۵۷۲۱۳

۳- لاندنی عددونه د > او یا < علامی په لیکلو سره مقایسه کړی.
الف: ۲,۳۸۵,۰۰۲ ۲,۳۸۵,۰۲۰
ب: ۸,۹۱۵,۳۱۹ ۸,۴۳۵,۵۹۱

۴- لاندې جدول ته وګوری.

ولایت	نفوس
بدخشان	۶۱۵,۱۵۶
فاریاب	۶۷۰,۹۲۲
هلمند	۶۴۰,۱۶۵
ننګرهار	۹۲۲,۵۵۰

الف: د بدخشان او فاریاب مجموعی نفوس څومره دی؟
ب: په ننګرهار کی د هلمند په پرتله څومره زیات خلک ژوند کوی؟

۵- په پاکستان کی ۱,۷۶۵,۳۰۲ افغانی مهاجرین ژوند کوی. ۵۸۵,۲۷۲ تنه یې بیرته افغانستان ته ځی، څومره مهاجرین په پاکستان پاته کیږی؟

۶- احمد یو کور په ۴,۳۸۳,۷۲۹ افغانیو رانیوی. یو کال وروسته یې خرڅ او ۳۹۴,۲۰۰ افغانی یې ګټه وکړه. معلوم کړی چې احمد خپل کور په څومره افغانیو خرڅ کړ؟

۷- ۲,۳۷۹,۲۰۳ افغانی ماشومان واکسین ته اړتیا لری. د همدی جملې څخه ۳۹۴,۸۵۱ تنه یې نجونی دی. د هغو هلکانو شمیر معلوم کړی چې واکسین ته اړتیا لری.

څلورم ټولګی

هدف: د ۱ - ۵ د ضرب د جدولونو تکرار

زده کړه

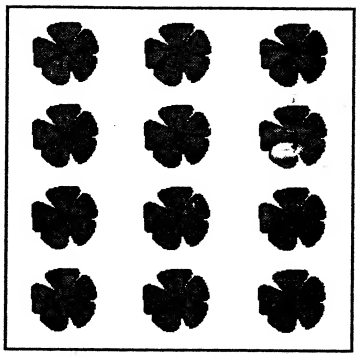

په هر ګروپ کی دری ګلان دی.

په څلورو ګروپونو کی څومره ګلان دی؟

۱۲ = ۳ + ۳ + ۳ + ۳

۱۲ = ٤ × ۳

مشق:

۱ - پورته مثال تعقیب او د ضرب جملی ولیکی.

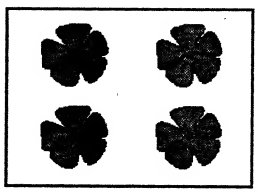

٤ = ۲ × ۲

الف:

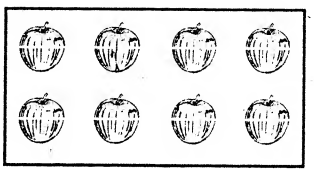

ب:

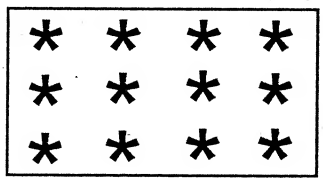

ج:

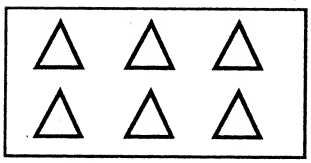

د:

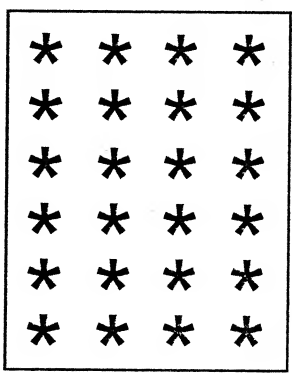

هـ:

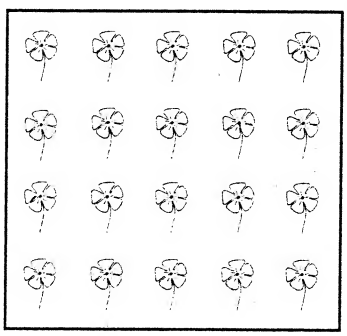

و:

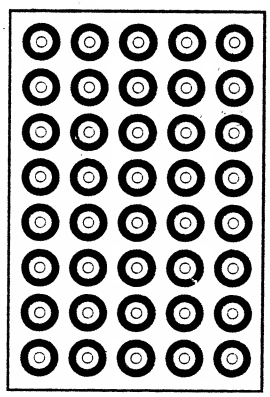

ز:

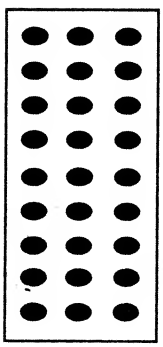

۲- مثال تعقیب کړی.

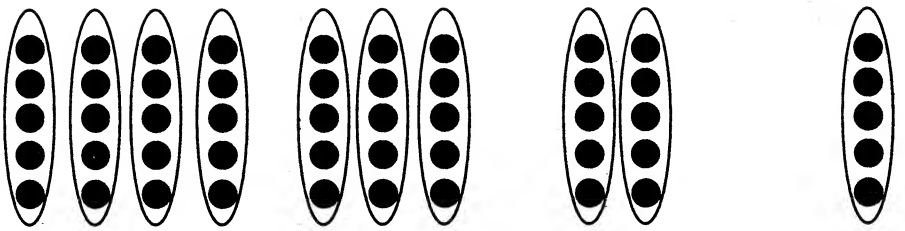

د نخودو پوښ شمیر	۱			
د نخودو شمیر	۵			

۳- لاندی جدول کاپی او بیا یې بشپړ کړی.

×	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹
۱		۲		٤	٥	٦		۸	
۲	۲		٦	۸			۱٤		۱۸
۳		٦			۱٥	۱۸		۲٤	
٤	٤		۱۲	۲۰	۲۰		۲۸		۳٦
٥		۱۰				۳۰		٤۰	

هدف: د ٦ - ۷ د ضرب د جدول تکرار

زده کړه

په هر دسته کی ٦ دانی پنسل شته. په درو دشتو کی څو دانی پنسلان شته؟

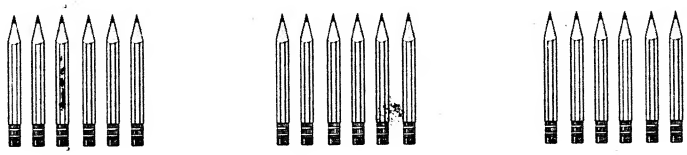

٦ ٦ ٦

٦ + ٦ + ٦ = ١٨

٦ × ٣ = ١٨

٣ × ٦ = ١٨

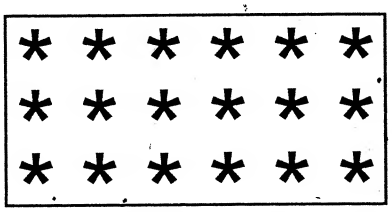

مشق:

١- پورته مثال تعقیب کړی.

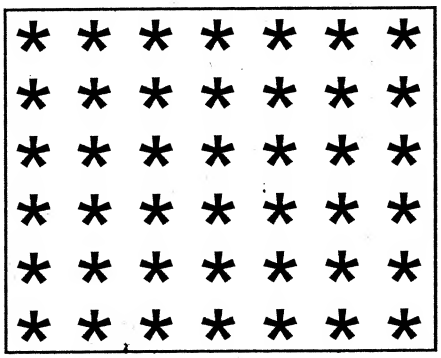

٦ × ٧ = ٤٢

٧ × ٦ = ٤٢

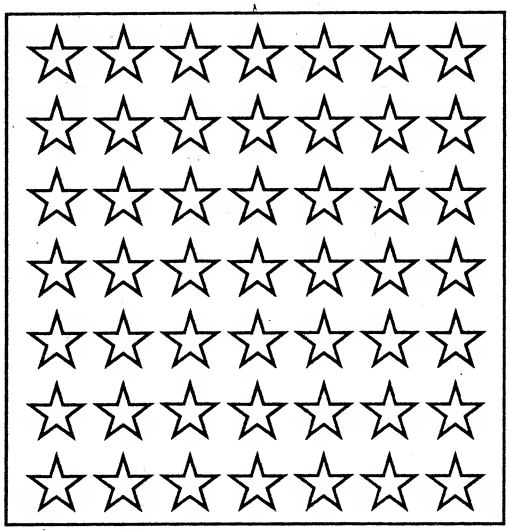

الف: ٧ × = ٤٩

× ٧ = ٤٩

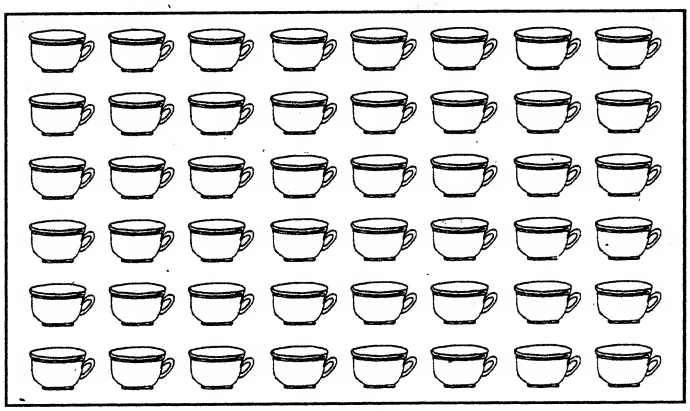

ب: ٨ × = ٤٨

× ٦ = ٤٨

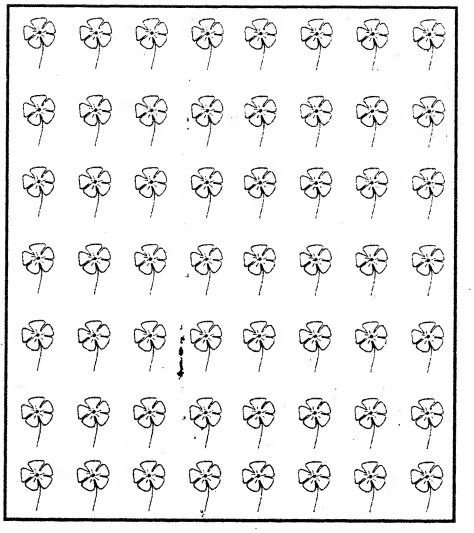

د: ٨ × = ٥٦

× ٧ = ٥٦

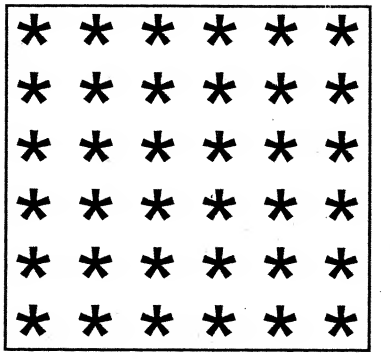

ج: ٦ × = ٣٦

× ٦ =

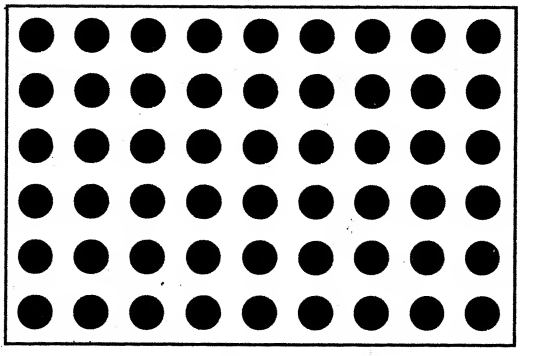

هـ: ٩ × = ٥٤

× ٦ = ٥٤

٢- جدول کاپي او د مثال په تعقیبولو سره یې بشپړ کړي.

الف:

	٦	٧	٧	٧	٦	٦	٧	٦	٦	٧	٧	٦	٧	٦
×	٧	٢	٩	٨	٤	٨	٦	١	٣	٥	٣	٢	٧	٥
														٣٠

ب:

×	٨	٩	٧	٨	٩	٧	٦	٨	٩
٦		٥٤		٤٨			٣٦		
٧	٥٦								

هدف: د ۸ د ضرب د جدول تکرار

زده کړه

په یوه ښوونځی کی ۸ ډلی دی. هر ټیم ۷ تنه زده کوونکی لری. د ټولو ګروپونو د زده کوونکو شمیر معلوم کړی.
دایګرام ته وګوری او زده کوونکی وشمیری؟

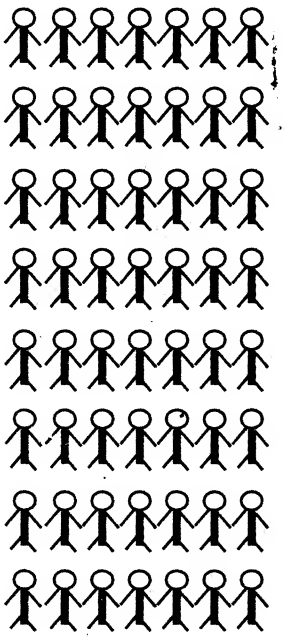

۸ ډلی په هر ډله کی ۷ زده کوونکی

۷ + ۷ + ۷ + ۷ + ۷ + ۷ + ۷ = ۵٦

۷ × ۸ = ۵٦

۷ زده کوونکی دا ته ګروپونو په هر ګروپ کی.

۷ × ۸ = ۵٦

مشق:

۱- ضرب پې کړی.

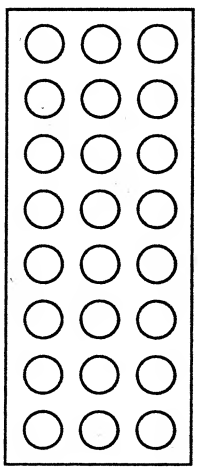

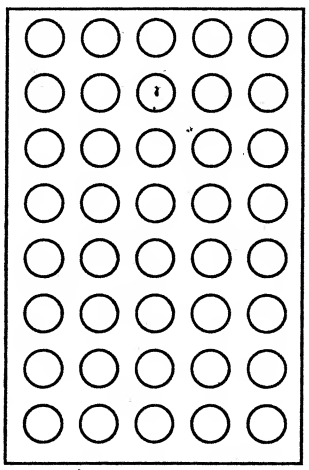

الف: × =

× =

ب: × =

× =

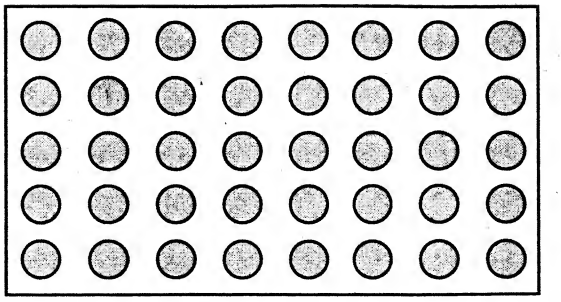

ج: × =

× =

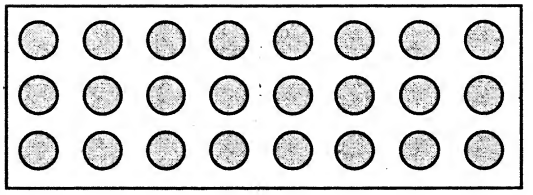

د: × =

× =

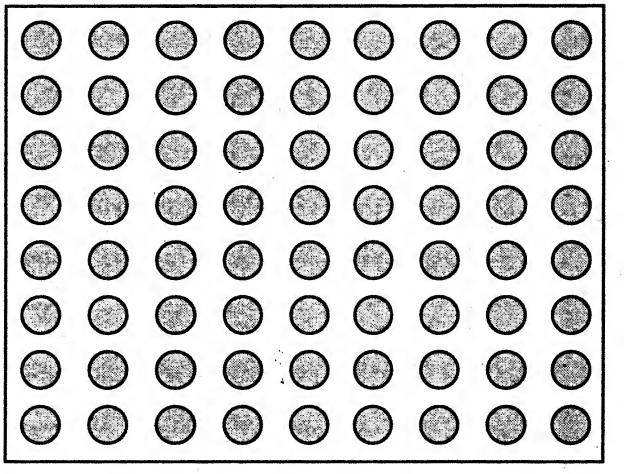

هـ: × =

× =

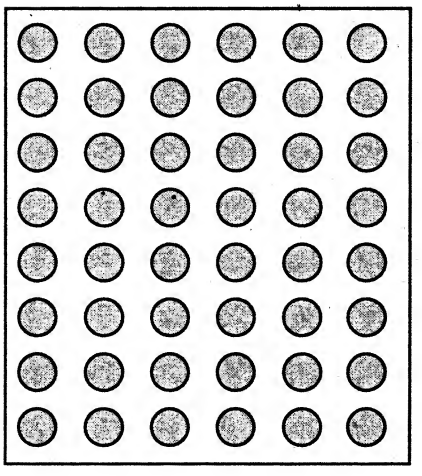

و: × =

× =

۲- جدول کاپی او نامعلوم عددونه په کی ولیکی.

۹	۸	۷	٦	٥	٤	۳	۲	۱
× ۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸
								۸

هدف: *ترلس زره (۱۰,۰۰۰) پوری د مقامی قیمت تکرار*

زده کړه

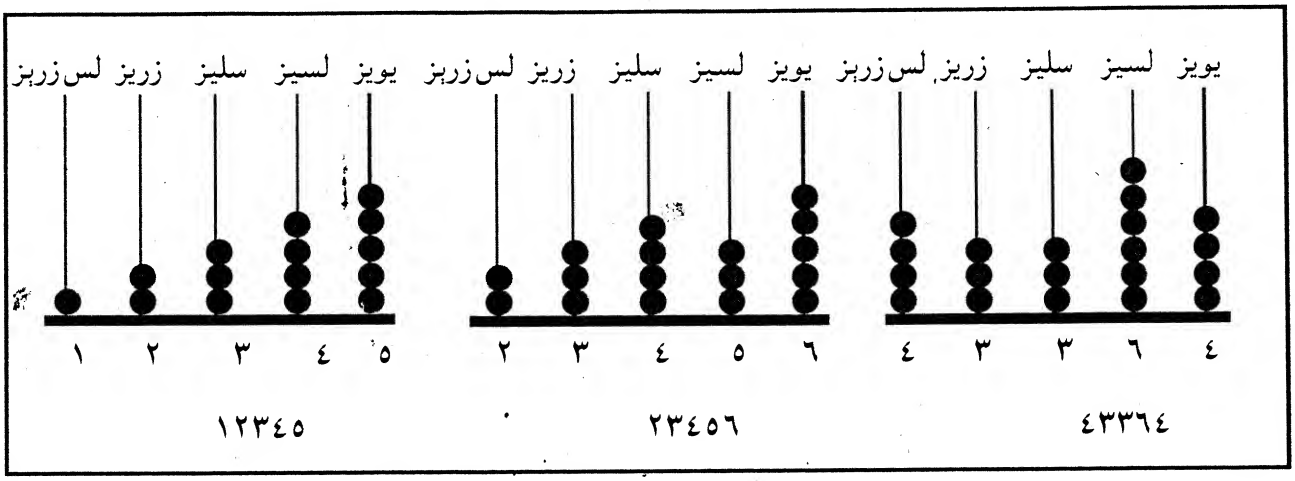

مشق:

۱- په چوت کی ښودل شوی عدد ونه ولیکی.

مثال:

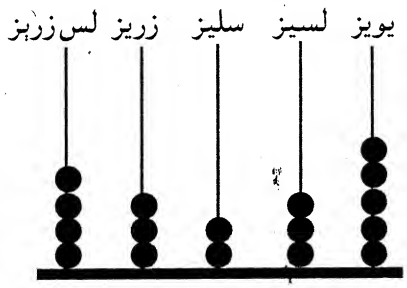

۴۳۲۳۵

الف:

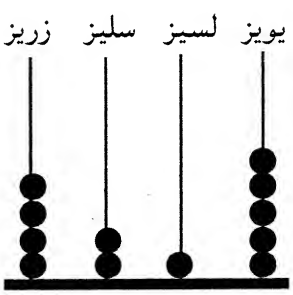

ب:

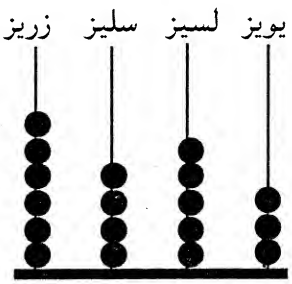

ج:

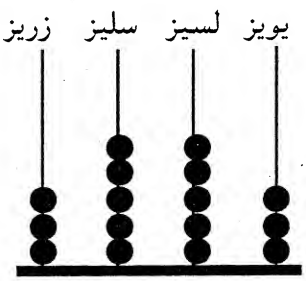

د:

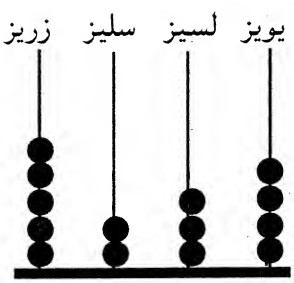

هدف: د ۹ د ضرب د جدول تکرار

زده کړه

که مور ۹ قابه ولرو او په هر قاب کی ۸ دانی ناکونه ولرو نو د ټولو ناکونو شمیر معلوم کړی.

ډایګرام ته وګوری او ناکونه وشمیری.

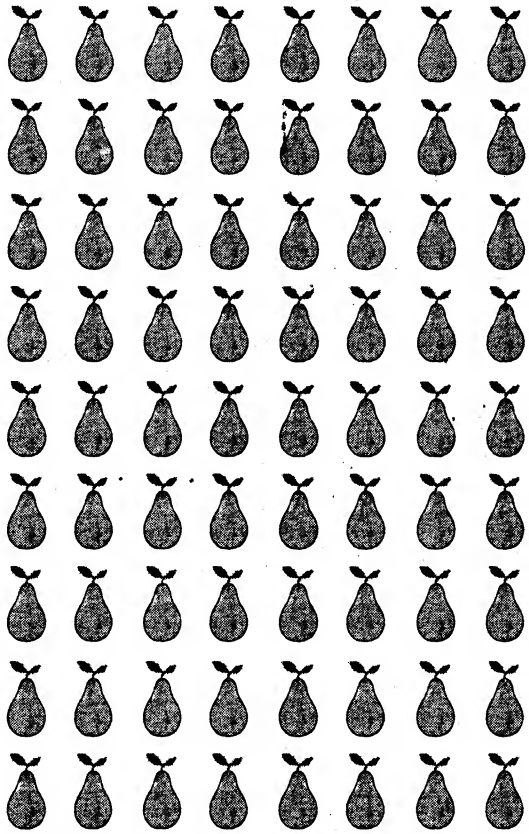

۸ + ۸ + ۸ + ۸ + ۸ + ۸ + ۸ + ۸ + ۸ = ۷۲

۹ × ۸ = ۷۲

۸ × ۹ = ۷۲

مشق:

۱- په بستو کی د انګورو د دانو شمیر معلوم کړی.

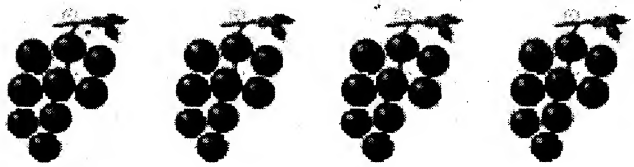

× =

× =

۲- په درو سبدو کی د جوارو شمیر معلوم کړی.

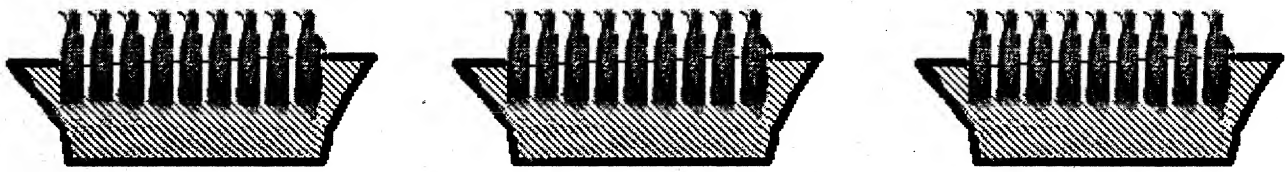

× =

× =

۳- په ونو کی د گروپونو شمیر معلوم کړی.

× =

× =

٤- د تنیو شمیر معلوم کړی.

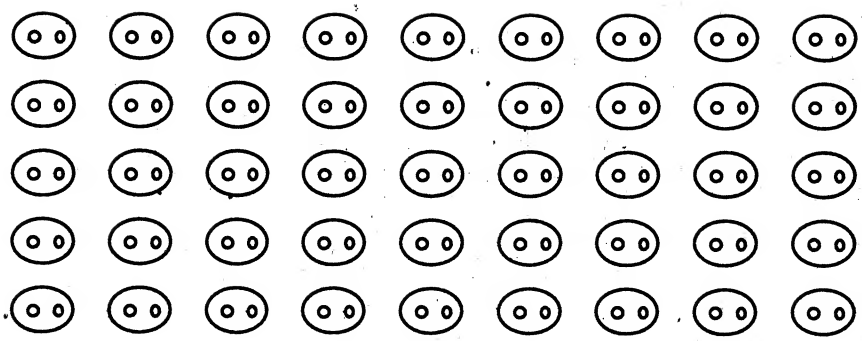

× =

× =

٥- جدول کاپی او بیا عددونه د مثال سره سم ضرب کړی.

الف:

۲۷	۹	۳
	۹	۸
	۹	۹
	۹	٦
	۹	۷

ب:

۹	۸	۷	٦	٥	٤	۳	۲	۱
۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹
			٤٥					۹

هدف: د ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ سره د یوه عدد ضرب کول

زده کړه

کله چې یو عدد په ۱۰ کې ضرب کوو، تو د عدد وروسته خواته یو ټکی (صفر) ایږدو.

مثال: ۵ × ۱۰ = ۵۰، ۲۵ × ۱۰ = ۲۵۰، ۲۱۰ × ۱۰ = ۲۱۰۰

کله چې یو عدد په ۱۰۰ کې ضرب کوو نو هغه عدد او د هغه وروسته خواته دوه صفرونه لیکو.

مثال: ۳ × ۱۰۰ = ۳۰۰، ۲۰ × ۱۰۰ = ۲۰۰۰، ۲۹۱ × ۱۰۰ = ۲۹۱۰۰

کله چې یو عدد په ۱۰۰۰ کې ضرب کوو نو هغه عدد او د هغه وروسته خواته دری صفرونه لیکو.

مثال: ۵ × ۱۰۰۰ = ۵,۰۰۰، ۲۷۲ × ۱۰۰۰ = ۲۷۲,۰۰۰

مشق:

۱- کاپی یې کړی او بیا د مثال سره سم یې ضرب کړی.

۵ × ۱۰ = **۵۰** ۲۱ × ۱۰۰ = **۲۱۰۰** ۳ × ۱۰۰۰ = **۳۰۰۰**

الف:	۲۱	×	۱۰	=	ب:	۵۵	×	۱۰۰	=
ج:	٤٤	×	۱۰۰۰	=	د:	۵۱	×	۱۰۰	=
هـ:	۲	×	۱۰۰	=	و:	۹۲	×	۱۰۰۰	=
ز:	۱۹۱	×	۱۰	=	ح:	۹۱۱	×	۱۰۰	=
ط:	۵۹	×	۱۰۰۰	=	ی:	۱۲۱	×	۱۰۰	=
ک:	۱۰۱	×	۱۰۰	=	ل:	۹۱	×	۱۰۰۰	=
م:	۹۹	×	۱۰	=					

۲- د مثال سره سم خالی ځایونه ډک کړی.

۹٦ × **۱۰** = ۹٦۰ ۱۱ × **۱۰۰** = ۱,۱۰۰ ۵ × **۱,۰۰۰** = ۵,۰۰۰

الف:	۸۲	×	=	۸۲۰۰	ب:	٤۸	×	=	٤۸۰۰۰
ج:	۵٤	×	=	۵٤۰	د:	٤۲	×	=	٤۲۰
هـ:	٦۵	×	=	٦۵۰۰	و:	٤۲	×	=	٤۲۰۰
ز:	۲٤	×	=	۲٤۰۰۰	ح:	٦٤	×	=	٦٤۰
ط:	۱۹	×	=	۱۹۰۰۰	ی:	۹۲	×	=	۹۲۰۰۰
ک:	٤۵	×	=	٤۵۰۰۰	ل:	۹٤	×	=	۹٤۰

هدف: د ضرب په هکله ارزیابی

۱ - حاصل ضرب په دوه ډوله ولیکی.

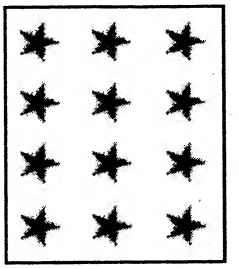

الف: × =
× =

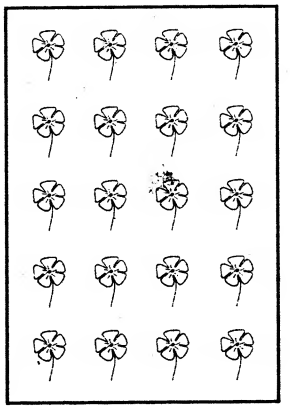

ب: × =
× =

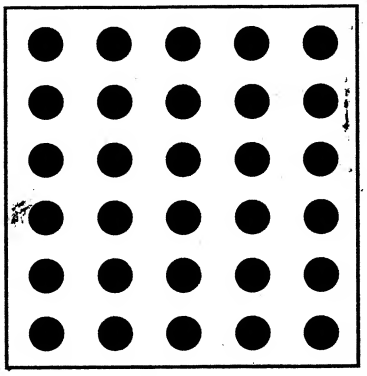

ج: × =
× =

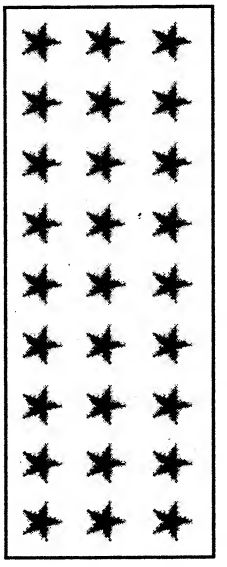

د: × =
× =

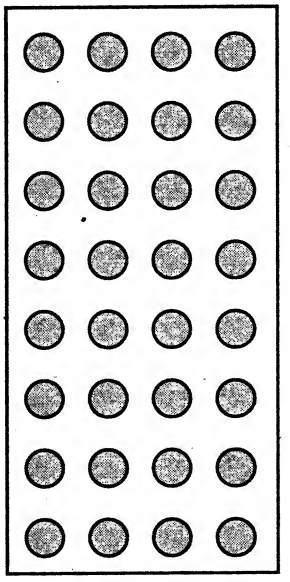

هـ: × =
× =

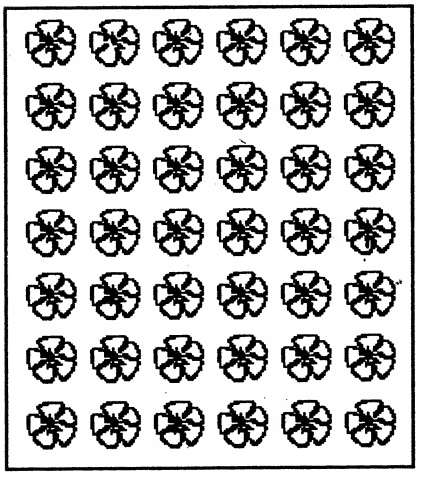

و: × =
× =

۲- لومړی یې کاپی او بیا د ضرب عملیی پواسطه جدول بشپړ کړی.

×	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹
۱		۲		٤				۸	
۲	۲	٤			۱۰		۱٤		
۳			۹			۱۸		۲٤	
٤	٤	۸		۱۲			۲۸		۳٦
٥	٥	۱۰			۲٥	۳۰			٤٥
٦	٦	۱۲		۲٤		۳٦	٤۲		
۷	۷	۱٤			۳٥	٤۲			٦۳
۸	۸	۱٦		۳۲			٥٦		
۹	۹	۱۸			٤٥		٦۳		۸۱

۳- لاندی د ضرب سوالونه بشپړ کړی.

الف: ۹٦ × = ۹٦۰

ب: ۲٥ × ۱۰ =

ج: ۱۰٥ × ۱۰ =

د: ۸۲ × = ۸۲۰۰

هـ: ٤۲ × ۱۰۰ =

و: ۲۱۰ × ۱۰۰ =

ز: ٤ × ۱۰۰۰ =

ح: ۱٥ × = ۱٥۰۰۰

ط: ٥۰ × = ٥۰۰۰

هدف: *دوه رقمی او دری رقمی عدودنو ضرب په دوه رقمی عدد سره*

زده کړه

احمد ۱۵ دانی منی رانیولی. که د یوی منی بیه ۳۲ افغانی وی، نو معلوم یې کړی چی احمد څومره پیسی مصرف کړی دی. ددی لپاره چی د احمد د مصرف کړو پیسو اندازه معلومه کړو نو مور دغه عدودنه په لاندی ډول سره ضرب کوو.

۳۲

۱۵ × ⟵ یولسیز او پنځه یویز

لومړی مور ۳۲ په پنځه یویز کی ضرب کوو: ۳۲ × ۵ = ۱۶۰

وروسته مور ۳۲ په یوه لسیز کی ضرب کوو: ۳۲ × ۱۰ = ۳۲۰

وروسته بیا دواړه حاصله سره جمع کوو: ۱۶۰ + ۳۲۰ = ۴۸۰

د ۳ رقمی عدد ضرب کول په دوه رقمی عدد سره عین طریقه په کار اچوو.

مثال: ۴۲۰

۲۶ × ⟵ ۶ یویزونه او ۲ لسیزونه

۴۰۲
× ۲۶
۲۴۱۲ ⟵ ۴۰۲ × ۶ = ۲۴۱۲
۸۰۴۰ ⟵ ۴۰۲ × ۲۰ = ۸۰۴۰
۱۰۴۵۳ ⟵ ۲۴۱۲ + ۸۰۴۰ = ۱۰۴۵۲

مشق:

۱- ضرب یې کړی.

الف: ۳۰۲
× ۳۵

ب: ۱۰۵
× ۳۶

ج: ۲۸۳
× ۴۵

۲- لومړی جدول کاپی او بیا نامعلوم عددونه ولیکی.

	=	۱۵٦	×	۳۵
				×
	=	۱۹۸	×	۱۳
				=
	=	۵٦	×	
		×		×
	=	۵۲	×	۲۳
		=		=

۳- مثال تعقیب او خالی ځایونه ډک کړی.

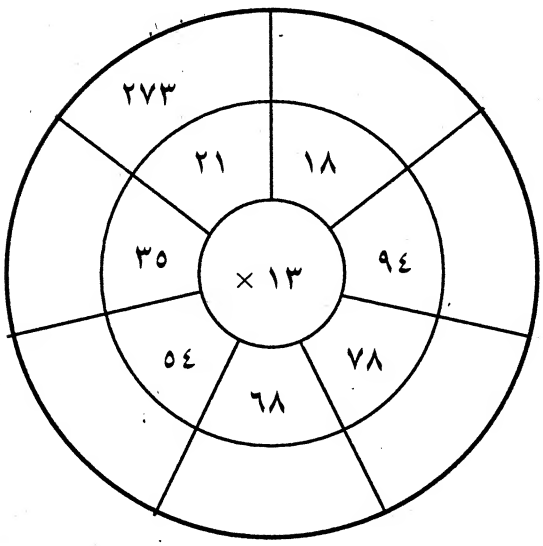

٤- لاندې عبارتي سوالونه حل کړی.

الف: که په یوه کریټ کی ۷٦ نارنجه موجود وی نو د ۳٤ کریټونو د نارنجانو شمیر معلوم کړی؟

ب: په یوه ښوونځی کی د یوه زده کوونکی د غرمی ډوډی ۹۲ افغانی قیمت لری. که د لومړی ټولگی د زده کوونکو شمیر ۵۸ تنه وی نو د همدی ټولگی د ټولو زده کوونکو د غرمی ډوډی څومره مصرف لری؟

ج: اکبر ۸٦ بوجی هندوانی رانیولی. که په هره بوجی کی ۳۹ دانی هندوانی موجودی وی نو د اکبر د ټولو هندوانو شمیر معلوم کړی؟

د: کریم ۲٦۵ دانی نارنجه رانیول. که د یوه نارنج قیمت ۱٤ افغانی وی نو د کریم ټول مصرف معلوم کړی؟

هدف: د ۳ رقمی عدد ضرب په ۳ رقمی عدد سره

زده کړه

کله چی موږ یو دری رقمی عدد په بل دری رقمی عدد سره ضرب کوو ، نو موږ هغه عدد په یویزونو ، لسیزونو او سلیزونو سره ضرب کوو او بیا د هغوی حاصل ټول سره جمع کوو.

```
      ۲۳٤
    × ۱۲۳
    ------
      ۷۰۲   ←  (۳ × ۲۳٤)
     ٤٦۸۰   ←  (۲۰ × ۲۳٤)
  + ۲۳٤۰۰   ←  (۱۰۰ × ۲۳٤)
    ------
    ۲۸۷۸۲
```

مشق:

۱- ضرب یې کړی.

الف:

	٦	٥	٤
×	٤	٠	٣
+			

(٦٥٤ × ٣) ←
(٦٥٤ × ٠) ←
(٦٥٤ × ٤٠٠) ←

ب:

		٤	٥	٠
×		٢	٣	٤
+				

(٤٥٠ × ٤) ←
(٤٥٠ × ٣٠) ←
(٤٥٠ × ٢٠٠) ←

ج:

```
  ۳٦۷
× ۲٤٦
------
```

(۳٦۷ × ٦) ←
(۳٦۷ × ٤٠) ←
(۳٦۷ × ۲۰۰) ←

د:

```
  ۲۰٤
× ۳٥٦
------
```

(۲۰٤ × ٦) ←
(۲۰٤ × ٥۰) ←
(۲۰٤ × ۳۰۰) ←

۲- ولی غواړی چی خپل د ښوونځی د زده کوونکو سره مرسته وکړی. هغه بازار ته ولاړی او ۲۷٦ کارتن کتابچی یې رانیولی. که په هر کارتن کی ۲۳۸ کتابچی وی نو د ولی د ټولو رانیول شوو کتابچو شمیر معلوم کړی.

د یوه کارتن د کتابچو شمیر =

د ټولو کارتنانو شمیر =

د ټولو کتابچو شمیر =

هدف: د هغو عددونو ضرب کول چې صفر ولري

زده کړه

۹ × ۰ داسې ضرب کوو:

۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰

۰ × ۹ = ۰

۹ × ۰ = ۰

مثال: که په یوه بکس کې ۱۱۹ دانې پنسل موجود وي، نو د ۱۰۵ بکسونو د پنسلانو شمیر معلوم کړي.

لومړی مثال:

۱۱۹	
× ۱۰۵	
۵۹۵	← (۱۱۹ × ۵)
....	← (۱۱۹ × ۰)
۱۱۹۰۰	← (۱۱۹ × ۱۰۰)
۱۲٤۹۵	

دوهم مثال:

۱۲۰۷	
× ۳۰۳٦	
۷۲٤۲	← (۱۲۰۷ × ٦)
۳٦۲۱۰	← (۱۲۰۷ × ۳۰)
.....	← (۱۲۰۷ × ۰)
۳٦۲۱۰۰۰	← (۱۲۰۷ × ۳۰۰۰)
۳٦٥٤٤٥۲	

مشق:

۱- ضرب یې کړي.

الف: ۲۱٤ × ۱۰۸

ب: ۲۳۱ × ۲۰۱

ج: ٤۱۷٤ × ۱۰۳٥

د: ۳۱۰۷ × ۳۰۱٤

۲- ضرب یې کړي.

۲٤	×	۲۰٦	=	
۱۲	×	۲۰٦	=	
۳٦	×	۲۰٦	=	

هدف: ٤ رقمی عدد په ٤ رقمی عدد سره ضرب کول

زده کړه

کبیر ۱۲۵٦ کیلوګرامه د خرڅولو لپاره رانیسی که د یوه کیلوګرام قیمت ۹,۹۸۱ افغانی وی نو د هغه د ټولو په کار اچول شوی پیسو مقدار معلوم کړی؟

					۱	۲	۵	٦	
				×	۹	۹	۸	۱	
					۱	۲	۵	٦	→ (۱۲۵٦ × ۱)
		۱	۰		۰	٤	۸	۰	→ (۱۲۵٦ × ۸۰)
	۱	۱	۳		۰	٤	۰	۰	→ (۱۲۵٦ × ۹۰۰)
۱	۱	۳	۰		٤	۰	۰	۰	→ (۱۲۵٦ × ۹۰۰۰)
۱	۲	۵	۳		٦	۱	۳	٦	

مشق:

۱- ضرب یې کړی.

الف:

۲۰۱۳
× ٤۳۰۲

ب:

۱۲۰۳
× ۲۰۱۱

۲- سعید هر سهار ۱,۲۰۱ متره منډی وهی. د هغه د ۳۱۳ ورځو منډی وهلو قاصله معلوم کړی.

۳- یو کتاب ۱,۰۲۱ افغانی قیمت لری. که مور غواړو چی ۱,۲۰۱ ټوکه کتابونه رانیسو، نو څومره مقدار پیسو ته اړتیا لرو؟

٤- د حصارک کلی ٦,۷۸۹ تنه اوسیدونکی لری. که هر یو اوسیدونکی د ورځی ۸,۹۰۱ افغانی مصرف کړی، نو د حصارک د کلی د اوسیدونکو ورځنی مصرف به څومره وی؟

هـ:

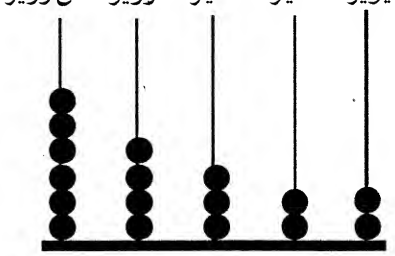

و:

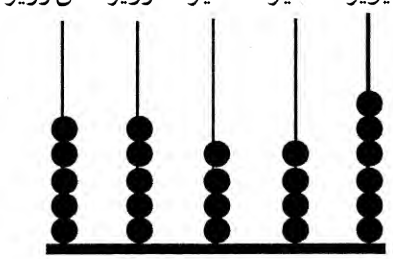

ز:

۲- لاندنی عددونه ولیکی.

مثال: پنځه زره شپږ سوه او اوه پنځوس = ۵٦۵۷

الف: نه زره اوه سوه او اته څلویښت

ب: اته زره شپږ سوه او نه اتیا

٤- د هغه رقم مقامی قیمت ولیکی چې ترلاندې یې کرښه لیکل شوی ده.

مثال: ۷٦۵۱ زر

۱۵٤۳

۹۸۵٦

۸۷٦۲

هدف: د ضرب کولو ارزیابی

۱- لاندې عددونه ضرب کړی.

الف:

۱۵۳۵
× ۳۳

ب:

۳٤٥٦
× ۲۱۲

ج:

٥٥٦۲
× ۱۰٥

۲- جدول کاپی کړی او بیا عددونه ضرب کړی.

	=	۱۷۱	×	۳۷٤
×		×		×
۹٦	=	۱۲	×	۸
=		=		=
٦,۱۳۹,٥۸٤	=		×	

۳- نبی هره ورځ ۱۸٥ کیلومتره فاصله پخپل موټر کی وهی چی کارته ولاړ شی. که هغه په میاشت کی ۲۸ ورځی کار وکړی، نو دهغه د یوی میاشتی طی شوی فاصله معلومه کړی.

د یوی ورځی د سفر فاصله =

د ۲۸ ورځو د سفر فاصله =

٤- ولی غواړی چی د خپل واده د مراسمو لپاره ٤٥٥ تنه دوستانو ته دعوت ورکړی. که د یوه نفر مصرف په هوتل کی ۳,۰٥٦ افغانی وی، نو معلومه کړی چی ولی د خپل واده لپاره څومره پیسو ته اړتیا لری.

هدف: تقسیم د تفریق د تکراری عملیی او د ضرب برعکس عملیی په توګه په داسی حال کی معرفی کول چی مقسوم علیه ۲ یا ۳ عدد وی.

زده کړه

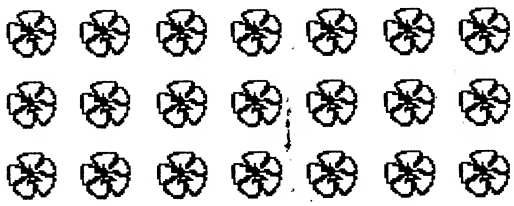

په یو قطار کی څو دانی ګلان شته؟

۲۱ ÷ ۳ = ۷

په یوه ستون کی څو دانی ګلان شته؟

۲۱ ÷ ۷ = ۳

تقسیم د ضرب معکوس دی.

۲۱ ÷ ۳ = ۷ ۳ × ۷ = ۲۱

۲۱ ÷ ۷ = ۳ ۷ × ۳ = ۲۱

تقسیم تکراری تفریق دی.

په ۲۱ کی څو واره ۳ شته؟

۲۱ ÷ ۳ = ۷

۲۱ - ۳ = ۱۸

۱۸ - ۳ = ۱۵

۱۵ - ۳ = ۱۲

۳ - ۳ = ۰

مشق:

۱- په هر قطار او هر ستون کی څو دانی ستوری شته؟

مثال:

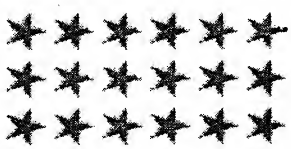

۱۸ ÷ ۳ = ٦

۱۸ ÷ ٦ = ۳

الف:

ب:

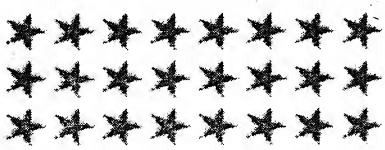

ج:

۲- مثال تعقیب کړی.

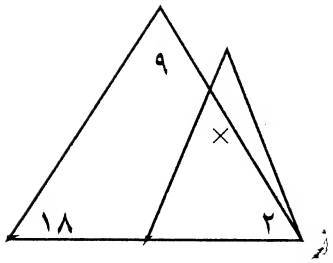

۱۸ ÷ ۲ = ۹ ۲ × ۹ = ۱۸

۱۸ ÷ ۹ = ۲ ۹ × ۲ = ۱۸

الف:

ب:

ج:

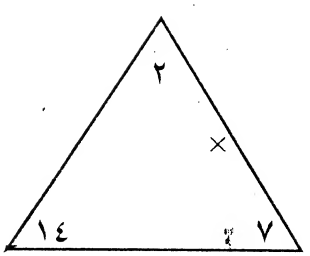

د:

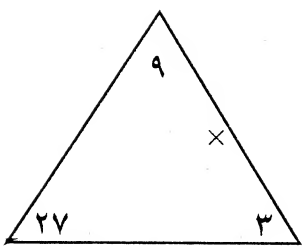

۳- نامعلوم عددونه ولیکی.

الف:	۲۱	÷		=	۷	ز:	۲٤	÷	۲	=	
ب:	۲۱	÷	۷	=		ح:	۲٤	÷		=	۲
ج:	۱۸	÷		=	۹	ط:	۱۸	÷		=	۳
د:	۱۸	÷	۹	=		ی:	۱۸	÷	۳	=	
هـ:	۲۷	÷		=	۹	ك:	۱۵	÷	۳	=	
و:	۲۷	÷	۹	=		ل:	۱۵	÷		=	۳

هدف: تقسیم د تفریق د تکراری عملی او د ضرب د برعکس عملیی په توګه په داسی حال کی چی مقسوم علیه ٤ یا ٥ عدد وی.

زده کړه

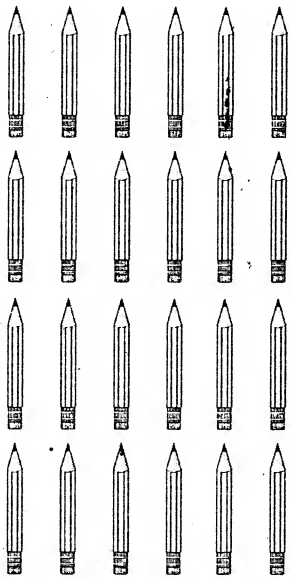

په یوه قطار کی څو دانی پنسلان شته؟

٢٤ ٤ = ٦

په یوه ستون کی څو دانی پنسلان شته؟

٢٦ ٦ = ٤

تقسیم د ضرب معکوس عملیه ده.

٢٤ ٦ = ٤ ٤ × ٦ = ٢٤

٢٤ ٤ = ٦ ٦ × ٤ = ٢٤

تقسیم د یوه تکراری تفریق عملیه ده.

کله چی موږ ٣٥ پر ٥ تقسیم کړو نو څو واره موږ ٥ تفریق کوو لکه لاندی چی ښودل شوی ده:

٣٥ ٥

(١) ٣٥ - ٥ = ٣٠

(٢) ٣٠ - ٥ = ٢٥

(٣) ٢٥ - ٥ = ٢٠

(٤) ٢٠ - ٥ = ١٥

(٥) ١٥ - ٥ = ١٠

(٦) ١٠ - ٥ = ٥

(٧) ٥ - ٥ = ٠

٣٥ ٥ = ٧

مشق:

۱- خالی ځایونه ډک کړی او نا معلوم عددونه ولیکی.

الف: ۱۶ ÷ ٤ =

٤ × = ۱٦

۱٦	-	٤	=		-	٤	=		-	٤	=		-	٤	=	۰

۲- حل یې کړی.

الف: ۳۲ ÷ ٤ =

× ٤ = ۳۲

د: ۳٦ ÷ ۹ =

× ٤ = ۳٦

ب: ٤٥ ÷ ٥ =

۹ × = ٤٥

هـ: ۳٥ ÷ ۷ =

× ٥ = ۳٥

ج: ۲٥ ÷ ٥ =

٥ × ٥ =

و: ۱۲ ÷ ٤ = ۳

۳ × ٤ = ۱۲

۳- مثال ته وګوری او د هغه د رویه نور سوالونه حل کړی.

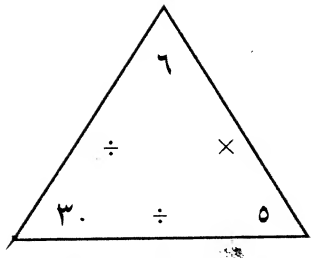

۳۰ = ٦ × ٥

۳۰ = ٥ × ٦

٦ = ٥ ۳۰

٥ = ٦ ۳۰

الف:

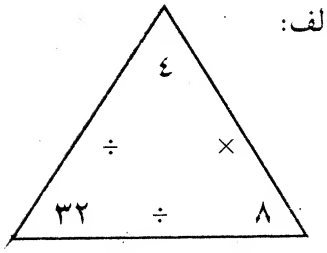

= ×

= ×

= ÷

= ÷

ب:

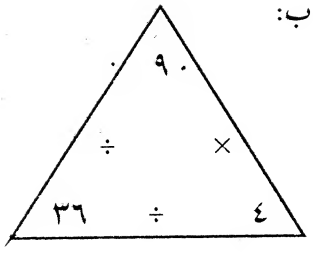

= ×

= ×

= ÷

= ÷

ج:

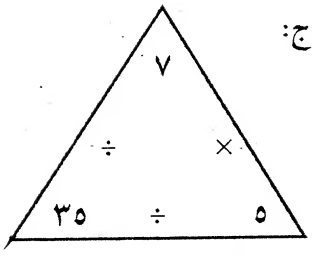

= ×

= ×

= ÷

= ÷

٤- د څلورم ټولګی د زده کوونکو شمیر ٤٠ تنه دی. موږ غواړو چې هغوی په پنځه قطارونو کی تنظیم کړو. د هر قطار د زده کوونکو شمیر معلوم کړی.

هدف: تقسیم د ضرب د برعکس عملیی په توګه چی مقسوم علیه یې ٦ او ٧ وی.

زده کړه

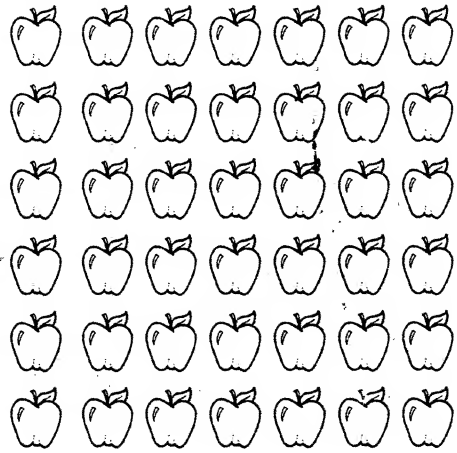

په یوه قطار کی څومنی دی؟

٤٢ ÷ ٦ = ٧

په یوه ستون کی څومنی دی؟

٤٢ ÷ ٧ = ٦

تقسیم د ضرب معکوس عملیه ده.

٤٢ ÷ ٦ = ٧ ٦ × ٧ = ٤٢

٤٢ ÷ ٧ = ٦ ٧ × ٦ = ٤٢

تقسیم تکراری تفریق دی.

کله چه مور ٤٢ پر ٦ تقسیم کوو څو ځله مور ٦ تفریق کوو.

٤٢ ÷ ٦

٤٢ - ٦ = ٣٦ (١)

٣٦ - ٦ = ٣٠ (٢)

٣٠ - ٦ = ٢٤ (٣)

٢٤ - ٦ = ١٨ (٤)

١٨ - ٦ = ١٢ (٥)

١٢ - ٦ = ٦ (٦)

٦ - ٦ = ٠ (٧)

مشق:

١- جدول کاپی او نامعلوم عددونه په کی ولیکی.

٣٠	٦٣	٥٦	٥٤	٤٨	٤٢	٣٦	٢٨	٢٤
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
	٧			٦		٦		٦
=	=	=	=	=	=	=	=	=
٥		٨	٩		٦		٤	

۲- جدول کاپی کړی او بیا خالی ځایونه د درکړه شوو دری عددونو څخه په یوه ډک کړی؟

	٤٢	،٧	،٦	
٤٢	=		×	٦
	=	٦	÷	٤٢
٤٢	=		×	٧
٦	=		÷	٤٢

۳- شکل کاپی او بیا نامعلوم عددونه ولیکی.

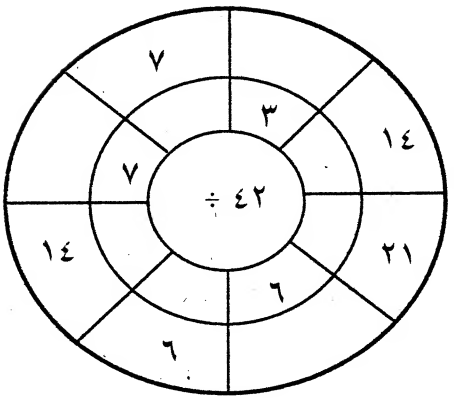

٤- نبی ٥٤ منی لری. هغه غواړی چی د خپل ٦ همصنفانو په مینځ کی یې وویشی. هغهٔ هر یوه همصنفی ته څو دانی منی ورکولای شی؟

٥- اکبر ٦٣ زده کوونکی میلمیستیا ته رادعوت کړه. هغه غواړی چی ٧ عرادی مینی بسان کرایه کړی څو هغوی دده کورته راوړی. په هر منی بس کی څو تنه راتلای شی په داسی ډول چی د منی بسانو د سواریانو شمیر سره مساوی وی؟

هدف: تقسیم د ضرب د برعکس عملیی په توګه چی مقسوم علیه یې ۸ او ۹ وی.

زده کړه

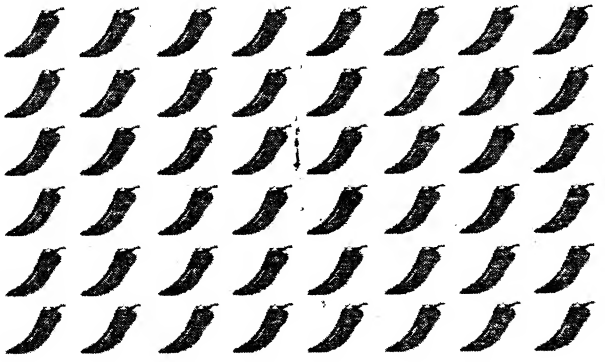

په یوه قطار کښی څو دانی مرچک شته؟

۴۸ ÷ ۶ = ۸

په یوه ستون کښی څو دانی مرچک شته؟

۴۸ ÷ ۸ = ۶

تقسیم د ضرب برعکس دی.

۴۸ ÷ ۶ = ۸ ۶ × ۸ = ۴۸

۴۸ ÷ ۸ = ۶ ۸ × ۶ = ۴۸

تقسیم تکراری تفریق دی.

په ۳۶ کی څو دانی ۹ شته؟

۳۶ ÷ ۴

۳۶ − ۹ = ۲۷

۲۷ − ۹ = ۱۸

۱۸ − ۹ = ۹

۹ − ۹ = ۰

۳۶ ÷ ۴ = ۹

مشق:

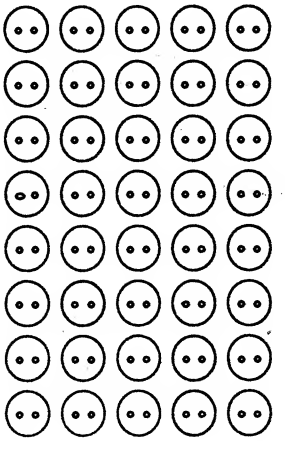

۱- الف: په یوه قطار کی څو دانی تنی شته؟

ب: په یوه ستون کی څو دانی تنی شته؟

ج: څلور عملیی ولیکی چه ضرب او تقسیم وښیئ؟

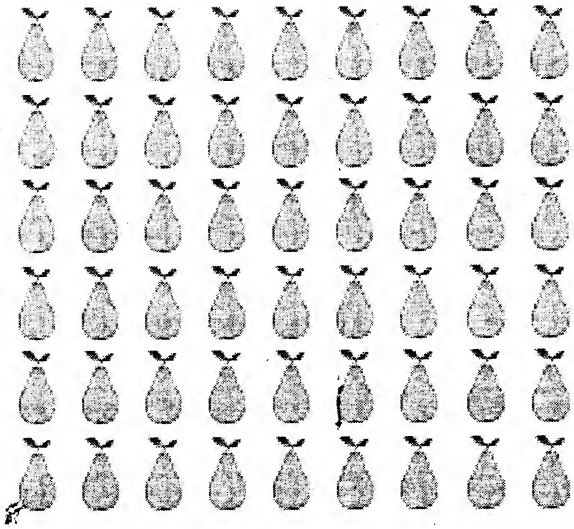

۲- الف: په یوه قطار کی څو دانی ناکونه شته؟

ب: په یوه ستون کی څو دانی ناکونه شته؟

ج: څلور عملیی ولیکی چه ضرب او تقسیم وښیئ؟

۳- جدول کاپی او بیایې بشپړ کړی.

۸	۱۸	۲٤	۳٦	٤۰	٤۸	٦۳	٦٤	۷۲
	۹		۹	۸		۹		۸
۱		۳			٦		۸	

÷

٤- مثال تعقیب او نوُر سوالونه حل کړی.

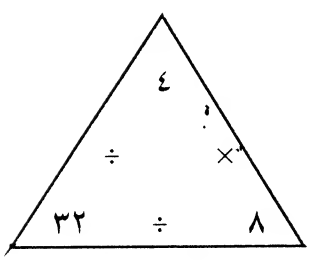

۳۲ ÷ ۸ = ٤ ۸ × ٤ = ۳۲

۳۲ ÷ ٤ = ۸ ٤ × ۸ = ۳۲

الف:

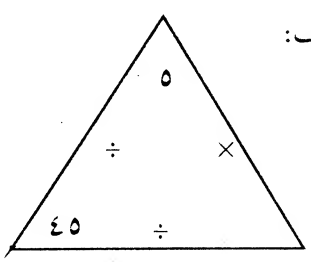

ب:

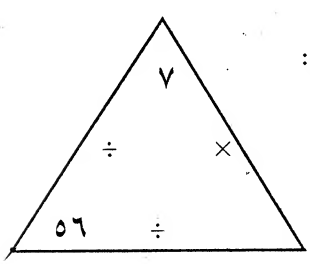

هدف: صفر (۰) د مقامی قیمت لرونکی تکرار

زده کړه

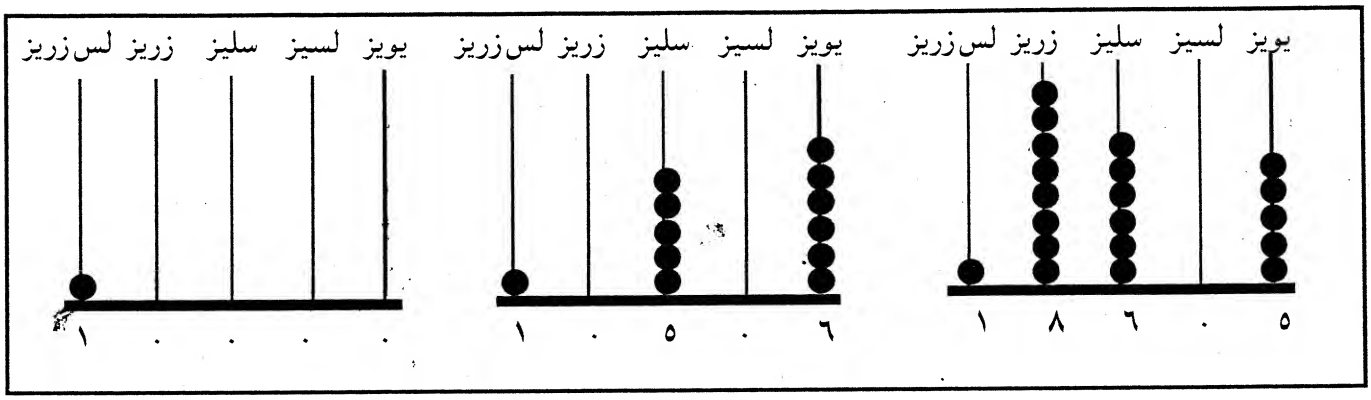

مشق:

۱- د مثال له رویه عمل وکړی.

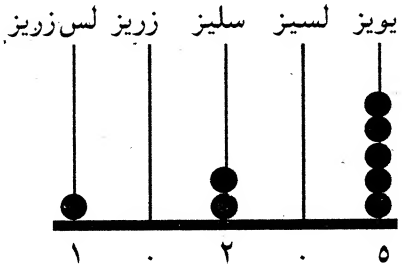

الف:

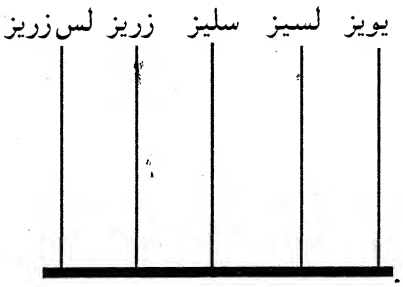

۵۴۰۰۳

ب:

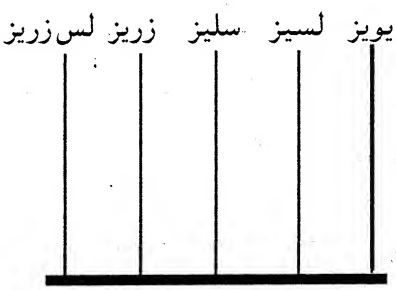

۱۰۰۶۷

ج:

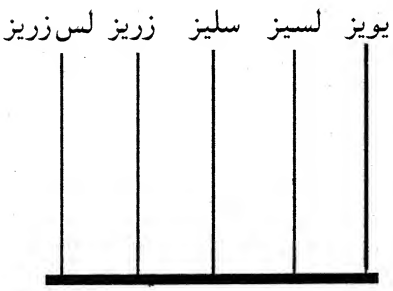

۵۶۰۴۰

۲- د مثال له رویه عمل وکړی.

	لس زریز	زریز	سلیز	لسیز	یویز
۵۳,۰۴۱	۵	۳	۰	۴	۱
۶۰,۲۴۳					
۳۵,۴۰۵					
۷۰,۶۰۴					

ج:

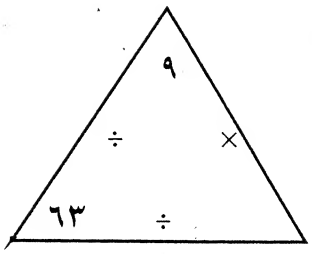

د:

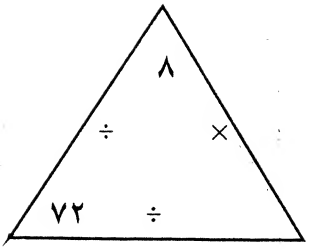

٥- لاندی سوالونه حل کړی.

الف: ٢٤ ÷ ٨ =

٢٤ ÷ = ٨

ب: ٤٨ ÷ ٦ =

٤٨ ÷ = ٦

ج: ٣٢ ÷ = ٤

٣٢ ÷ ٤ =

د: ١٨ ÷ = ٩

١٨ ÷ ٩ =

هـ: ٣٦ ÷ = ٩

٣٦ ÷ ٩ =

و: ٦٣ ÷ ٧ =

٦٣ ÷ = ٧

٦- رابعه چی هر ورځ خپله کورنی وظیفه اجرا کوی، نو موریې ٨ دانی منې ورته ورکوی. هغه باید څو ورځی خپله کورنی وظیفه اجراء وکړی، ترڅو ٥٦ دانی منې ولری؟

هدف: پر ۲، ۳، ٤، ٥، ٦، ۷، ۸ او ۹ باندی د تقسیم تکرار.

زده کړه

په هر ستون او قطار کی څو څو دانی ستوری شته؟

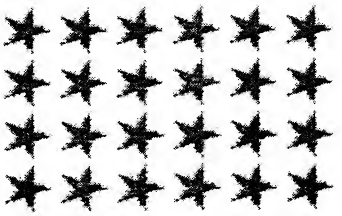

۲٤ ÷ ٤ = ٦

۲٤ ÷ ٦ = ٤

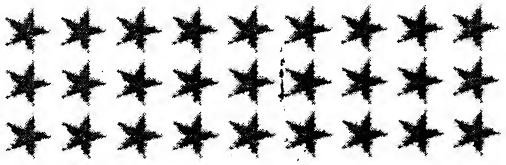

۲۷ ÷ ۳ = ۹

۲۷ ÷ ۹ = ۳

۱٦ ÷ ۲ = ۸

۱٦ ÷ ۸ = ۲

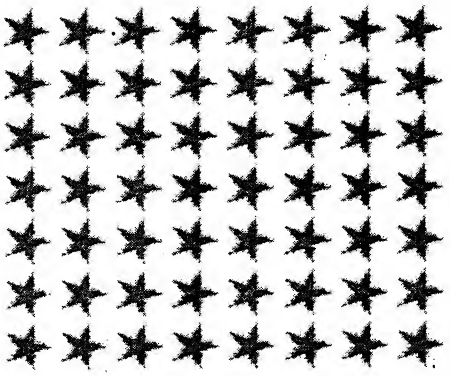

٥٦ ÷ ۷ = ۸

٥٦ ÷ ۸ = ۷

مشق:

۱- جدول کاپی او بیا یې بشپړ کړی.

۸۰		٤۸		٤٥	۳٦		٦۳	٦٤		۳٦		٤۸	٦۳		۲۷	۷۲	۱۸
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
۸	۹		۷		٤	٦	۷		۹	٤	۳		۹	۷	۳		۲
=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
	۷	٦	۸	۹		۸		۸	٥		٥	۸		۸		۹	

۲- جدول کاپی او بیایې بشپړ کړی.

٥٦			٦٣		٤٥				٥٤	٤٠	٦٣	٧٢	٤٩	٧٢	٦٣	٥٦	٦٤	
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
٧	٩	٩	٧	٨		٨	٧	٨	٩			٩				٧	٨	٨
=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
٨	٦	٩		٨	٥	٤	٥	٧		٥	٩		٧	٩	٧			٩

۳- مسکین (خیاط) په هر کمیس کی ۸ تنی استعمالوی. که هغه ٥٦ تنی استعمال کړی وی نو د هغه د جوړ شوو کمیسانو شمیر معلوم کړی؟

٤- په یوه ټولګی کی د هر میز شاوخواته ٤ زده کوونکی کښینی. که د ټولګی د زده کوونکو شمیر ۳۲ تنه وی نو څو پایو میزونو ته اړتیا شته؟

٥- جمیله ۸۱ د ژاولو ټوټی لری. هغه غواړی چی پر خپل ۹ شریکانو یې وویشی. هری یوی ته څو دانی رسیږی؟

هدف: پر یوه عدد د تقسیم ارزیابی

۱- شکل ته وګوری.

الف: په هر قطار کی څو دانی کیلی دی؟

ب: په هر ستون کی څو دانی کیلی دی؟

۲- شکل ته وګوری.

الف: په هر ستون کی څو دانی ګلان دی؟

ب: په هر قطار کی څو دانی ګلان دی؟

ج: څلور عملیی ولیکی چی د ضرب او تقسیم وښئ.

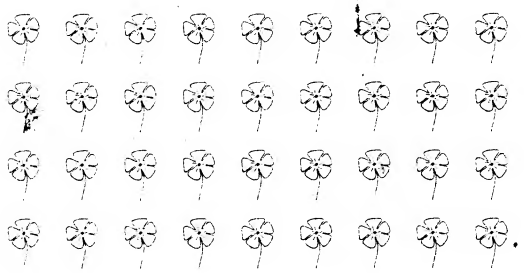

۳- کاپی یې کړی او بیا د تقسیم جدول بشپړ کړی.

۱۸	۲٤	۳۵	۷۲	٤۸	۲۱	۲۸	٤۵	۵٦
÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
	۸	۷		٦		۷		۸
=	=	=	=	=	=	=	=	=
۲			۹		۷		۵	

٤- سوالونه بشپړ کړی یعنی نامعلوم عددونه په کی ولیکی.

الف: ٦۳ ÷ = ۹

٦۳ ÷ ۹ =

ب: ٤۸ ÷ = ۸

٤۸ ÷ ۸ =

ج: ٤۰ ÷ ۸ =

٤۰ ÷ = ۸

د: ۵٤ ÷ = ٦

۵٤ ÷ ٦ =

هـ: ۷۲ ÷ ۸ =

۷۲ ÷ = ۸

و: ۵٦ ÷ = ۸

۵٦ ÷ ۸ =

۵- ۷ هلکان په خپل مینځ کی ٦۳ دانی ام په مساویانه ډول ویشی. د هر هلک د ام شمیر معلوم کړی؟

٦- د یوه پُستی ټکټ بیه ۹ افغانی ده. که احمد ۷۲ افغانی ولری نو هغه څو دانی پُستی ټکټونه دانیولی شی؟

هدف: پرته له باقی څخه ٤ رقمی عدد پر یوه رقمی عدد تقسیمول

زده کړه

پنځه (٥) ښوونځی د ٨,٩٧٥ تنه زده کوونکو لپاره ځای لری. هره ښوونځی څو تنه زده کوونکی شاملولای شی؟

د زده کوونکو ټول شمیر (مقسوم) = ٨,٩٧٥ تنه او د ښوونځیو شمیر (مقسوم علیه) = ٥

کله چی موږ ٨,٩٧٥ پر ٥ باندی تقسیم کوو نو لومړی د مقسوم علیه رقمونه شمیرو او په هغه اندازه رقمونه د مقسوم څخه جلا کوو. لکه په لاندی مثال کی چی ښودل شوی دی:

١٧٩٥
٥ | ٨٩٧٥
-٥ → ١ — په ٨ کی څو دانی ٥ شامل دی؟
٣٩
-٣٥ → ٧ — په ٣٩ کی څو دانی ٥ شامل دی؟
٤٧
-٤٥ → ٩ — په ٤٧ کی څو دانی ٥ شامل دی؟
٢٥
-٢٥ → ٥ — په ٢٥ کی څو دانی ٥ شامل دی؟
٠٠

مشق:

١- حل یې کړی.

الف: ٧ | ٧٨٩٦

ب: ٨ | ٩٧٦٨

٢- حل یې کړی.

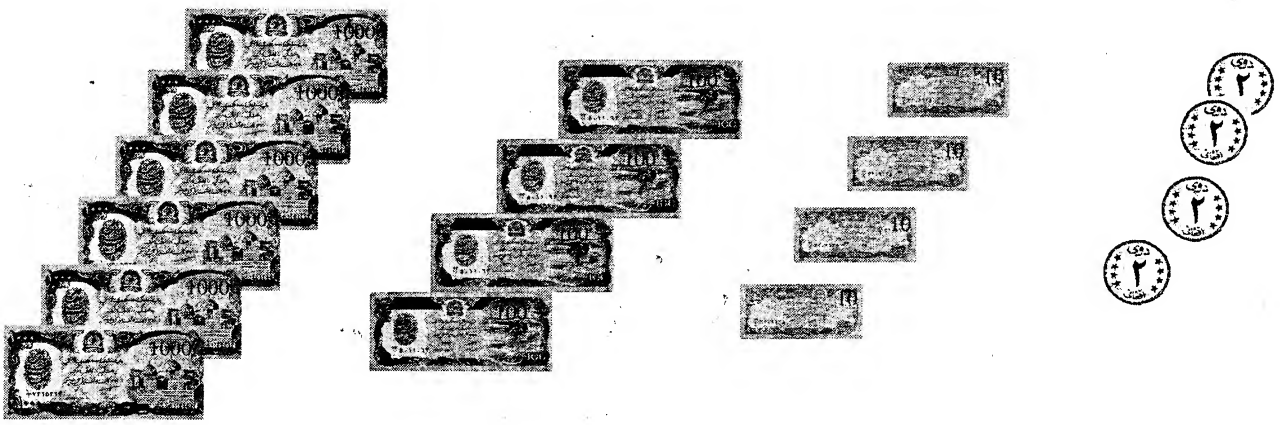

٦٠٠٠ ٤٠٠ ٤٠ ٨

٦,٤٤٨ افغانی ٤ ماشومانو ته په مساوی ډول وشل شوی دی. تاسی د هر یوه برخه معلومه کړی؟

٤ | ٦٤٤٨

هدف: *پرته له صفر او باقی څخه پنځه رقمی عدد پر یو رقمی عدد ویشل*

زده کړه

د چرګانو یو فارم د ٤٩٦ , ٤٨ چرګانو لپاره ځای لری. دغه فارم ٤ مساوی برخی لری، په هره برخه کی یې څودانی چرګان پاته کیدلای شی؟

د چرګانو ټول شمیر (مقسوم) = ٤٨ , ٤٩٦

د برخو شمیر (مقسوم علیه) = ٤

مور مقسوم علیه ته ګورو او د مقسوم څخه هغومره عددونه جلا کوو او تقسیموو یې.

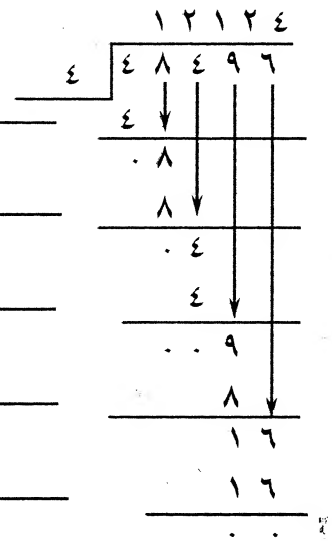

په ٤ کی څو ٤ شامل دی؟ ١

په ٨ کی څو ٤ شامل دی؟ ٢

په ٤ کی څو ٤ شامل دی؟ ١

په ٩ کی څو ٤ شامل دی؟ ٢

په ١٦ کی څو ٤ شامل دی؟ ٤

٤٨٤٩٦ , ٤ ÷ ٤ = ١٢ , ١٢٤ باقی نلری.

مشق:

١- تقسیم یې کړی.

الف:

٢ | ٤ ٢ ٨ ٤ ٢

ب:

٣ | ٣ ٦ ٩ ٦ ٣

ج:

٤ | ٤ ٨ ٤ ٨ ٤

د:

٣ | ٩ ٦ ٣ ٦ ٣

۲-تقسیم یې کړی.

الف: ٤٤,٨٤٨ ÷ ٤ =

ب : ٢٨,٤٢٤ ÷ ٢ =

ج : ٩٦,٣٦٣ ÷ ٣ =

د : ٥٥,٥٥٥ ÷ ٥ =

هـ : ٨٢,٤٤٢ ÷ ٢ =

و : ٨٨,٤٤٨ ÷ ٤ =

ز : ٦٩,٦٣٣ ÷ ٣ =

۳- څلور لاری (موټر) ٨٤,٨٤٨ دانی خښتی انتقال کولای شی. د یوی لاری د انتقال د خښتو شمیر معلوم کړی؟

٤- د بدخشان په ولایت کی ٩٦,٣٦٩ تنه زده کوونکی په ښوونځیو کی شامل دی. که دهمدی زده کوونکو دریمه برخه یې نجونی وی نو د نجونو زده کوونکو شمیر معلوم کړی؟

هدف: *ځلور رقمی عدد پر یو رقمی عدد تقسیم کول چې صفر او باقی (پاتی) ولری.*

زده کړه

اکرم ۱,۳۹٤ بیسکیټه په ۷ بستو کې واچول. په هر یوه بسته کې څو بیسکیټه ځای شول او څودانی پاته شول؟
موږ مقسوم علیه ته ګورو او هغو مره عددونه د مقسوم څخه جلا کوو لکه په مثال کې چې ښودل شوی دی.

```
      . ١ ٨ ٤
  ٧ | ١ ٣ ٩ ٦
      .
      ١ ٣
        ٧
        ٥ ٩
        ٥ ٦
          ٣ ٤
          ٢ ٨
            ٦
```

په ۱ کی څو ۷ شامل دی؟
.
په ۱۳ کی څو ۷ شامل دی؟
۱
په ۵۹ کی څو ۷ شامل دی؟
۸
په ۳٤ کی څو ۷ شامل دی؟
٤
٦ باقیمانده دی.

۱,۳۹٤ ÷ ۷ = ۱۸٤ او ٦ باقیمانده
هغه عدد چې پاته کیږی هغه ته باقیمانده وایی. باقیمانده همیشه تر مقسوم علیه باید لږ وی.

مشق:

۱- تقسیم یې کړی.

الف:

```
  ٣ | ٢ ٧ ٤ ٩
```

د:

```
  ٥ | ٣ ٢ ٤ ٨
```

ج:

```
  ٦ | ٥ . ٢ ٣
```

هـ:

```
  ٥ | ٤ ٧ . ٢
```

۲- په یوه دکان کې لاندنی شیان شته.

قیمت	مواد
۵ ترموزه	٤ , ٦٧٩ افغانی
٦ سیتې د خوړو لوښی	٥ , ٣٨٦ افغانی
۷ سیتې د چای لوښی	٦ , ٤٢٧ افغانی
۸ د وریجو لوښی	۷ , ١٤٩ افغانی
۹ سطلونه	١ , ٦٦٩ افغانی

الف: د یوه ترموز قیمت او باقیمانده پیسی معلوم کړی؟

ب: د دخوړو د لوښو د یوه سیټ قیمت او باقیمانده معلوم کړی؟

ج: د چایو د یوه سیټ قیمت او باقیمانده معلوم کړی؟

د: د وریجو د لوښو د یوه سیټ قیمت او باقیمانده معلوم کړی؟

هـ: د یوه سطل قیمت او باقیمانده معلوم کړی؟

۳- زرمینه ۲۵۹ , ۱ افغانی لری او غواړی پنسل قلمان رانیسی. که د یوه پنسل قیمت ۹ افغانی وی نو هغه څو دانی پنسل قلمان رانیولی شی؟

٤- د یوی ښوونځی سر ښوونکی غواړی چی کتابونه رانیسی. هغه ۸۹۵ , ۷ افغانی لری. که د یوه کتاب بیه ۸ افغانی وی نو هغه څو ټوکه کتابونه را نیولای شی؟

هدف: پنځه رقمی عدد پر یو رقمی عدد تقسیم کول چې صفر او باقیمانده ولری.

زده کړه

اکبر ٦٩٣ , ٤٨ دانی پنسل قلمان په ٥ دانه یې بستو سره وتړل. معلوم کړی چې څو ٥ دانی ایز بستی لری او څودانی باقی پاته شول. مور مقسوم علیه ته ګورو او هغو مره عددونه د مقسوم څخه جلا کوو.

مثال:

۹۷۳۸.	
٥) ٤٨٦٩٣	
− ٠	په ٤ کی څودانی ٥ شته؟ ٠
٤٨	
− ٤٥	په ٤٨ کی څودانی ٥ شته؟ ۹
٣٦	
− ٣٥	په ٣٦ کی څودانی ٥ شته؟ ۷
١٩	
− ١٥	په ١٩ کی څودانی ٥ شته؟ ٣
٤٣	
− ٤٠	په ٤٣ کی څودانی ٥ شته؟ ٨
٣	

٤٨٦٩٣ ÷ ٥ = ٩٧٣٨ بستی او ٣ دانی پنسل قلمان باقی پاته شول.

مشق:

١- تقسیم یې کړی.

الف: ٦) ٥٣٤٧٥

ب: ٥) ٤٤٦٧٣

۳- د قیمتونو د لوستلو له رویه په جدول کې خالی ځایونه د ک کړی.

الف: د ۷ کیلو اوړو قیمت یو سل او دیرش زره او پنځه سوه افغانی دی.

ب: د یوه کیلو چای قیمت یو سل او شل زره او دری سوه افغانی دی.

ج: د ۷ کیلو بوری قیمت یو سل او دری څلویښت زره او پنځوس افغانی دی.

د: د ۷ کیلو غوښو قیمت څلور سوه او نوی زره، دوه سوه او شپیته افغانی دی.

مواد	مقدار	قیمت
اوړه	۷ کیلو	
چای	۱ کیلو	
بوره	۷ کیلو	
غوښی	۷ کیلو	

٤- نامعلوم عددونه ولیکی.

مثال: ۸٦۸۹۰، ۸٦۸۹۱ ۵۸۸,۳۹۹ ، ۵۸۸,٤۰۰

الف: ۱۸۲۰۹۱ _____

ب: ۹۵۰٦۲۱ _____

ج: ۳۷۰٤۹۰ _____

د: ۵٦۰۰۸۱ _____

هـ: ۷۸۰۰۸۹ _____

و: ۱۰۰۰۰۰ _____

ز: ۱٦۸۵۱۰ _____

ح: ۵۹۷۰۵۹ _____

ط: ٦۹۷۰۵۹ _____

ی: ۲۹۹۰۹ _____

ک: ۱۷۰۹۰۹ _____

ل: ۹۸۰۱۰۹ _____

م: ۳۸۵۲۹۹ _____

۲- یوی لوی مغازی (دکان) خپل د موادو لست جوړ کړی دی. ټول مقدار او د هغوی مجموعی قیمت هم لیکل شوی دی. تاسی د یوه یوه واحد قیمت او باقیمانده په جدول کی ولیکی.

شمیر	مقدار	مجموعی قیمت	خارج قسمت	باقیمانده
الف:	۷ بایسکلان	٦٨,٤٥٦		
ب:	۸ رادیوگانی	٨١,٥٩٦		
ج:	۹ چوکی	٩٩,٨٧٥		
د:	٦ ساعتونه	٨٧,١٢٤		
هـ:	٥ لاسی بکسونه	٩٨,٥٤٢		

الف: د یوه بایسکل قیمت معلوم او باقیمانده یې هم وښیاست.

٧ | ٦٨٤٥٦

ب: د یوه رادیو قیمت معلوم او باقیمانده یې وښیاست.

٨ | ٨١٥٩٦

ج: د یوی چوکی قیمت معلوم او باقیمانده یې وښیاست.

٩ | ٩٩٨٧٥

د: د یوه ساعت قیمت معلوم او باقیمانده یې وښیاست.

٦ | ٨٧١٢٤

هـ: د یوه لاسی بکس قیمت معلوم او باقیمانده یې وښیاست.

٥ | ٩٨٥٤٢

۳- د بشری مرستو یوی موسسی ۳۲۳ , ٦٥ کتابچی د یوی ښوونځی ٦ ټولگیو ته وویشلی. معلوم کړی چی هری ښوونځی ته یې څو څو کتابچی ورکړی دی؟

٤- پنځه کسانو په گډه یوه تجارتی معامله شروع کړه. د هغوی مجموعی گټه ٤٨ ٠ , ٦٢ افغانی وه. تاسی د هره یوه جلا جلا گټه معلوم کړی.

هدف: د ٤ او ٥ رقمي عددونو تقسیم پر یو رقمي عدد چې صفر او باقي هم ولري او هم یې ونلري.

زده کړه

د مین پاکولو یوې موسسې راپور ورکوي چې د کابل په ښار کې ۱۰,۰۵۰ ماینونه موجود دي. د دې لپاره چې د غه ټول ماینونه په یوه میاشت کې له مینځه یووړل شي، نو شپږ ډلو ته اړتیا شته. که د ماین پاکې هر ډله مساوي شمیر ماینونه له مینځه یووسي نو تاسې د هرې ډلې شمیر معلوم کړئ؟ تقسیم په لاندې توګه سرته ورسوئ:

۱٦۷٥
٦ | ۱۰۰٥۰
۰
۱۰
٦
٤۰
۳٦
٤٥
٤۲
۳۰
۳۰
۰۰

موږ مقسوم علیه ته ګورو او د هغه سره برابر د مقسوم څخه مساوي رقمونه انتخابوو لکه چې ښودل شوي دي.

څرنګه چې په ۱ کې هیڅ ٦ نشته نو (۰) په صورت یا خارج قسمت کې لیکو.

په ۱۰ کې څو ٦ موجود دي؟ ۱ نو په صورت کې ۱ لیکو.

په ٤۰ کې څو ٦ موجود دي؟ ٦ نو په صورت کې ٦ لیکو.

په ٤٥ کې څو ٦ موجود دي؟ ۷ نو په صورت کې ۷ لیکو.

په ۳۰ کې څو ٦ موجود دي؟ ٥ نو په صورت کې ٥ لیکو.

جواب: ۱٦۷٥ ماینونه دي.

مشق:

۱- جدول کاپي کړئ او بیا خالي ځایونه ډک کړئ.

مقسوم		مقسوم علیه		خارج قسمت	باقیمانده
٥٨٩	÷	۷	=		
٥٨٨	÷	٨	=		
۳,٤٥٦	÷	۳	=		
٦,٨٨۷	÷	۹	=		
۹,٨٦٥	÷	٨	=		
۲۰,۹۷۰	÷	٦	=		
۳۹,۳۰٨	÷	۹	=		

۲- صحیح جواب انتخاب او د هغه حرف ولیکی.

۱) ۹٤۸ ÷ ٤ =

الف: ۲۳٦

ب: ۲۳۷

ج: ۲۳۲

د: ۲۳٤

۲) ۹۸٦٤ ÷ ۸ =

الف: ۱۲۳۷

ب: ۱۲۳٤

ج: ۱۲۳۳

د: ۱۲۰۸

۳- معما حل کړی. لاندی عددونه تقسیم کړی. هر جواب په لاندی درکړه شوی چوکات کښی پیدا کړی. بیا هغه اړونده کلمه ولیکی. وګوری که ستاسی جمله یوه معنی لرونکی جمله وی.

احمد	۲۰۹	٦۰۰	٤۷۱	۱۰۰۷	٦٤۰	٤۲۲
۲۱۳۳	۸۱۱	۹٤۸	۲۸٤٤	۸۲۱	۵۰۹	

۷ ⟌ ٤٦۳٤	٦ ⟌ ٦۰٤۲	۵ ⟌ ۳۲۰۰	۹ ⟌ ۱۸۸۱
ورشی	ښوونځی	ته	خوښ لری
۷ ⟌ ۳۵٦۳	۸ ⟌ ٦٤۸۸	٦ ⟌ ۲۸۲٦	۵ ⟌ ۳۰۰۰
دی	هغه	ورځ	چې هره
٤ ⟌ ۸۵۳۲	۳ ⟌ ۸۵۳۲	۹ ⟌ ۸۵۳۲	٤ ⟌ ۳۲۸٤
اوس	خوشحاله	یو	زده کوونکی.

٤- کبیر ۷ بایسکلان په ۱٦,۲۰۵ افغانی ورانیول. د یوه بایسکل قیمت معلوم کړی؟

۱٦۲۰۵ ÷ ۷ =

۵- ۱۹,۲۹۰ تنه زده کوونکو په ٦ ورځو کې د موزیم څخه لیدنه وکړه. که هره ورځ د هغو شمیر مساوی وو نو د یوی ورځی دلیدونکو شمیر معلوم کړی؟

٦- یونیسف په نظر کې لری چې د ۹ ورځو په ترڅ کی ۳۱,۱٤۰ تنه ماشومان واکسین کړی. په دی ډول د یوی ورځی د واکسین کیدونکو ماشومانو شمیر معلوم کړی؟

هدف: د ٤ او ٥ رقمی عددونو ویش پر یو رقمی عدد چې د صفر او باقیمانده لرونکی او هم پرته د صفر او باقی څخه وی ارزیابی کول.

۱- تقسیم یې کړی.

الف: ٥ | ٩ ٨ ٧ ٥

ب: ٦ | ٦ ٧ ٤ ٤

ج: ٨ | ٩ ٨ ٦ ٧ ٢

د: ٣ | ٤ ٣ ٩ ٦ ٢

۲- تقسیم یې کړی او باقی یې معلوم کړی؟

الف: ٥ | ٤ ٥ ٦ ٧

ب: ٤ | ٣ ٤ ٦ ٧

ج: ٧ | ٦ ٧ ٨ ٧ ٣

د: ٦ | ٥ ٤ ٦ ٩ ٣

۳- زمرک ۹۸ , ۹۷۸ لیتره تیل د خرڅولو لپاره لری. که هغه پر ۸ تنو د کاندارانو باندې وپلوری نو هر دکاندار ته به څومره مقدار ورسیږی.

٨ | ٩ ٨ ٩ ٧ ٦

٤- د یوی ښوونځی سر ښوونکی ۷۹ , ۸۷۳ ټوکه کتابچی لری. هغه غواړی چی هرزده کوونکی ته ۹ کتابچی ورکړی. معلوم کړی چی څو تنه زده کوونکو ته کتابچی رسیږی.

٩ | ٧ ٩ ٨ ٧ ٣

هدف: پرته له باقی څخه پر ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ تقسیم

زده کړه

کله چې موږ یو عدد پر ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ ویشو، موږ د مقسوم علیه د صفرونو د شمیر سره سم د مقسوم څخه صفرونه له مینځه وړو.

مثال:

۴۸۰۰ = ۱/ ÷ ۴۸۰۰/

۴۸۰۰ = ۱// ÷ ۴۸۰//

۴۸۰۰ = ۱/// ÷ ۴۸///

	یوویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	
۴۸۰۰ = ⟶	۰	۰	۸	۴		۴۸۰۰۰ ÷ ۱۰
۴۸۰ = ⟶	۰	۸	۴			۴۸۰۰۰ ÷ ۱۰۰
۴۸ = ⟶	۸	۴				۴۸۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰

مشق:

۱- تقسیم یې کړی.

الف: ۵۴۸۰۰ ÷ ۱۰ =

ب: ۸۹۲۰۰۰ ÷ ۱۰۰ =

ج: ۹۸۹۰۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰۰ =

د: ۶۸۷۵۰۰ ÷ ۱۰ =

هـ: ۸۹۵۰۰۰ ÷ ۱۰۰ =

و: ۸۹۵۰۰۰۰ ÷ ۱۰۰ =

ز: ۶۷۴۰۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰ =

ح: ۴۵۰۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰ =

۲- یو دوکاندار په لسو میاشتو کی ۴۸,۰۰۰ افغانی وګټلی. د هغه د یوی میاشتی ګټه معلومه کړی؟

۳- یو فامیل په میاشت کی ۳,۶۰۰ کیلوګرامه وریجی مصرف کوی. که میاشت ۳۰ ورځی وی نو د هغوی د یوی ورځی د وریجو مصرف معلوم کړی؟

هدف: د ٤ او ٥ رقمی عددونو ویش پر ١٠ ، ١٠٠ او ١٠٠٠ باندی چی باقی هم ولری.

زده کړه

یوه لاری موټر ١٠٠ ونی انتقال کولای شی. د ٤,٣٥٦ ونو د انتقالولو لپاره څو لاری موټر په کار دی؟

موږ مقسوم علیه ته ګورو او د مقسوم څخه مساوی شمیر رقمونه انتخابوو لکه په مثال کی چی ښودل شوی دی:

```
        ٤٣
١٠٠ ) ٤٣٥٦
    - ٤٠٠
      ٣٥٦
    - ٣٠٠
       ٥٦
```

٤,٣٥٦ ÷ ١٠٠ = ٤٣ لاری موټره او باقی ٥٦ ونی.

مشق:

١- لاندی جدول بشپړ کړی.

٦,٤٨٥	÷	١٠	=		باقی	
٩٨,٧٠٣	÷	١٠٠	=		باقی	
٨٤,٠٢١	÷	١٠٠	=		باقی	
٩,٧٢٣	÷	١٠	=		باقی	
٦٥,٨٢١	÷	١٠٠	=		باقی	

٢- احمد غواړی چی د خپل ښوونځی د کتابونو لپاره یوه الماری جوړه کړی چی ټول ٤,٨٩٥ ټوکه دی. که دغه الماری لس مساوی برخی ولری په هره برخه کی یې څو کتابونه ایښودلای شی؟

١٠) ٤٨٩٥

٣- ملګری ملتونه غواړی چی ٤٨,٦٧٥ کیلوګرامه غنم پر ١٠٠ ښوونځیو وویشی. د هره ښوونځی برخه معلومه کړی؟

٤- د کابل د ښوونی او روزنی ریاست غواړی چی ٩,٨٧٩ دانی پنسل قلمان پر ١٠٠٠ تنه غریبو زده کوونکو وویشی. د هر زده کوونکی د پنسل قلمانو شمیر معلوم کړی؟

هدف: چې ٣ ، ٤ او ٥ رقمي عددونه پر ٢ رقمي عددونو وويشي پر ته د صفرونو او باقي څخه

زده کړه

کله چې موږ يو ٣ ، ٤ او يا ٥ رقمي عدد پر ٢ رقمي عدد ويشو نو موږ مقسوم عليه ته ګورو او بيا د مقسوم څخه په عين شمير رقمونه جلا کوو او د تقسيم عمليه سرته رسوو.

مثال:

موږ ٢,٣٠٤ تنه زده کوونکي لرو. موږ غواړو چې هغوی پر ١٨ ګروپونو يا ډلو وويشو. د هر ګروپ د زده کوونکو شمير معلوم کړي؟

موږ مقسوم عليه ته ګورو او د هغه سره برابر د مقسوم څخه مساوي رقمونه انتخابوو لکه چې ښودل شوي دي.

١٢٨	
١٨) ٢٣٠٤	په ٢٣ کې څودانې ١٨ شته؟
- ١٨	١
٥٠	په ٥٠ کې څودانې ١٨ شته؟
- ٣٦	٢
١٤٤	په ١٤٤ کې څودانې ١٨ شته؟
- ١٤٤	٨
...	

٢,٣٠٤ ÷ ١٨ = ١٢٨ تنه زده کوونکي

مشق:

١- تقسيم يې کړي.

الف: ٧٩٥١٥) ٢٧ = ٧٩٥١٥ ÷ ٢٧

ب: ٦٧٠٨٠) ٢٤ = ٦٧٠٨٠ ÷ ٢٤

۲- **معما:** لاندی هدایتونه په نظر کی ونیسی خو د بایسکل د اختراع کال معلوم کړی.

لاندی عددونه تقسیم کړی. خپل ځوابونه د کی خواته درکړه شوی ځوابونو سره مقابله کړی.

هر عدد چی پاته شو یعنی مقابل عدد یې نه درلود هغه د بایسکل د اختراع کال دی.

الف: ۸۳,۰۸۵ ÷ ۲۹ =

ب: ۴۵,۴۲۵ ÷ ۲۳ =

ج: ۷۱,۸۷۴ ÷ ۳۳ =

د: ۵۵,۳۵۲ ÷ ۱۷ =

هـ: ۹۷,۶۱۵ ÷ ۳۵ =

و: ۸۴,۶۷۲ ÷ ۵۴ =

ز: ۸۷,۸۸۰ ÷ ۶۵ =

۱۹۷۵
۲۱۷۸
۲۸۶۵
۱۳۵۲
۲۷۸۹
۱۵۶۸
۱۸۳۹
۳۲۵۶

د بایسکل داختراع کال ..... دی.

۳- یوی فابریکی ۷۱,۸۰۴ عرادی بایسکلان په ۲۸ ورځو کی جوړ کړه. تاسی د یوی ورځی د جوړ شوو بایسکلانو شمیر معلوم کړی؟

۷۱۸۰۴ ÷ ۲۸ = یا ۲۸ | ۷۱۸۰۴

هدف: *٤ یا ٥ رقمی عددونه پر ٢ رقمی عددونو ویشل چې صفر او باقی ولری.*

زده کړه

د ځنګلونو د چارو شعبی ١٠,٦٤٨ دانی ونی د هغو ونو په عوض کی کښینودلی چې له مینځه تللی وی. هغوی په هر قطار کې ٨٤ ونی کښیښودلی. تاسو د ونو د بشپړو قطارونو شمیر معلوم کړی.

مور مقسوم علیه ته ګورو او د

```
        ١٨٦
٨٤ ) ١٥٦٤٨
     -  ٠
     ١٥٦
     - ٨٤
      ٧٢٤
     - ٦٧٢
       ٥٢٨
     - ٥٠٤
       ٢٤
```

په ١٥ کی څو واره ٨٤ شامل دی؟
٠

په ١٥٦ کی څو واره ٨٤ شامل دی؟
١

په ٧٢٤ کی څو واره ٨٤ شامل دی؟
٨

په ٥٢٨ کی څو واره ٨٤ شامل دی؟
٦

١٠,٦٤٨ ÷ ٨٤ = ١٨٦ قطاره او ٢٤ ونی جلا پاتی کیږی.

مشق:

١- لاندنی جدول بشپړ کړی.

١	١,١٥٤	÷	١٢	=		باقی	
٢	٢,٧٨٥	÷	٣٢	=		باقی	
٣	٣,٨٩٨	÷	٤١	=		باقی	
٤	١٥,٨٧٢	÷	٦٥	=		باقی	
٥	١٨,٧٦٥	÷	٨٦	=		باقی	

۲- یوه کارګر په وه ورځ کی ۹٦ دانی ونی کښیښودلای شی. د ۱۸,۷۲۰ دنو د کښیښولو لپاره څو تنه کارګران په کار دی؟

۳- ۲,۲۸۳ دانی چاکلیټه په ۳۱ پاکټونو کښی ځای پرځای شوی دی. تاسی د یوه پاکټ د چاکلیټونو شمیر معلوم کړی؟

٤- یوه بزګر ۱,۰۳۹ دانی مـنی درلودلی. هغه په هر بکس کی ٤۹ دانی مـنی کـښیـښـودلی او لس دانی ورتـه پاتـه شـوی. تاسی دبکسونو شمیر معلوم کړی؟

یا

که مقسوم ۱,۰۳۹ وی

جواب یې ٤۹ وی

باقی یې ۱۰ وی

نو مقسوم علیه پیدا کړی.

هدف: د حاصل نه پرته د پنځه او شپږ رقمی عددونه جمع

زده کړه

د لویو عددونو د جمع کولو لپاره مور د یویز، لسیز، سلیز، زریز او لس زریز مقامی قیمت لرونکی رقمونه تر یو او بل لاندی لیکو او بیائی جمع کوو.

یویزونه جمع کوو	لسیزونه جمع کوو	سلیزونه جمع کوو	زریزونه جمع کوو	لس زریزونه جمع کوو
٥ ٤ ٣ ٢ ١	٥ ٤ ٣ ٢ ١	٥ ٤ ٣ ٢ ١	٥ ٤ ٣ ٢ ١	٥ ٤ ٣ ٢ ١
+ ٣ ٠ ٦ ٥ ٨	+ ٣ ٠ ٦ ٥ ٨	+ ٣ ٠ ٦ ٥ ٨	+ ٣ ٠ ٦ ٥ ٨	+ ٣ ٠ ٦ ٥ ٨
٩	٧٩	٩٧٩	٤٩٧٩	٨٤٩٧٩

مشق:

١- نسیمه ٤٠,٦٢٥ افغانی درلودلی. د هغی خور ٣٨,٣٥٣ افغانی نوری ورکړی. اوس نسیمه څومره پیسی لری؟

٢- د کندز د ښار نفوس ٣٤٣,٠٥٨ خلک دی. د ١٥٢,٢٤١ تنو یو لوی ګروپ د بدخشان څخه کندز ته راغی. اوس د کندز نفوس څو تنه دی؟

٣- نامعلوم عددونه په جدول کې ولیکی.

	=	١٢٤٠١٣	÷	٢٠٣٥٤٢
+				
١٠٢٢٣١				
=				
	+	٢٣٠١٠٢	=	
+				
١٢٠١٠١				
=				
+				
			=	١٢٠٠١٠

هدف: *تکرار، د ۲ څخه تر ۵ رقمی عددونو ویش پر دوه رقمی عددونو باندی د باقی سره او پرته د باقی څخه*

زده کړه

ددی لپاره چی یو عدد پر ۱۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ وویشو، نو د مقسوم علیه د صفرونو د شمیر سره سم د مقسوم څخه هغومره صفرونه له مینځه وړو.

مثال:

۲۸/ ÷ ۱/ = ۲۸

۵۱// ÷ ۱// = ۵۱

۲/// ÷ ۱/// = ۲

که ۱,۵٦۷ تنه عسکر په ۱۲ قطارونو کی ودریږی د هر قطار د عسکرو شمیر معلوم کړی؟

```
        ۱ ۳۰
۱۲ ) ۱ ۵ ٦ ۷
     - ۱ ۲
       ۳ ٦
     - ۳ ٦
         ۰ ۷
       -  ۰
         ۷
```

په ۱۵ کی څو واره ۱۲ شامل دی؟ ۱

په ۳٦ کی څو ۱۲ شامل دی؟ ۳

په ۷ کی څو ۱۲ شامل دی؟ ۰

۱,۵٦۷ ÷ ۱۲ = ۱۳۰ تنه عسکر په هر قطار کی ولاړ او ۷ تنه عسکر یوازی پاته دی.

مشق:

۱- لاندی سوالونه حل کړی؟

الف: ۷۰ ÷ = ۷

ب: ۲۸۰ ÷ ۱۰ =

ج: ۲۰۰ ÷ = ۲

د: ۳۲۰۰ ÷ ۱۰۰ =

هـ: ۳۲۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰ =

و: ۵۰۰ ÷ = ۵۰

ز: ۲۱۰۰ ÷ ۱۰۰ =

ح: ۳۰۰۰ ÷ = ۳

ط: ۵۰۱۰ ÷ ۱۰ =

ی: ۳۲۰۰ ÷ = ۳۲۰

۲- تقسیم یې کړی.

الف: ۱۵ | ۱۸۳۰

ب: ۹۲ | ۹۸۵۳۲

ج: ۳۵ | ۷٤۲۰

د: ۸۵ | ۹۵٦۲۵

۳- تقسیم یې کړی او باقی یې پیدا کړی.

الف: ۲۵ | ۲٦۲۳

ب: ۷۷ | ۸۲۵۳

ج: ۹۹ | ۸۹۳۵٦

د: ٦۵ | ۷۱۲۳۱

٤- سعید ۹٦۰ , ٤ متره په ۳۱ ورځو کی منډی وهی. د هغه دیوی ورځی د منډی فاصله معلومه کړی.

۳۱ | ٤۹٦۰

۵- په ۹۹ هفتو کی ٦۳۲ , ۱٦ ساعتونه شامل دی. نو د یوی هفتی د ساعتونو شمیر به څوویٔ؟

۹۹ | ۱٦٦۳۲

٦- ۸۱ تنه ماشومان دیوی میلی لپاره ټول مصارف پر غاړه اخلی. که د میلی مصارف ۳۵۹ , ۸۹ افغانی وی نو د هر ماشوم ونډه معلومه کړی؟

۸۱ | ۸۹۳۵۹

هدف: د ۲ څخه تر ۵ رقمی اعدادو ویش پر دوه رقمی اعداد د باقی سره او پر ته د باقی ارزیابی کول.

۱- د لاندنی سوالونو خالی ځایونه ډک کړی.

الف: ۲۱۰۰ ÷ = ۲۱۰

ب: ۸۲۰۰ ÷ = ۸۲

ج: ۲۵۰۰۰ ÷ ۱۰۰ =

د: ۲٤۰۰۰ ÷ ۱۰ =

هـ: ۵۵۰۰۰۰ ÷ = ۵۵۰

و: ۱۲۵۰۰۰ ÷ ۱۰۰۰ =

ز: ۸۵۰۰ ÷ ۱۰۰ =

ح: ۱۲۳۰ ÷ ۱۰ =

۲- تقسیم یې کړی.

الف:

۲۵ | ۳۵۵۰

ب:

۹۲ | ۹۸۱۵٤

۳- تقسیم یې کړی او باقیمانده یې پیدا کړی.

الف:

۵۲ | ۵٦۳۲

ب:

۸۱ | ۸۲۱۲

ج:

۹۱ | ۹۲۳۱۲

د:

۷۲ | ۷۵۳۲۱

٤- د لوګر ډیر خوندوری منې په هر بکس کی ۳۵ دانی ایښودل کیږی. د ۲,۳۸۰ دانو منې لپاره څو دانی بکسونه په کار دی؟

۳۵ | ۲۳۸۰

۵- د ښوونځی یوه کتابچه ۷۵ ورقی لری. د ۲,٦۲۵۰ ورقو څخه څو دانی کتابچی جوړ ولای شو؟

۷۵ | ۲٦۲۵۰

هدف: پرته له باقی څخه د ٤ او ٥ رقمی اعدادو ویش پر ٣ رقمی اعدادو

زده کړه

په یوه حیوانی فارم کی ١١,٤٠٨ غواوی موجودی دی. د فارم مالک غواړی چې هغه د تغذئی لپاره پر ١٢٤ گروپونو وویشی. تاسی معلوم کړی چی په هر گروپ کې به څوا دانی غواوی موجودی وی؟

مور مقسوم علیه ته گورو او د هغه د رقمونو معادل رقمونه د مقسوم څخه جلا کوو لکه چی ښودل شوی دی:

```
          . ٩ ٣
١٢٤ | ١ ١ ٥ ٣ ٢
      -  .
      ١ ١ ٥ ٣
    - ١ ١ ١ ٦
        ٣ ٧ ٢
      - ٣ ٧ ٢
        . . .
```

په ١١٥ کی څو واره ١٢٤ شامل دی؟ ← .

په ١١٥٣ کی څو ١٢٤ شامل دی؟ ← ٩

په ٣٧٢ کی څو ١٢٤ شامل دی؟ ← ٣

١١,٥٣٢ ÷ ١٢٤ = ٩٣ گروپونه

مشق:

١- تقسیم یې کړی.

الف: ١١٣ | ٢٨٢٥

ب: ١٢٣ | ٩٥٩٤

ج: ٣٧١ | ٢٤١١٥

د: ٣١٥ | ١٤١٧٥

٢- یو بډای سړی غواړی چی ٤٥,٠٤٦ افغانی پر ١٤٣ غریبو خلکو وویشی. هر یوه غریب سړی ته به څومره پیسی ورسیږی؟

٣- د یوی ښوونځی سر ښوونکی غواړی چی د خپلو زده کوونکو لپاره پنسل قلمان رانیسی، د یوه پنسل قیمت ٢٧١ افغانی دی. سر ښوونکی په ٣٩,٢٩٥ افغانیو څو دانی پنسل قلمان را نیولی شی؟

هدف: د باقی سره د ٤ څخه تر ٦ رقمی اعدادو پر ٣ رقمی اعدادو ویش

زده کړه

کله چی موږ یو ٤ رقمی او یا ٦ رقمی عدد پر ٣ رقمی عدد ویشو موږ مقسوم علیه ته ګورو او د هغه د رقمونو سره مساوی د مقسوم څخه رقمونه جلا کوو لکه چی لاندی ښودل شوی دی:

١ ٩
٤٩٢ | ٩ ٣ ٥ ٩
- ٤ ٩ ٢ ↓
٤ ٤ ٣ ٩
- ٤ ٤ ٢ ٨
٠ ٠ ١ ١

په ٩٣٤ کی څو واره ٤٩٢ شامل دی؟ ← ١

په ٤٤٣٩ کی څو ٤٩٢ شامل دی؟ ← ٩

٩,٣٥٩ ÷ ٤٩٢ = ١٩، باقي = ١١

مشق:

١- تقسیم یې کړی.

الف:

٣٨٢ | ٤٧١١٩

٤٧,١١٩ ÷ ٣٨٢ = باقی =

ب:

٥٣٨ | ١٤٢٧٨٣

١٤٢,٧٨٣ ÷ ٥٣٨ = باقی =

۲- لاندې د تقسیم جدول بشپړ کړی.

مقسوم	تقسیم	مقسوم علیه	=	جواب	باقی
۹۷,٦٥٦	÷	۲٦۰	=		
۱۰۸,۹۲۲	÷	۲٥٦	=		
۱٤٤,۹۸۷	÷	۲۷۷	=		
۱۰٥,٦۹٦	÷	۳۳۷	=		
۷٥,۱۹۳	÷	۱٦٥	=		

۳- یوی لویی مغازی ۱۱۱,۹٦۰ دانی کمیسان، ٦۷,۳۲۰ جوړی بوټونه او ۲۸٤,۷٦۰ جوړی جرابی په ۳٦۰ ورځو کی وپلورل. دهرجنس دیوی ورځی د پلورل شوو شیانو شمیر معلوم کړی.

الف:

۱۱۱۹٦۰ ÷ ۳٦۰ | ۳٦۰

یا

۱۱۱۹٦۰ ÷ ۳٦۰ = کمیسان

ب:

٦۷۳۲۰ ÷ ۳٦۰ | ۳٦۰

یا

٦۷۳۲۰ ÷ ۳٦۰ = جوړی بوټونه

ج:

۲۸٤۷٦۰ ÷ ۳٦۰ | ۳٦۰

یا

۲۸٤۷٦۰ ÷ ۳٦۰ = جوړی جرابی

هدف: د باقی سره او پرته د باقی د ٤ ، ٥ یا ٦ رقمی اعدادو ویش پر ٣ رقمی

زده کړه

یو کریټ ١٤٤ دانی نارنجه لری. د ١٧,٧١٢ دانو نارنجانو لپاره څو دانی کریټه په کار دی.
مور اول مقسوم علیه ته ګورو او د مقسوم څخه مساوی رقمونه جلا کوو لکه لاندی مثال:

١٢٣
١٤٤) ١٧٧١٢
- ١٤٤
٣٣١
- ٢٨٨
٤٣٢
- ٤٣٢
...

په ١٧٧ کی څو ١٤٤ شامل دی؟ ١
په ٣٣١ کی څو ١٤٤ شامل دی؟ ٢
په ٤٣٢ کی څو ١٤٤ شامل دی؟ ٣

١٧,٧١٢ ÷ ١٤٤ = ١٢٣ کریټه

مشق:

١- تقسیم یې کړی.

الف: ٣٢١) ٩٣٠٩ ب: ٢١١) ١٢٤٤٩ ج: ٢٣٢) ٧٥٢٨٤٠

٢- تقسیم یې کړی او باقی یې پیدا کړی.

الف: ٢١١) ٤٤٣٩ ب: ١٢٣) ١٠٩٤٩ ج: ٤٤٤) ٥٤٧٠٩٩

٣- د ننګرهار د عالی ښوونځی هری څانګی ته به ١١٩ دانی کتابچی ورکړه شی. که ټولی کتابچی ٢,٩٧٥ دانی وی نو د څانګو شمیر معلوم کړی؟

١٩٩) ٢٩٧٥

٤- یو موټروان هره ورځ ١١٩ کیلومتره لیاره وهی. که هغه ٢٣,٢٠٥ کیلومتره لار وهلی وی، نو معلوم کړی چی هغه څو ورځی موټر چلولی دی؟

هدف: د باقی سره او پرته د باقی د ٤ ، ٥ او ٦ رقمی عددونو ویش پر ٣ رقمی عدد ارزیاب کول.

١- تقسیم یې کړی.

الف: ١٢١٢ ÷ ١٠ ب: ١١٨٥٨ ÷ ١٢ ج: ٧١٩٥٦٨ ÷ ٩١

٢- تقسیم یې کړی او باقی یې پیدا کړی.

الف: ٤٩٩٣ ÷ ٤١٠ ب: ٦٨٧٩٩ ÷ ٤٥٨ ج: ٤٧١٥٦٩ ÷ ٦٢٧

٣- یوه زده کوونکی د ښوونځی ته د تګ لپاره ٤١٠ افغانیو ته اړتیا لری. په ٤,٩٢٠ افغانیو څو تنه زده کوونکی ښوونځی ته تللی شی؟

٤٩٢٠ ÷ ٤١٠

٤- نوید چی هر ځل خپله کوټه پاکوی ،نو موریې ٤٨٩ افغانی ورکوی. نویدد ١١,٧٣٦ افغانیو لپاره باید څو ځله خپله کوټه پاکه کړی؟

هدف: د باقی څخه د ٥ ، ٦ او ٧ رقمی عددونو ویشل پر ٤ رقمی عددونو باندی.

زده کړه

شیرخان په یوه اونۍ کی ١,٢٦٢ کیلوګرامه بوره پلوری. ددی لپاره چی هغه ١٥,١٤٤ کیلوګرامه بوره وپلوری نو څو هفتی ورته په کار دی. موږ مقسوم علیه ته ګورو او د مقسوم څخه مساوی رقمونه جلا کوو. لکه څرنګه چی ښودل شوی دی:

١٢
١٢٦٢ | ١٥١٤٤
- ١٢٦٢ ← ١ ← په ١٥١٤ کی څو ١٤٤ شامل دی؟
٢٥٢٤
- ٢٥٢٤ ← ٢ ← په ٢٥٢٤ کی څو ١٤٤ شامل دی؟
. . . .

١٥,١٤٤ ÷ ١٢٦٢ = ١٢ هفتی یا اونۍ

مشق:

١- تقسیم یې کړی.

٩٨٣,٤٧٥	÷	٢,٣٢٥	=	
٦٨,٠٠٥	÷	٢,٣٤٥	=	
١٨٧,١٨٨	÷	٢,٤٦٣	=	
١,٣٧٢,٣٥٦	÷	٣,٤٩٢	=	
٢٣٣,٤٧٢	÷	٢,٤٣٢	=	
٩٥,٤٩٩	÷	٧,٤٢٣	=	

۲- یوه دکاندار ۲,۳۵٤ دانی پنسل قلمان رانیول چی ټول قیمت یې ۲,٦۱۷,٦٤۸ افغانی شو. د یوه پنسل قیمت معلوم کړی؟

= ۲۳۵٤ ÷ ۲٦۱۷٦٤۸

۳- که د یوه پنسل پاک قیمت ۲۳۵۱ افغانی وی نو په ٦٦٤,٦۲۰ افغانیو څو دانی پنسل پاک رانیول شو؟

= ٦۲۰٦۳۵ ÷ ۲۳۵۱

٤- یوه دکاندار ۱,۲۲٦,۸٤۱ افغانی لری. هغه غواړی چې اوره رانیسی. که د یوی بوجی اوره بیه ۱,۲٤۳ افغانی وی. نو هغه څو بوجی اوره رانیولی شی؟

هدف: د قرض کولو پرته د تفریق تکرار

زده کړه

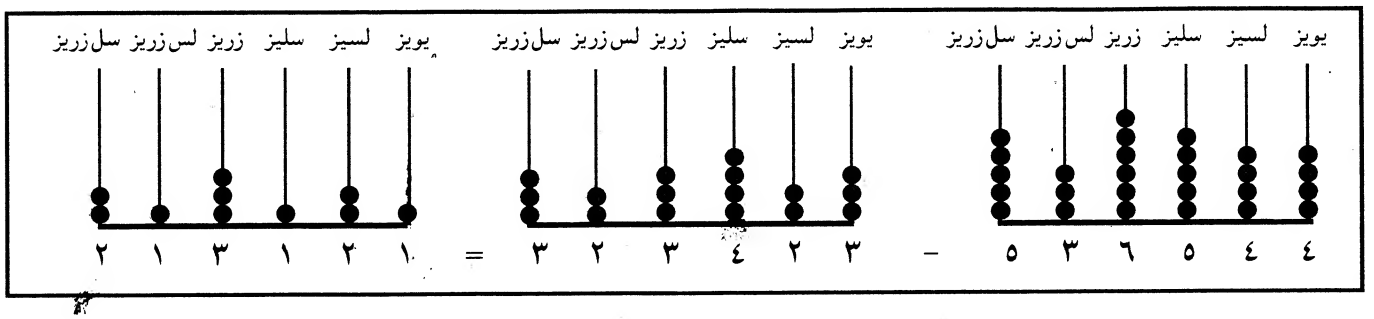

مشق:

لاندی سوالونه حل کړی.

الف:

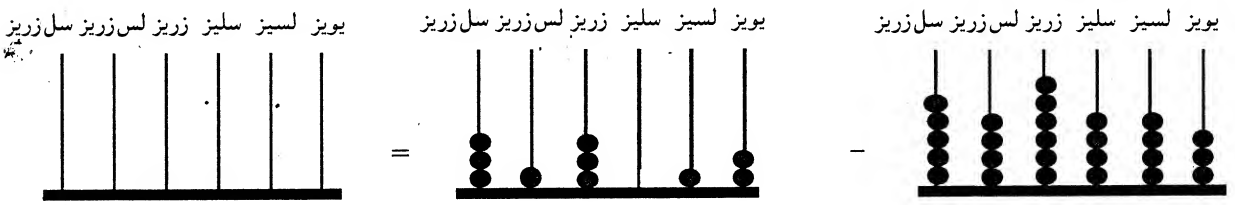

ب:

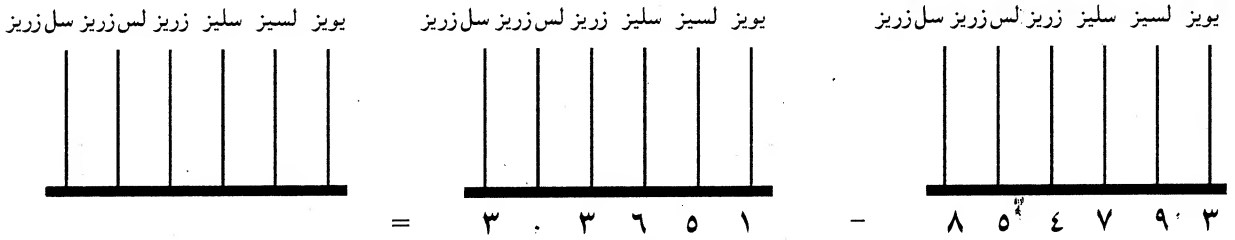

ج:

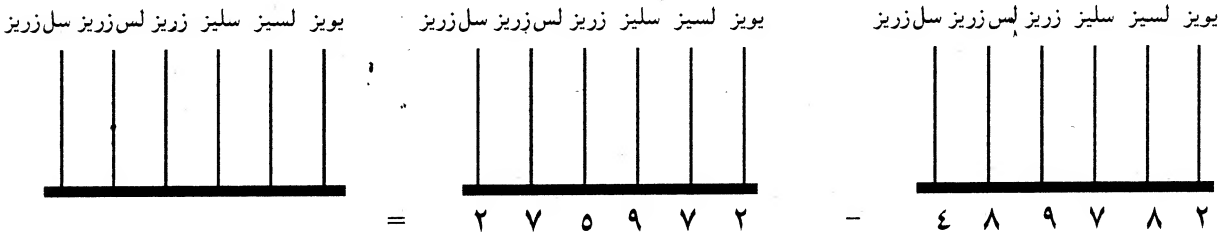

۲- د پاکستان په صوبه سرحد کی په کال ۱۹۹۹ کې د افغانی مهاجرینو شمیر ۸۷٦ , ۵۸٤ تنه وو. د ۲۰۰۰ کال په جنوری کې ۲۵۳ , ۱٦۳ تنه افغانان بیرته خپل وطن ته ستانه شول. په صوبه سرحد کې د افغانی مهاجرینو او سنی شمیر څو تنه دی؟

۸	۷	٦	۵	۸	٤
۲	۵	۳	۱	٦	۳

-

۳- کندهار ۸۵۲ , ۳۹۱ پسونه دردودل. د وچ کالی له امله ۳٤۰ , ۱٦۰ پسونه مړه شول. اوس په کندهار کې څو پسونه پاته دی؟

۸۵۲۳۹۱
- ۳٤۰۱٦۰

هدف: د باقی سره د ۵ ، ٦ او ۷ رقمی اعدادو تقسیم پر ٤ رقمی اعدادو

زده کړه

یو زده کوونکی د ښوونځی میلی ته د تلو لپاره ۲ ، ۵۸۱ افغانیو ته اړتیا لری. که ۱ ، ۸۷۳ ، ۸۹۹ افغانی موجودی وی نو څو تنه زده کوونکی په میله کی ګډون کولای شی او څومره پیسی به پاته شی؟

موږ مقسوم علیه ته ګورو او د مقسوم څخه مساوی رقمونه جلا کوو لکه چی ښودل شوی دی:

۷۲۶.		
۱۸۷۳۸۹۹ | ۲۵۸۱		په ۱۸۷۳ کی څو ځله ۲۵۸۱ شامل دی؟
-	←	
۱۸۷۳۸		په ۱۸۷۳۸ کی څو ځله ۲۵۸۱ شامل دی؟
- ۱۸۰٦۷	←	۷
٦۷۱۹		په ٦۷۱۹ کی څو ځله ۲۵۸۱ شامل دی؟
- ۵۱٦۲	←	۲
۱۵۵۷۹		په ۱۵۵۷۹ کی څو ځله ۲۵۸۱ شامل دی؟
- ۱۵٤۸٦	←	٦
...۹۳		۱۸۷۳۸۹۹ ÷ ۲۵۸۱ = ۷۲٦ زده کوونکی او ۹۳ افغانی باقی پاته دی.

مشق:

۱- تقسیم یې کړی.

الف: ۷۱۷۹۹ | ۱۰۱۱ ب: ٦٦٤۹۹ | ۱۲۵٤ ج: ۱۹۲۰٦٦۸ | ٤۵٦۲

۲- که ۲۳۷ ، ۵۳٦ افغانی د ٤ ، ۵٦۸ هلکانو ترمینځ په مساوی توګه وویشل شی، د هر یوه برخه معلومه کړی او د باقی افغانیو اندازه پیدا کړی؟

۲۳۷۵۵۸ | ٤۵۳۸

۳- زلمی د یوه باغ څخه ۷۱ ، ۳۹۹ دانی منی ټولوی. او په یوه بکس کی ۸ ، ۹۱۹ دانی منی اچوی. د پورته منو لپاره څو دانی بکسونو (کریټونو) ته اړتیا لری او څو دانی منی به جلا پاته شی؟

٤- ګلاب ۵۰ ، ٤۰۷ دانی خښتی لری. هغه د یوه دیوال د جوړلو لپاره ۲ ، ٦۵۳ دانو خښتو ته اړتیا لری. د پورته مقدار خښتو څخه هغه څو دیوالونه جوړولای شی؟

هدف: د باقی سره او پرته د باقی د ۵ ، ٦ او ۷ رقمی اعدادو ویش پر ٤ رقمی اعدادو باندی تکرارول.

زده کړه

د مریم د عالی ښوونځی اداره ۸۵۸ , ۹٤۹ افغانی لری او غواړی چی د زده کوونکو لپاره قرطاسیه رانیسی. د یوه زده کوونکی لپاره قرطاسیه ۳۷٤ , ۱۲ افغانی قیمت لری. معلوم کړی چی څو تنه زده کوونکو به قرطاسیه ورسیږی؟

مور د مفسوم علیه د رقمونو په اندازه د مفسوم څخه رقمونه جلا کوو:

```
        ۷٦
۱۲۳۷٤ | ۹٤۹۸۵۸
        -۸٦٦۱۸
        ۸۳٦۷۸
        -۷٤۲٤٤
        ۹٤۳٤
```

په ۹۸۵ , ۹٤ کی څو ځله ۳۷٤ , ۱۲ شامل دی؟ ← ۷

په ۶۷۸ , ۸۳ کی څو ځله ۱۲۳۷٤ شامل دی؟ ← ٦

۸۵۸ , ۹٤۹ ÷ ۳۷٤ , ۱۲ = ۷٦ زده کوونکی او ٤۳٤ , ۹ افغانی باقی پاته کیږی

کله چی مور غواړو د یوه تقسیم د عملیی امتحان وکړو نو مور وایو: مقسوم = مقسوم علیه × حاصل + باقیمانده

په پورتنی مثال کی:

مقسوم = ۸۵۸ , ۹٤۹ افغانی

جواب یا حاصل = ۷٦

مقسوم علیه = ۳۷٤ , ۱۲

باقیمانده = ٤۳٤ , ۹

۸۵۸ , ۹٤۹ = (۷٦ × ۱۲۳۷٤) + ۹٤۳٤

مشق:

۱- تقسیم یې کړی او خپل جواب امتحان کړی.

الف: ٤٩٨٥ | ١٢٤٣

ب: ٩٥٢٧ | ١٤٥٢

ج: ٢٥٧٦٣ | ٢٧٤٥

هـ: ٩٣٨٧٤ | ٣٨٥٢

۲- د اوړو په یوه مارکیت کی ۲۵ , ۹۸۵ تنه اوړه او د هغه د انتقال لپاره ۱ , ٤٥٢ لاری موټر شته. هر لاری موټر باید څومره اوړه انتقال کړی؟

۳- د پنبه په یوه مغازه کی ۳۵۹ , ۸۷۳ تنه پنبه شته. د مغازی څښتن غواړی چی هغه په ۲ , ۸۹۱ ځله انتقال کړی. تاسی معلوم کړی چی هغه به هر ځل څومره پنبه انتقال کړی؟

هدف: د باقی سره او د باقی پرته د ۵ ، ٦ او ۷ رقمی عددونو ویش پر ٤ رقمی عدد ارزیابی

۱- تقسیم یې کړی.

الف: ۹٤٦۹۲ ÷ ۷۸۹۱

ب: ٦۳٤۱٤۹ ÷ ۷۸۲۹

ج: ۷۰۵۱۱۲۸ ÷ ۷۸۹٦

د: ۱۷۹۹۸ ÷ ۸۹٦۵

هـ: ۱۸۵۹۸۹ ÷ ۸٤۵۱

و: ۱۷۲۹۲۸۹ ÷ ۷۷۸۹

۲- ۷,۸۹۱ بسونه ۳۹٤,۵۵۰ مسافران نقل کولای شی. په هر یوه بس کی د مسافرانو شمیر معلوم کړی.

۳۹٤۵۵۰ ÷ ۷۸۹۱

۳- ۲,۹۹٤,۰۰۳ ګرامه اوړه د کیک جوړولو لپاره موجود دی. د هغه اوړو څخه ۸,۹۹۱ دانی کیکونه جوړ شوه. تاسی معلوم کړی چی په هر یوه کیک کی څومره اوړه استعمال او څومره اوړه پاته دی؟

هدف: د کسرونو تکرار

زده کړه

د کاغذ ټوټه پر دوو مساوی برخو ویشل شوی او یوه برخه یې توره شوی ده. هغه توره شوی برخه ۱/۲ کسر ښیئ.

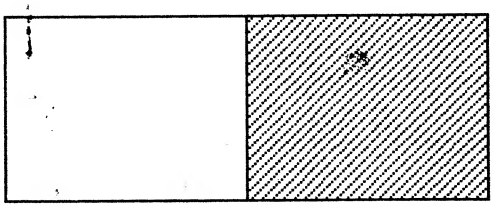

$\frac{۱}{۲}$

دایره پر څلور مساوی برخو ویشل شوی ده. د څلورو برخو څخه دری برخی یې توری شوی دی. هغه توره شوی برخه ۳/٤ ښیئ.

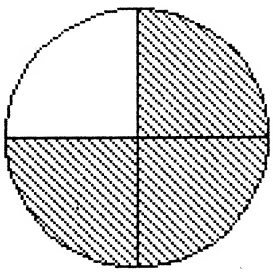

$\frac{۳}{٤}$

کله چې ټولی ٤ برخی یې توری شی، نو کسر مساوی په ۱ سره دی.

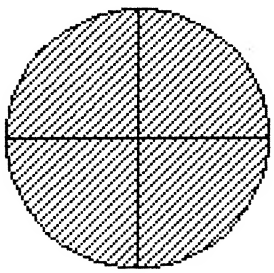

$\frac{٤}{٤} = ۱$

۱- د کسر صحیح ډول یې دایره کړی.

الف:

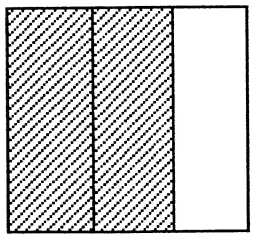

$\frac{۱}{۲}$ $\frac{۲}{۳}$ $\frac{۱}{٤}$

ب:

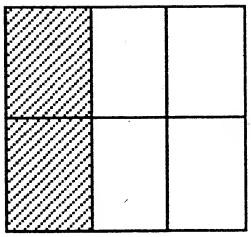

$\frac{۲}{٤}$ $\frac{۲}{٦}$ $\frac{۳}{٤}$

ج:

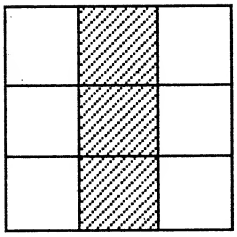

$\frac{۱}{٦}$ $\frac{۳}{۹}$ $\frac{۳}{٦}$

د:

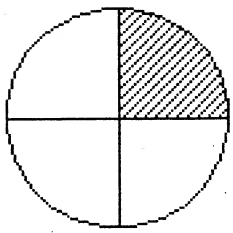

$\frac{۱}{٤}$ $\frac{۲}{٦}$ $\frac{۳}{٤}$

هـ:

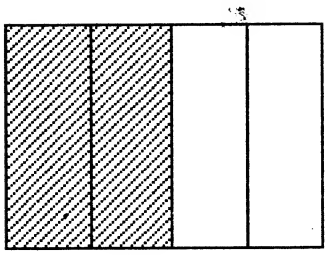

$\frac{۲}{٤}$ $\frac{۳}{٤}$ $\frac{۱}{٤}$

و:

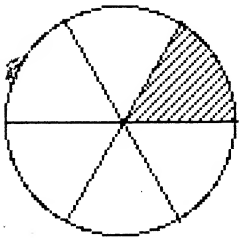

$\frac{۱}{٦}$ $\frac{۲}{٥}$ $\frac{۳}{٦}$

۲- د توری شوی برخی لپاره کسر ولیکی.

الف:

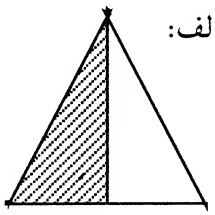

ب:

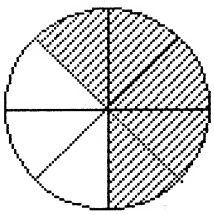

ج:

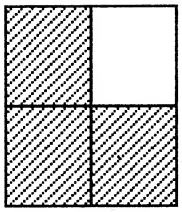

د:

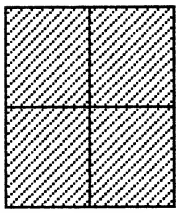

هـ:

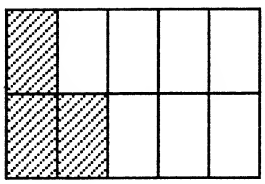

و:

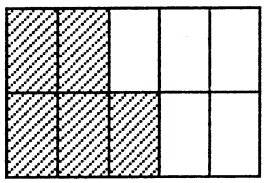

ز:

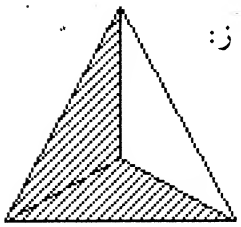

ح:

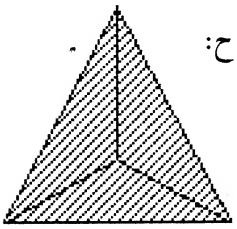

ط:

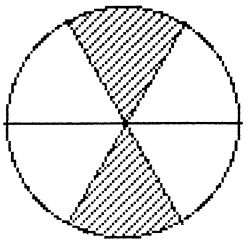

ی:

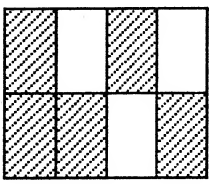

ک:

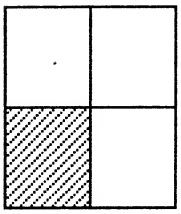

ل:

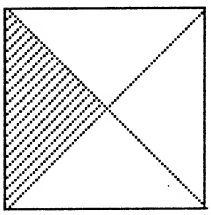

هدف: د کسرونو معرفی کول

زده کړه

شکل ته وګوری. دغه شکل پر ٤ مساوی برخو ویشل شوی چی هغه یې د مخرج څخه عبارت دی. هلته ٣ برخی توری شوی دی چی د کسر صورت جوړوی.

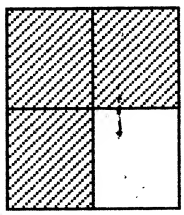

$\frac{٣}{٤}$

صورت = ٣

مخرج = ٤

کله چی صورت تر مخرج کوچینی وی نو هغه حقیقی کسر دی.

مثال: یوه هندوانه پر ٥ مساوی برخو ویشل شوی دی او احمد یې ٢ برخی وخوړلی.

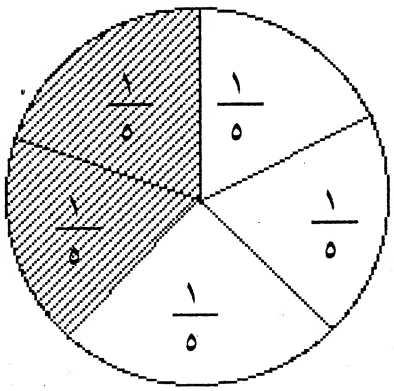

صورت = ٢

مخرج = ٥

کله چی مخرج تر صورت زیات وی نو هغه ته عام کسر یا حقیقی کسر وایی.

مشق:

١ - لاندنی شکلونو ته وګوری او مخرج دی ولیکی.

الف:

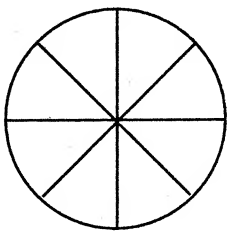

ب:

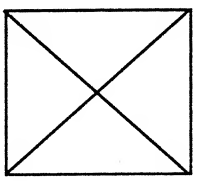

ج:

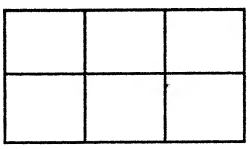

د:

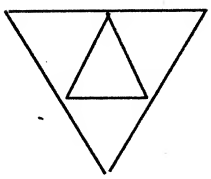

۲- توری شوی برخی وگوری او د هغه له رویه د کسر صورت ولیکی.

الف:

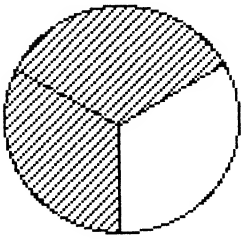

ب:

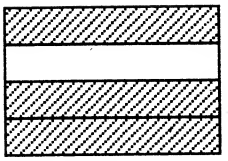

ج:

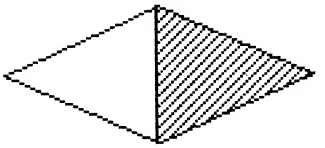

د:

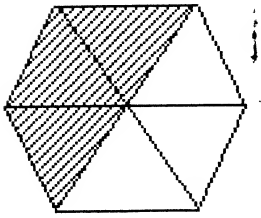

هـ:

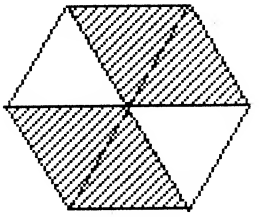

و:

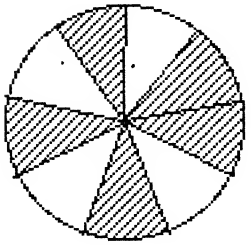

۳- د توری شوی برخی لپاره کسرونه ولیکی.

الف:

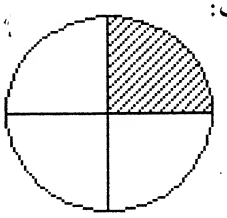

ب:

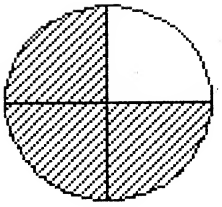

ج:

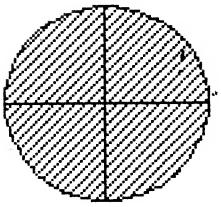

د:

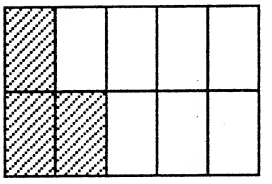

هـ:

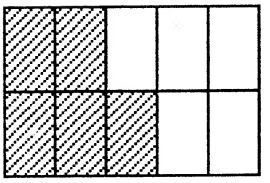

و:

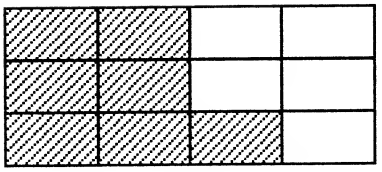

ز:

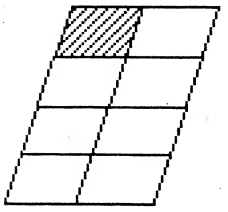

ح:

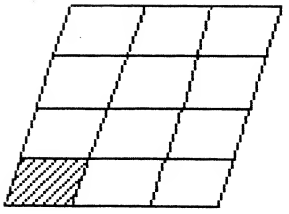

ط:

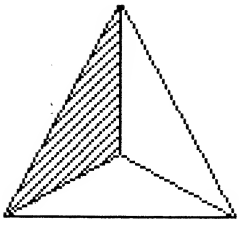

ی:

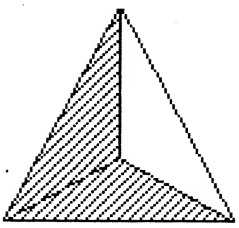

٤- شکل ته وگوری او سوالونه ته جواب ورکړی.

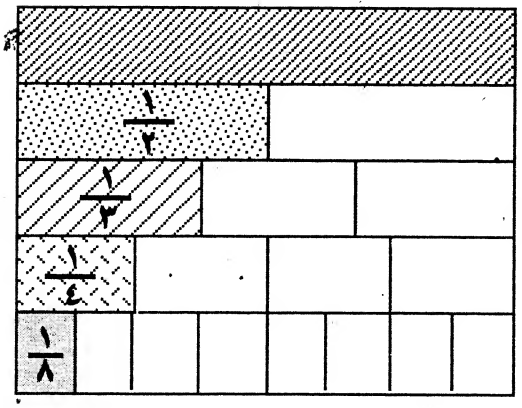

الف: په ١ کی څو $\frac{١}{٢}$ موجود دی؟

ب: په ١ کی څو $\frac{١}{٣}$ شامل دی؟

ج: په ١ کی څو $\frac{١}{٤}$ شامل دی؟

د: په ١ کی څو $\frac{١}{٨}$ شامل دی؟

هدف: *کسرونه کوچینی ترین حالت ته اختصار شی.*

زده کړه

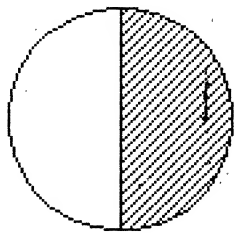

$\frac{۱}{۲}$

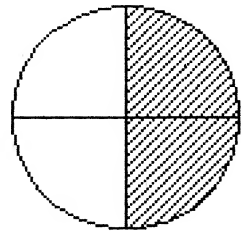

$\frac{۲}{٤}$

$\frac{۲}{٤}$ و $\frac{۱}{۲}$ ته اختصار کیدلای شی کله چی صورت او مخرج پر عین عدد و ویشل شی.

$$\frac{۲ \div ۲}{٤ \div ۲} = \frac{۱}{۲} \quad \text{یا} \quad \frac{\overset{۱}{\cancel{۲}}}{\underset{۲}{\cancel{٤}}} = \frac{۱}{۲}$$

$\frac{۲}{٤}$ او $\frac{۱}{۲}$ عین شی ددی.

مشق:

۱- کسرونه کوچینی حالت ته اختصار کړی.

مثال:

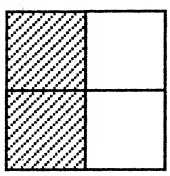

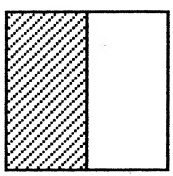

$$\frac{۲ \div ۲}{٤ \div ۲} = \frac{۱}{۲}$$

الف:

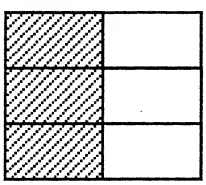

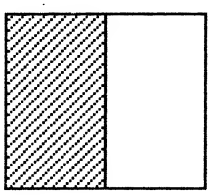

$$\frac{۳}{٦} = ____$$

ب:

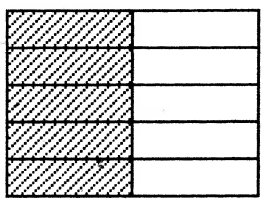

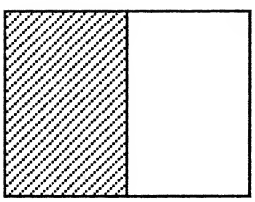

$$\frac{۵}{۱۰} = ____$$

هدف: د جمع او تفریق د مختلط سوالونو حل کول

زده کړه

کله کله موږ مجبور یو چې په یوه وخت کې د جمع او تفریق سوالونه حل کړو. د مثال په توګه د ننګرهار څخه ٦٨,٥٨٠ تنه زده کوونکو او د کندهار څخه ٣١,٣١٧ تنه زده کوونکو په نهایي آزموینه کې ګډون وکړ. مجموعاً ١,٦٧٦ تنه زده کوونکي ناکام شول. د کامیابو زده کوونکو شمیر معلوم کړی؟

د ټولو زده کوونکو شمیر: ٦٨٥٨٠ + ٣١٣١٧ = ٩٩٨٩٧

د کامیابو (بریالیو) زده کوونکو شمیر: ٩٩٨٩٧ - ١٦٧٦ = ٩٨٢٢١ تنه

مشق:

١- د احمد میاشتنی تنخواه ٥٤٠,٠٠٠ افغانی ده. هغه د خپل دکان د کرایې له امله د میاشتی ٤٤٨,٩٥٠ افغانی عاید لری. احمد د خپل کور کرایه د میاشتی ٣٠٠,٤٢٢ افغانی د کوزو خاوندته ورکوی. د احمد د میاشتنی عاید د پس انداز اندازه معلومه کړی.

د احمد میاشتنی عاید:

د احمد میاشتنی پس انداز:

٢- نامعلوم عددونه ولیکی.

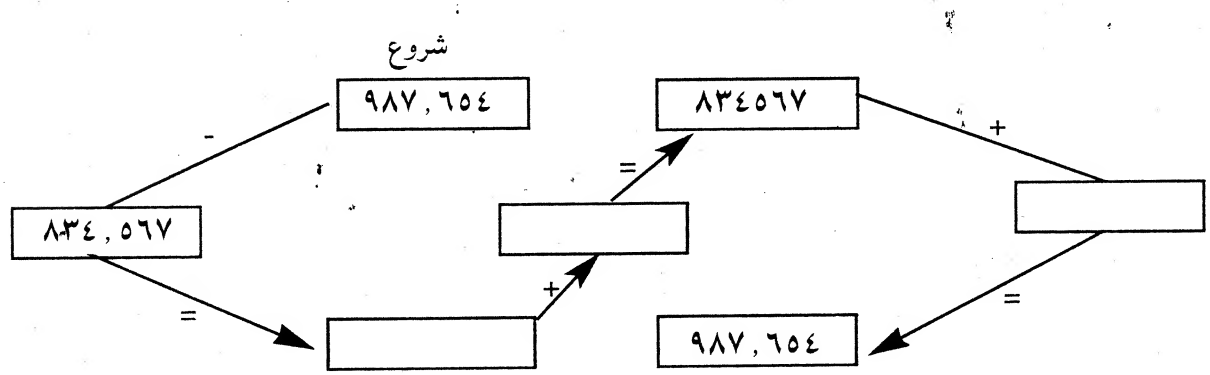

٣- زلمی ٣٥٦,٧٥٢ افغانی درلودلی. د هغه پلار ٢٣٣,١٤٥ افغانی ورکړی. هغه د تعلیمی فیس لپاره ١٢٦,٤٥٣ افغانی ښوونځی ته ورکړی. اوس زلمی څومره پیسی لری؟

د زلمی ټول عاید:

د زلمی ټول پس انداز:

ج:

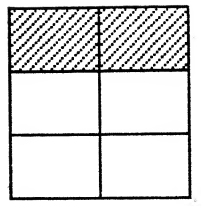

$\frac{٢}{٦}$ = ____

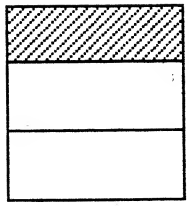

د:

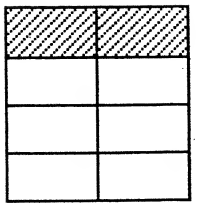

$\frac{٢}{٨}$ = ____

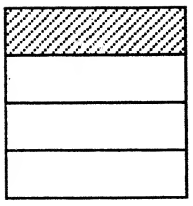

هـ:

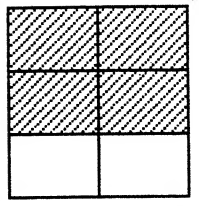

$\frac{٤}{٦}$ = ____

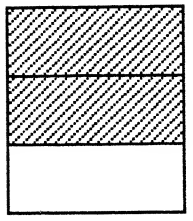

و:

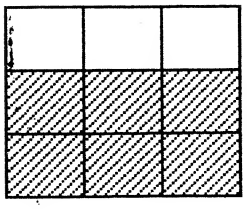

$\frac{٦}{٩}$ = ____

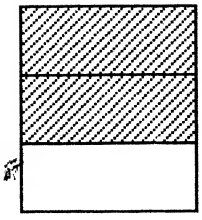

۲- کوچنی حالت ته یې اختصار کړی.

الف: $\frac{٣}{٦}$ ب: $\frac{٤}{٦}$ ج: $\frac{٣}{١٢}$

د: $\frac{١٠}{١٥}$ هـ: $\frac{٦}{٩}$ و: $\frac{٦}{١٥}$

۳- حبیبی خپل د کورنی کار $\frac{٣}{٩}$ برخه بشپړ کړی ده. تاسی هغه په کوچینی ترین شکل ولیکی.

٤- زده کوونکو خپل د کتابونو $\frac{١٠}{١٥}$ برخه لوستلی ده. تاسی د دوی د کتابونو د کسر کښته ترین شکل ولیکی.

هدف: د هم مخرجه کسرونو جمع کول

زده کړه

احمد د خپل نقاشی $\frac{١}{٥}$ برخه د جمعی په ورځ او $\frac{٣}{٥}$ برخه یې د شنبی په ورځ بشپړ کړه. تاسی معلوم کړی چی احمد د شنبی تر ورځی پوری څومره نقاشی بشپړه شوی ده.

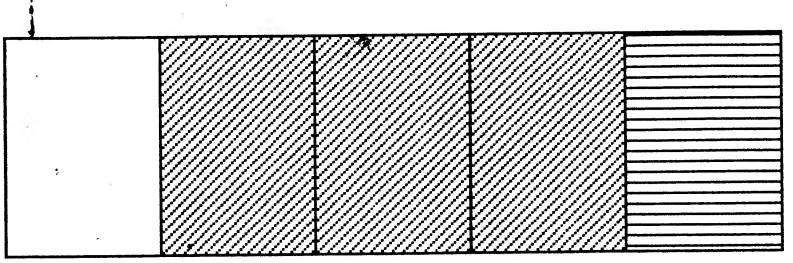

$$\frac{١}{٥} + \frac{٣}{٥} = \frac{٤}{٥}$$

نقاشی شوی برخه ⟶ $\frac{٤}{٥}$

توله برخه ⟶ $\frac{٤}{٥}$

کله چی د یوه کسر مخرجونه مساوی وی، نو موږ یې یوازی صورتونه جمع کوو.

مشق:

١- کسرونه یې ولیکی او جمع یې کړی.

الف:

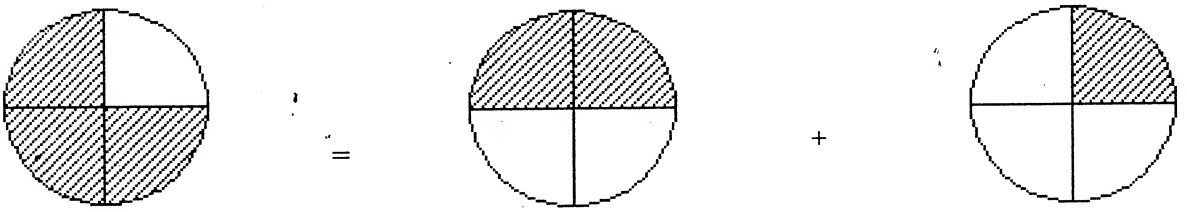

$$\frac{١}{٤} + \frac{٢}{٤} = \frac{٣}{٤}$$

ب:

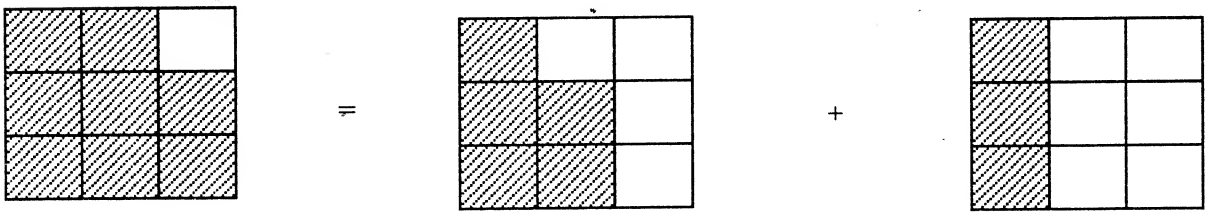

+ =

+ =

ج:

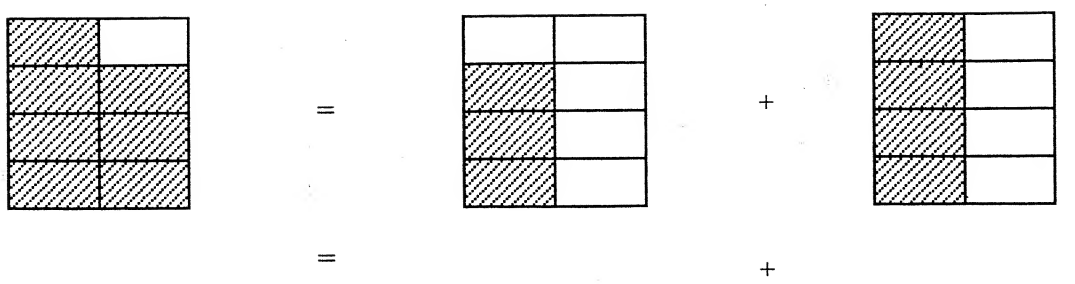

د:

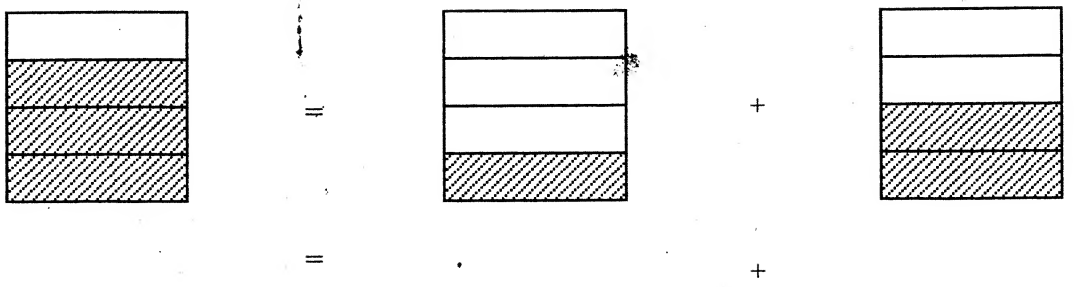

هـ:

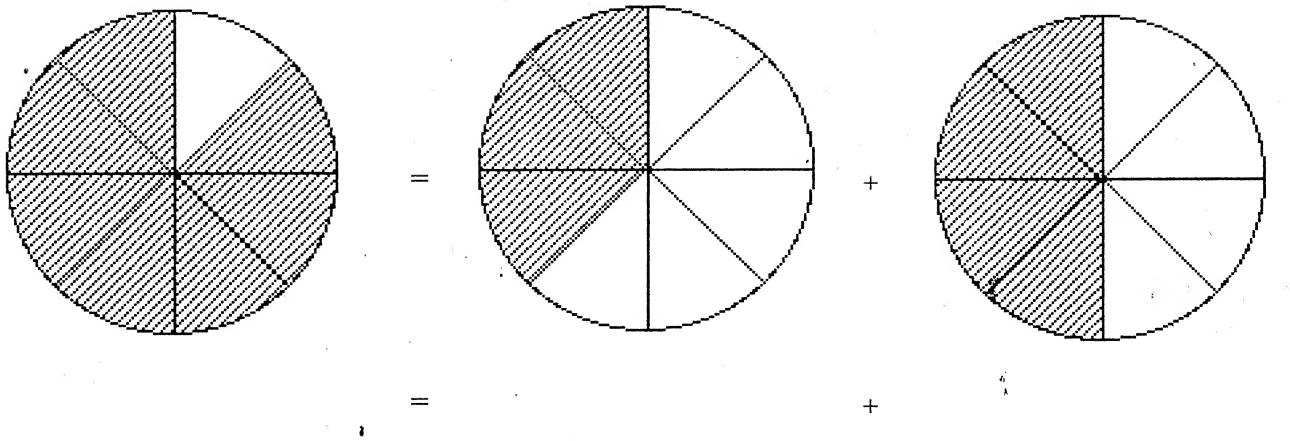

۲- نازییئ او سراج د خپل باغ یوه برخه وکرله. هغوی ۲/۶ برخه او بیا او ۳/۶ برخه یې نخود وکرل. د باغ څومره برخه کرل شوی ده؟

هدف: د هم مخرجه کسرونو تفریق کول.

زده کړه

قاسم غواړي چې د یوه میل $\frac{۷}{۸}$ برخه په بایسکل ووهي. که یې $\frac{۵}{۸}$ برخه لیاروهلی وي، څومره نوره فاصله ورته پاته ده؟

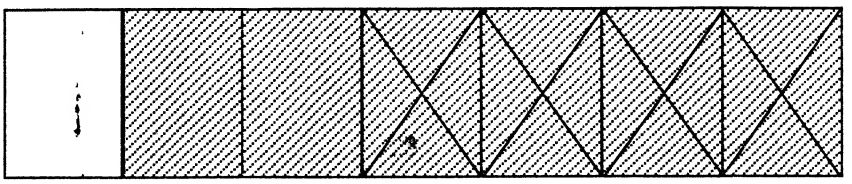

اووه اتم - پنځه اتم = دوه اتم

$$\frac{۷}{۸} - \frac{۵}{۸} = \frac{۲}{۸}$$

په یوه کسر کې که مخرجونه سره مساوي وي نو یوازې صورتونه سره تفریق کوو.

مشق:

۱- کسرونه ولیکئ او تفریق یې کړئ. مثال ته وګورئ.

الف:

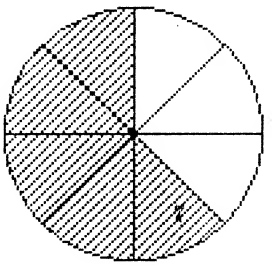

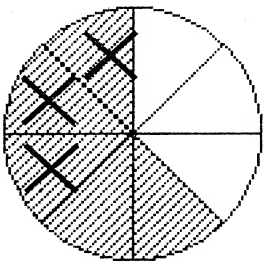

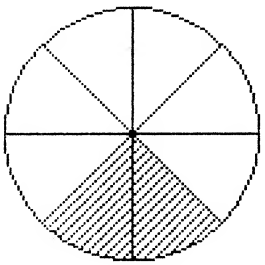

$$\frac{۵}{۸} - \frac{۳}{۸} = \frac{\cancel{۲}^{۱}}{\cancel{۸}_{٤}} = \frac{۱}{٤}$$

ب:

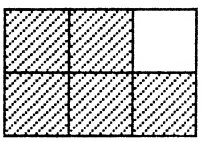

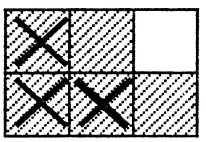

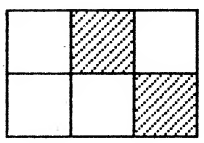

- = =

ج:

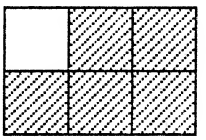

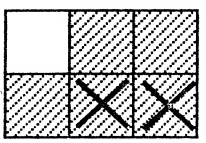

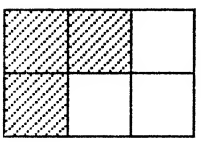

- = =

ج:

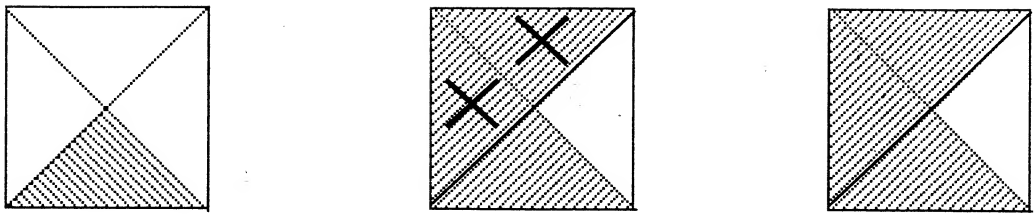

د:

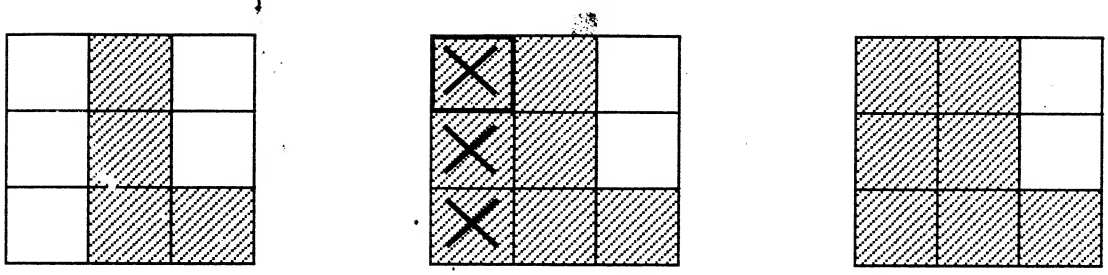

۲- نعیم د وریښمو د ټکره څخه چی $\frac{۸}{۹}$ متره اوږد وو $\frac{۵}{۹}$ برخه پریکړه تاسی پیدا کړی چی څومره ټوکر پاته دی؟

هدف: د کسرونو د جمع او تفریق تکرار

زده کړه

جمشید د خپل نقاشی $\frac{۱}{۸}$ برخه د جمعی په ورځ او $\frac{۵}{۸}$ برخه یې د شنبی په ورځ خلاصه کړه. تاسی د هغه د نقاشی ټوله برخه معلومه کړی؟

$\frac{۱}{۸} + \frac{۵}{۸} = \frac{\cancel{۶}^{۳}}{\cancel{۸}_{٤}} = \frac{۳}{٤}$ د هغه نقاشی شوی برخه خلاصه شوی ده.

مشق:

۱- د توری شوی برخی لپاره کسر ولیکی.

الف:

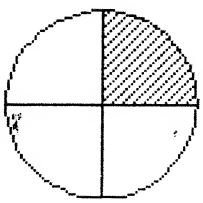

ب:

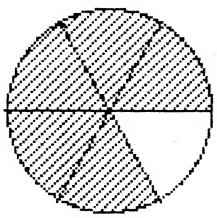

ج:

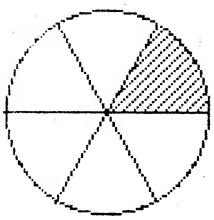

د:

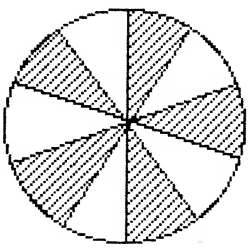

هـ:

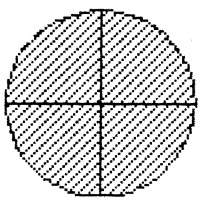

و:

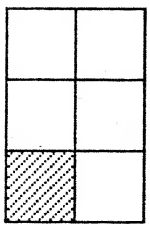

ز:

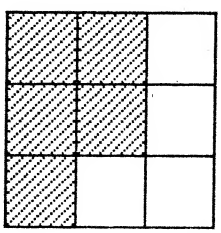

ح:

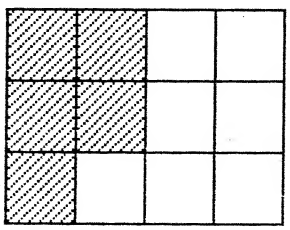

ط:

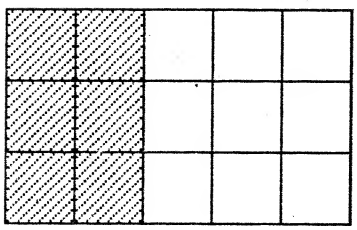

۲- جمع یې کړی او اختصار یې کړی.

الف: $\frac{۱}{۳} + \frac{۲}{۳} =$

ب: $\frac{۳}{۵} + \frac{۱}{۵} =$

ج: $\frac{۵}{۷} + \frac{۲}{۷} =$

د: $\frac{۳}{۹} + \frac{۳}{۹} =$

۲- تفریق یې کړی او اختصار یې کړی.

الف: $\frac{۳}{٤} - \frac{۱}{٤} =$

ب: $\frac{۳}{۷} - \frac{۱}{۷} =$

ج: $\frac{۸}{۹} - \frac{۷}{۹} =$

د: $\frac{۷}{۸} - \frac{۵}{۸} =$

هـ: $\frac{٤}{۵} - \frac{۳}{۵} =$

و: $\frac{۳}{٤} - \frac{۱}{٤} =$

ز: $\frac{۲}{۳} - \frac{۱}{۳} =$

ح: $\frac{۵}{٦} - \frac{۲}{٦} =$

٤- رقیب د سفر په لومړی ورځ $\frac{۲}{۵}$ میله فاصله او په دوهمه ورځ $\frac{۱}{۵}$ میله فاصله وهی د ټول سفر فاصله یې معلومه کړی؟

۵- رابعه د ورښمینو د ټوکر څخه چی $\frac{۳}{۸}$ متره اوږد دی $\frac{۷}{۸}$ برخه قطع کوی څومره ټکر ورته پاته دی؟

هدف: د کسرونو د سوالونو د حل د قابلیت ارزیابی

۱- درست کسر انتخاب کړی.

الف:

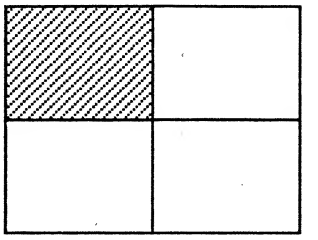

$\frac{۱}{٤}$ $\frac{۱}{۲}$ $\frac{۳}{٤}$

ب:

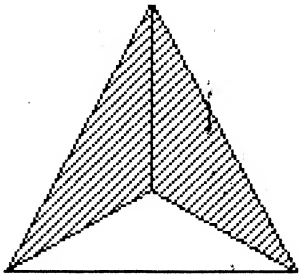

$\frac{۲}{٤}$ $\frac{۱}{۳}$ $\frac{۲}{۳}$

ج:

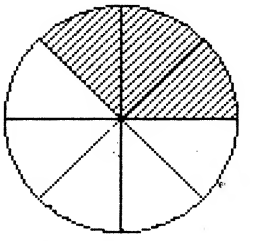

$\frac{۳}{۸}$ $\frac{۵}{۸}$ $\frac{۳}{٤}$

د:

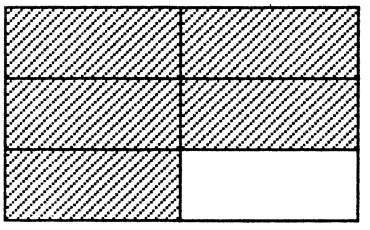

$\frac{۱}{٤}$ $\frac{۵}{٦}$ $\frac{۳}{٤}$

۲- شکل نقل او در کړه شوی کسر رنګ کړی.

یوه دریمه برخه

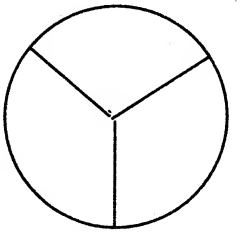

یوه پنځمه برخه

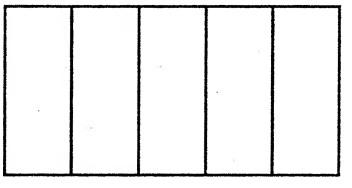

۳- کسرونه کوچنی ترین حالت ته اختصار کړی.

الف: $\frac{٤}{٦}$ ب: $\frac{۳}{۱۲}$ ج: $\frac{٦}{۸}$ د: $\frac{۲}{۱۰}$ هـ: $\frac{٦}{۹}$

٤- کسرونه یې ولیکی او جمع یې کړی.

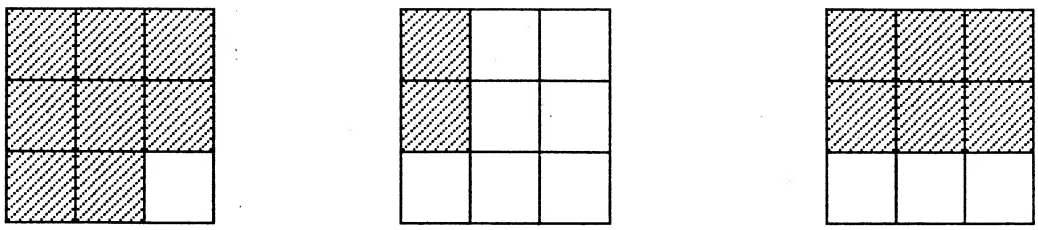

+ =

٥- کسرونه ولیکی او تفریق یې کړی.

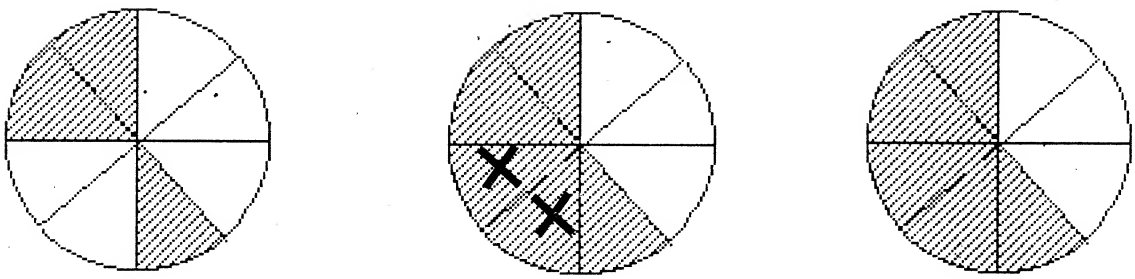

− =

٦- یوسف خپل د محاسبی د کار $\frac{٥}{٨}$ برخه د دوشنبی په ورځ کمپیوټر ته داخلوی او $\frac{٢}{٨}$ برخه یې د سه شنبی په ورځ کمپیوټر ته داخلوی. د خپل کار څومره برخه یې بشپړه کړی ده؟

٧- جمیله د خپل کورنی کار $\frac{٥}{١٠}$ برخه بشپړ وی. تاسی د هغی د کورنی کار بشپړه شوی برخه په کوچنی ترین کسر سره ولیکی؟

هدف: د متر اجزاوو معرفی کول

متر د اندازه کول یوه واحد دی. متر کوچنی اجزاوی لری لکه دیسی متر (dm) سانتی متر (cm) او ملی متر (mm)

۱ متر = ۱۰ دیسی متر

۱ متر = ۱۰۰ سانتی متر

۱ متر = ۱۰۰۰ ملی متر

موږ سانتی متر د لنډی یا کوچنی فاصل او متر د اوږدی فاصلی د اندازه کولو لپاره استعمالوو.

مشق:

۱- خالی ځایونه ډک کړی.

الف: ۱ متر = سانتی ب: ۲ متر = سانتی ج: ۳ متر = سانتی

۲- کوم ښه اندازې ښیئ، الف یا ب.

(۱) د پوه ورزشکار خیز (توپ وهل) الف: ۲ متر ب: ۲ سانتی متر

(۲) د یوه کوچنی ماهی اندازه کول الف: ٤ متر ب: ٤ سانتی متر

(۳) د یوی قالین اوږدوالی الف: ۳ متر ب: ۳ سانتی متر

(٤) د یوی کوټی پراخوالی الف: ۲ متر ب: ۲ سانتی متر

۳- لاندینې اندازې لپاره د اندازه کولو واحد ولیکی.

الف: دیوی قالینی اوږدوالی

ب: د یوی کوټی پراخوالی

ج: د یوه لاسی دستمال اوږدوالی

د: د یوه ځادر د جوړولو لپاره د ټکر اوږدوالی

هدف: دمقامي قیمت، جمع او تفریق تر ۱۰۰,۰۰۰ (سل زره) پوری ارزیابی

۱- چوتونه رسم کړی او بیا عددونه پکی وښایاست.

الف:

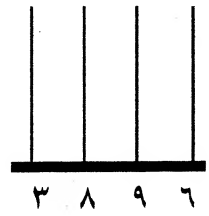

ب:

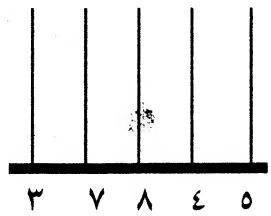

ج:

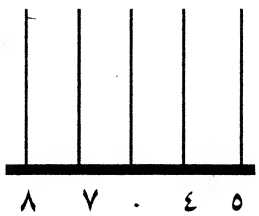

۲- د چوتونو له رویه عددونه ولیکی.

الف:

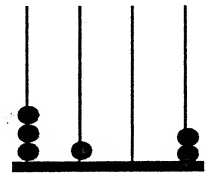

ب:

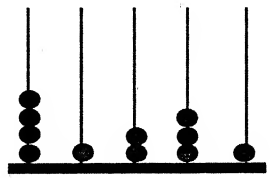

ج:

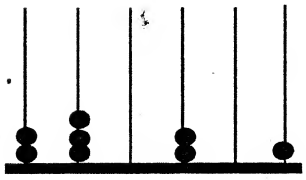

۳- درکړه شوی عددونه په جدول کې ولیکی.

یویز	لسیز	سلیز	زریز	لس زریز	سل زریز

الف: ۲,۵۲۲

ب: ۹,۸۰۰

ج: ۱۰,۹۱۰

د: ۹۱,۲٤۰

هـ: ۲۱۵,۷٦۰

دریاضی

لپاره

درسی متمم مواد

ځلورم ټولګی

بسم الله الرحمن الرحيم

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

In the name of God, the gracious, the merciful

These materials were developed under the facilitation of Dr Mona Habib by representatives of the following organisations:

AGBASEd	Afghan German Basic Education
AIL	Afghan Institute of Learning
CARE - International	
CIC	Children in Crisis
GTZ-BEFARe	Basic Education for Afghan Refugees
IRC	International Rescue Committee
NAC	Norwegian Afghanistan Committee
OI	Ockenden International
QCS	Quetta City Schools
SAB	Solidarite Afghanistan Belgium
SC/US	Save the Children Federation — USA
SCA	Swedish Committee for Afghanistan
SEIAL	Sanayee Institute of Education and Learning
UNOCHA	

The materials are the result of a multi agency initiative led by UNICEF and Save the Children¤.

DFID The development of this book was funded by the UK Government through the Department for International Development (DFID)